

Review & Herald®
PUBLISHING ASSOCIATION

FAKAMU'OMU'A 'A E 'OTUA 2021

VAHEHONGOFULU MOE ME'A'OFA
NGAAHI FAKAKAUKAU LOTU

GOD FIRST

ADVENTIST STEWARDSHIP MINISTRIES

2021 VAHEHONGOFULU MOE ME'A'OFA FAKAKAUKAU LOTU — FAKAMU'OMU'A AE OTUA

Mafai Pulusi Tohi 2021 Konifelenisi Lahi 'oe Siasi Ahofitu Teuteu Atu Kihe Ha'ele Angaua
Ngaahi Mafai Kotoa osi ta'ofi

Pulusi ehe Review & Herald Publishing Association

Fakamu'omu'a ae Otua 'ihe 2021 koe tohi, "Ngaahi Fakakaukau Fakalotu" kuo teuteu ehe
Potungaue Tauhi ae Konifelenisi Lahi, 12501 Old Columbia Pike, Silver Spring, MD 20904, USA
stewardship.adventist.org

Fa'u 'e Sam Neves

Etita'i 'e Nathan Brown

Takafi: Getty Images

Fokotu'utu'u moe ngaahi 'ata: Johnetta B. Flomo

Ngaahi Ta: Wesley Tolhurst, iStock GoodSalt, GettyImages

Kaunga Ngaue mei he Ngaahi Tivisone

William Bagambe, ECD

Oleg Khriamov, ESD

Ioan Campian Tatar, EUD

Roberto Herrera, IAD

Kwon Johnghaeng, NSD

Michael Harpe, NAD

Josanan Alves, Jr., SAD

Mundia Liywalii, SID

Christina Hawkins, SPD

Noldy Sakul, SSD

Zohruaia Renthlei, SUD

Paul Lockham, TED

Jallah S. Karbah, Sr., WAD

Kheir Boutros, MENA

Julio Mendez, IFO

Andy Chen, CHUM

Ngaahi Potu Folofola oku to'o mai meihe Paaki Fo'ou, King James Version, tukukehe, kapau
oku gaue'aki ha toe paaki kehe. Copyright 1982 'e Thomas Nelson. Osi ma'u ngofua. Osi
Fakamafai'i. Ngaahi 'ata kotoa meihe GettyImages.com tukukehe ae kuata hono tolu, koe omi
ia mei he Adventist Research Library moe Media Centre.

NGOFUA: 'E malava ke liliu e tohi ko'eni, pulusi, pe fotokopi 'e ha Siasi Ahofitu pe, 'o 'ikai toe
kumi ha ngofua. Ka 'e

fakakau atu ai 'ae laine ko'eni: Stewardship Ministries of the Seventh-day Adventist Church.

FAKAMU'OMU'A 'A E 'OTUA 2021

VAHEHONGOFULU MOE ME'A'OFA
NGAAHI FAKAKAUKAU LOTU

**SIGNS
PUBLISHING®**
Established 1885

Review & Herald®
PUBLISHING ASSOCIATION

KANOTOHI

Talateu	5
Ngaahi Vitio Vahehongofulu moe Me'a'ofa — Palani Faingofua	6
Koeha, 'oku Tala'ofa mai?	10
Me'a'ofa 'oku Palani Fakataha'i	12
Kuata 1 — Kakai 'I He Folofola, Na'a Nau Fakamu'omu'a 'a e 'Otua	13
Kuata 2 — Kakai 'I He Folofola, Na'e 'Ikai Kenau Fkamu'omu'a 'a e 'Otua	29
Kuata 3 — Kau Fakafo'ou Lotu, Paionia moe Kau Misinale Na'a Nau Fili Ke Fakamu'omu'a 'a e 'Otua	47
Kuata 4 — Kakai Lolotonga Oku Nau Fili, ke Fakamu'omu'a 'a e 'Otua 'Aho ni	63
Felave'i Moe Tokotaha Fa'utohi	79
Tohi Fakahokohoko	80

TALATEU

Ko e ta'ufu'ou kuo tau kamata'ia, koe me'a'ofa ia mei he 'Otua, ka kohai 'oku ne 'ilo 'a hono iku'anga? Koia ai, ke ma'u ha ola 'oku fakafiemalie, 'oku mahu'inga ke ngaue'aki 'a e ngaahi tefito'i mo'oni 'o e mo'ui. Pea koe taha 'o e ngaahi tefito'i mo'oni ko'eni, koe MO'ONI HONO FAKAMU'OMU'A 'A E 'OTUA!

Pea koe tefito'i mo'oni ko'eni, te tau muimui ai 'ia Sam Veves 'i he fononga'anga 'o e 2021, ke tau ako mei he ngaahi a'usia 'a e ni'ihi na'a nau fakamu'omu'a 'a e 'Otua, 'i he kuohili, moe lolotonga ni. Tukukehe ange 'a hono fatongia ko e Tokoni Talekita 'o e Potungau Fetu'utaki 'o e Konifelenisi Lahi, ka ko Sam Veves, koe Faifekau 'Ahofitu 'oku ne manako he Ngaue Fakatauhi, 'aki 'a e mahino'i hono ngaahi mahu'inga mei he "Fepaki Lahi" (Vakai ki hono Piokalafi, Peesi 77)

Pea 'oku ou tui, 'oku 'ikai koha me'a noa pe, 'a e faingamalie ni, keke lau ai 'a e ngaahi Foaki Fakatapui ko'eni. Mahalo pe koe palani eni 'a e 'Otua, ke taki koe keke ngaue'aki 'a e mo'oni 'o e Fakamu'omu'a 'a e 'Otua 'i he 'aho kotoa 'e 365 'o e ta'u ko'eni. Pea kapau ko e taki koe he Siasi, 'oku 'oatu 'a e fakaafe keke vahevahe atu 'a e tapuaki ni, kiho kaingalotu hono katoa.

'I hono tukuatu hokohoko 'a e ngaahi fakakaukau lotu ko'eni 'e 52, fakafounga 'i he tohi pea moe vitio, pea muimui 'aki 'a e fakakolekole moe lotu fakatapui, ki mu'a pea toki tanaki 'a e me'a'ofa, 'e malava ai keke kaungangau fakataha moe 'Otua 'i he fatongia toputapu, koe faitokonia ha ni'ihi, kenau FAKAMU'OMU'A 'A E 'OTUA, pea liliu ai si'a ngaahi mo'ui ki 'Itaniti.

'Oku 'oatu 'a e fakamalo loto hounga'ia mo'oni kia Christina Hawkins 'o e Tivisone Pasifiki Saute pea mo Nathan Brown 'oe Signs Publishing Association, koe'uhi, ko'ena ngaue faka'etita na'e fakahoko ki he ngaahi fakakaukau lotu ko'eni, 'o malava ai, ke fakahoko.

Pea ko'eku lotu ia, ke hoko 'a e ngaahi fakakaukau ni, koe fu'ufu'unga tapuaki, 'o 'ikai ke ngata pe 'iate koe, ka ke a'usia foki 'ehe toenga ho kaingalotu, KE FAKAMU'OMU'A 'A E 'OTUA 'i he 2021, pea moe toenga foki 'o'enua mo'ui! KE FAKAMU'OMU'A 'A E 'OTUA, koe fili ia 'oku pau 'a hono ola! Fakatauange keke fai 'a e fili ko'eni, he taimi ni!

Marcos Faiock Bomfim
Talekita 'o e Potungau Tauhi, Konifelenisi Lahi

NGAAHI VITIO VAHEHONGOFULU MOE ME'A'OFA

FAKAHINOHINO FAINGOFUA

'E malava pe keke ngaue'aki 'a e ngaahi fo'i vitio taki miniti 'e 2 ko'eni (taki taha 'i he ngaahi Sapate 'e 52 'o e ta'u) 'aki 'a ho'o ngaue 'aki 'ae ngaahi founa ko'eni.

- Hulu'i 'ae ngaahi fo'i vitio 'i Falelotu kimu'a ke tanaki 'a e me'a'ofa.
- 'Oku 'ikai ke 'asi 'i he ngaahi vitio ko'eni, 'a e fakakolekole pea moe lotu fakatapui 'o e me'a'ofa, ka 'oku tuku atu pe ia ke toki fai 'ehe tokotaha 'oku ne fatongia 'aki 'a e ui 'o e taimi ke tanaki ai 'a e me'a'ofa.
- Ko e ngaahi vitio ko'eni, 'oku malava pe ia ke hulu'i 'i ha ngaahi fakataha'anga pe, hange koe fakataha fakakonifelenisi, polokalama 'a e kau talavou, ngaahi 'apitanga, poate fakasiasi, uike lotu 'a e Potungaue Tauhi moe ha pe, ha ngaahi fakataha'anga.
- Koe ngaahi vitio ko'eni, 'oku 'i he lea fakapilitania, ka 'oku fakangofua atu heni, ki he ngaahi Tivisone moe ngaahi Lunioni, kenau malava ke liliu ki he lea 'oku ngaue'aki 'iho nau ngaahi feitu'u takitaha.
- Koe ngaahi fo'i vitio ni katoa, 'e malava ke tukuatu kinautolu fakafouna 'i ha kole mai meihe ngaahi Tivisone moe ngaahi Lunioni, 'o 'ikai ha totongi.
- 'E fiema'u ke fakahoko kihe kau Faifekau Fakakolo, moe kau Talekita 'o e ngaahi Potungaue Tauhi, 'a e founa ke ngaue'aki mo vahevahe atu 'a e ngaahi fo'i vitio ni, kimu'a ke nau ngaue'aki 'iho nau ngaahi Siasi, pea toki tanaki 'a e me'a'ofa!
- Koe fehokotaki'anga eni 'e malava ke ma'u mei ai 'a e ngaahi fo'i vitio: <https://stewardship.adventist.org/devotional-videos>

“Ka mou fuofua kumi ‘ae
pule’anga ‘oe ‘Otua, mo ‘ene
ma’oni’oni, pea ‘e fakalahi ‘aki ‘a e
ngaahi me’a ni kiate kimoutolu.”

MATIU 6:33
TOHI TAPU KATO'A: PAAKI MOTU'A

“Oku tau ‘ofa kiate ia,
koe’uhi ko’ene tomu’a
‘ofa mai kiate kitautolu.”

1 SIONE 4:19
TOHI TAPU KATO'A: PAAKI MOTU'A

Koe laine 'eni teke ma'u mei ai 'a e tohi ko'eni, "Koeha, 'oku tala'ofa mai?" 'Ilo'i 'a e ngaahi tefito'i mo'oni 'oe 'uhinga, taumu'a, potupotu tatau mo honau fakahokohoko. <https://stewardship.adventist.org/promise-offerings>

KIMU'A KE LAU 'A E TOHI NI, 'OKU FIEMA'U IA KEKE 'ILO:

KOEHA, 'OKU TALA'OFA MAI?

- Koe hingoa 'oku ngaue 'aki ki he me'a'ofa makehe 'oku te tukupa ke foaki ma'upe (kehe eni ia meihe me'a'ofa foaki tau'ataina), 'aia 'oku,
  - foaki ma'upe, 'o fakatatau ki he taimi 'oku ma'u ai ('ete vahe).
  - fakatefito he lahi 'ete vahe (faka-peseti).
- Foaki ma'upe, 'o fakatatau moe lahi na'a te 'osi tala'ofa/fuakava kete foaki (2 Kolinito 9:7).
- 'Oku foaki fakapeseti 'o fakatatau ki he lahi 'o 'ete vahe (1 Kolinito 16:1; Teutalonome 16:17).
- 'Oku fili tau'ataina pe 'a e tokotaha foaki, pe koeha 'a e lahi 'oku ne tala'ofa ke foaki. (Tali lelei ha fa'ahinga fakapeseti pe).
- 'Oku hange pe 'a e mahu'inga 'o e foaki ko'eni, koe vahe hongofulu. (Malakai 3:8-10).
- Ke foaki ma'upe, he taimi 'oku ma'u 'ete vahe (Lea Fakatata 3:9).
- 'Ikai ke fiema'u 'a e me'a'ofa ko'eni, kapau 'oku 'ikai ma'u ha'ate vahe. (2 Kolinito 8:12).
- Ke foaki 'eni, hili pe hono foaki 'ete Vahehongofulu pea kimu'a kete fai ha ngaahi fakamole kehe. (Lea Fakatata 3:9; Matiu 6:33).

KE TOE KI'I LAHI ANGE:

'Ia Malakai 3:8-10, 'oku 'omai mahino ai 'a e faitatau 'a e founa ko'eni, moe founa 'oku foaki 'aki 'ae vahe hongofulu moe me'a'ofa. 'Oku 'omai heni 'ae me'a 'e tolu 'oku faitatau ai 'ae ongo foaki ko'eni: (1) taimi (foaki he taimi 'oku ma'u ai 'ete vahe), (2) hoatatau (foaki 'o fakatatau kihe lahi 'o'ete vahe), (3) fakahoko (ke 'ave ma'upe 'ae foaki ni, kihe fale tuku'anga koloa).

'Oku poupu'u foki 'e Ellen G. White 'a e faitatau 'oe founa ni moia 'oku ngaue'aki kihe foaki 'oe vahehongofulu moe me'a'ofa — ke fakatatau kihe lahi 'oia 'oku te ma'u mai. "'I he Folofola, koe founa foaki 'oe vahehongofulu moe me'a'ofa, ('oku tatau pe moe founa foaki ko'eni) 'aia 'e fakatatau pe kihe lahi 'oia 'oku te ma'u mai. Koia ai, 'e faikehekehe 'ae lahi 'aia 'e foaki 'ehe tokotaha kotoa". —*Counsels on Stewardship*, p. 73.

'Ihe 'ene fakamatala 'e taha, 'oku ne pehe ai, koe foaki ko'eni, hange pe koe vahehongofulu, koe konga ia "'o hoto fatongia." Pea 'oku fenapasi pe 'eni moia 'oku 'omai 'ia Malakai 3:8-10. Pea 'oku ne 'omai 'ae fakakaukau ko'eni, 'o pehe, "Koe foaki ko'eni, 'oku 'ikai fakafalala ia 'iha fo'i ongo pe. Kuo 'osi 'omai 'ehe 'Otua, 'a e fakahinohino pau felave'i, moe fa'ahinga foaki ko'eni. 'Oku ne 'osi 'omai 'ae tu'utu'uni pau, felave'i moe foaki 'oe vahehongofulu moe me'a'ofa, koho tau fatongia totonu ke fai. Pea 'oku Ne finangalo, ke tau tauhi ma'u kiai." —*Counsels on Stewardship*, p. 80.

FAKATATAU 'A E VAHEHONGOFULU, TALA'OFA, MOE NGAHI FOAKI TAU'ATAINA

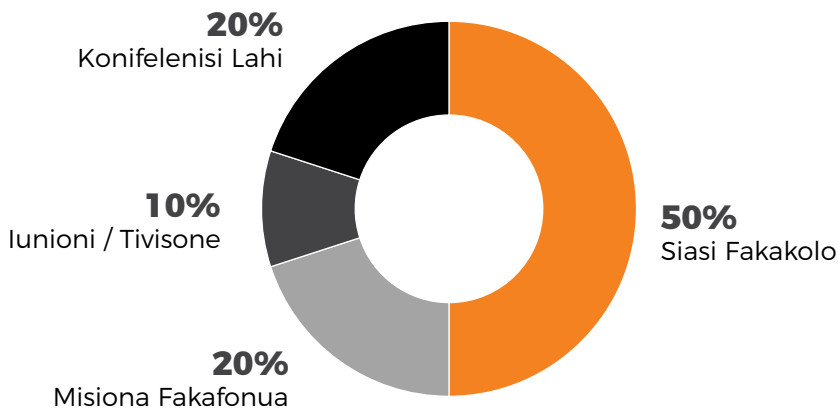
FA'AHINGA / ME'A'OFA	VAHEHONGOFULU	TALA'OFA	FOAKI TAU'ATAINA
Foaki Ma'upe	Fakafalala he lahi 'o 'ete vahe	Fakafalala he lahi 'o'ete vahe	Foaki Totoholo
Founa	Fakatatau ki he lahi 'o 'ete vahe	Fakatatau ki he lahi 'o 'ete vahe	Fakatatau kihe ongo'i 'a hoto loto
Fatongia Pau	Kihe Kotoa 'oe Mo'ui	Kihe Kotoa 'oe Mo'ui	Fakatatau ki he kouna kita 'ehe Laumalie
Fakapeseti	Tu'utu'uni'i 'ehe 'Otua (10%)	Fili pe, 'ehe Tokotaha lotu (___%)	'I kai kau eni, kiai
Faingamalie ke toe Liliu e Fakapeseti	'I kai	'I o	'I kai kau eni, kiai
'Ave Ki Fe'ia?	Fale Tuku'anga Koloa	Fale Tuku'anga Koloa	Feitu'u 'e fili 'ehe Tokotaha Foaki
Kohai 'Oku Iku Kiai 'ae Foaki ni?	Fakakolo, Fakavahe moe Fakavaha'a Pule'anga	Fakakolo, Fakavahe moe Fakavaha'a Pule'anga (Fokotu'u fakakaukau pe)	Ke Fili pe 'e he Tokotaha Foaki

ME'A'OFA 'OKU PALANI FAKATAHA'I

“Ke foaki 'e he tangata taki taha 'o hange koia kuo pau hono loto kiai, kae 'ikai 'i he mamahi, pe 'i hono pule'i: he 'oku 'ofa 'a e 'Otua ki ha foaki fiefia.” (2 Kolinito 9:7).

'Oku 'iai 'a e fa'ahinga palani me'a'ofa 'e tolu, 'oku ngaue fakamamani lahi 'aki 'e he Siasi 'Ahofitu Teuteu Atu Ki He Ha'ele 'Angaua. Koe **ME'A'OFA 'OKU PALANI FAKATAHA'I** ko'eni, na'e paloti'i ia 'o paasi, 'i he Kosilio Fakata'u 'o e ta'u 2002, hili ia hono fokotu'u mai mei he Fakataha Fakata'u 'a e Potungau Tauhi, 'i he ta'u 2001.

'Oku hanga 'e he founga ko'eni, 'o tokoni'i kotoa 'a e ngaahi tu'unga kehekehe 'o e Siasi, 'aki 'a hono fakahu 'a e pa'anga kotoa 'oku tanaki, kihe feitu'u pe tanaki'anga pe 'e taha.

Ko e pa'anga kotoape kuo tanaki, 'e tufaki ia 'o fakatatau moe founga, kuo 'osi fakamafai'i 'e he Tivisone takitaha, ke ngaue'aki, kae fakatatau kihe ngaahi fakapeseti ko'eni: 50% ma'ae Siasi Fakakolo; 20% ma'ae Konifelenisi Lahi, ki he ngaue fakalotu; 10% ki he Iunioni Fakafeitu'u moe 20% ki he Misiona fakafonua ki hano fakalahi 'o e ngaue, 'i he ngaahi feitu'u fakakolo. Koe ngaahi Tivisone 'oku nau ngaue 'aki 'a e founga palani ko'eni, 'oku nau lolotonga fakakau atu kiai 'a e: ECD, ESD, IAD, NSD, SAD, SID, SPD (Ngaahi 'Otu Motu), SSD, SUD, WAD.

KUATA 'ULUAKI
**KAKAI 'I HE TOHI TAPU,
NA'A NAU
FAKAMU'OMU'A
'A E 'OTUA**

Sanuali 2, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E SISU, 'A E 'OTUA

'Oku 'ikai faingofua ke fakamu'omu'a 'ae 'Otua. Ka koe ha nai te tau ako meia Sisu, ke tau lava 'o fakamu'omu'a 'a e 'Otua 'i he 'etau mo'ui? 'I he kamata'anga oe ta'u fo'ou kotoape, oku iai ae fiema'u ke lelei ange ae ta'u koia, ihe ta'u kuo osi atu. Ke iai ha fakakaukau fo'ou, koe me'a fakafiefia ia. Taimi na'e ta'u 30 ai a Sisu, naa Ne kamata ae lakanga fo'ou he 'Ene mo'ui. Hili hono papitaiso la he Vai ko Soatani, pea kamata 'Ene ngaue, ka nae ngali kehe ae me'a ia nae hoko, pea 'e hoko ia koe tokoni kiate kitautolu he ta'u fo'ou ko'eni 'o e 2021.

Matiu 4:1 — "Pea nae tataki a Sisu 'e he Laumalie ki he toafa ke 'ahi'ahi'i ia 'ehe tevolo". 'Ikai oku faikehe 'eni? Ka, koe talu mei 'Iteni, moe tatali 'a Setane kene kaka'a'i 'a Sisu, 'o hange koia, naa ne fai kia Atama mo 'Ivi. Kapau nae malava 'e Setane ke 'ai 'a Sisu, ke Ne fakamu'omu'a 'eia la, nae 'osi ikuna a Setane ia. Koia ai, nae kamata'aki 'e Setane ae me'akai. 'Io, me'akai!

Kuo lauafe'i ta'u, mo hono fakatokanga'i ehe tevolo, 'e fai ehe tangata, ha fa'ahinga me'a pe, ke toli'a ai ene fiema'u fakasino. Pehe 'e Matiu, "Pea hili 'Ene 'aukai i he aho e fangofulu, nae toki fiekaia." 'Ikai koe me'a mahino 'eni? 'Io, tohi 'e Matiu e me'a mahino koeni, ke fakamahino'i kiate kitautolu, koe tangata pe 'a Sisu, koia ai, oku 'iai 'Ene ngaahi fiema'u fakasino.

Koia ai, koe 'uluaki 'ahi'ahi ke fakafehu'ia ai 'e Sisu, hono 'Otua, koe fakamu'omu'a 'ene fiema'u fakasino. Kuo ui koe 'e he 'Otua ko 'Ene fanau, ka oku ke kei

tau'ataina pe, keke fili pe kohai teke fakamu'omu'a — koe 'Otua pe ko ho'o fiema'u fakasino. Ko Sisu ee, na'a Ne fakamu'omu'a ae 'Otua. Pea 'ave la ehe tevolo kihe tempale.

'Ahi'ahi'i leva heni a Sisu aki ae konga, mei he Folofola, ke sivi'i aki 'a 'Ene faitotonu kihe Otua. 'Ahi'ahi hono ua, felave'i ia, pe 'e fakamu'omu'a 'e Sisu, 'Ene ngaahi ongo. Pe ko hono fakalea 'e taha, teke tali nai ae Otua, fakafounga he 'Ene folofola, pe teke fiema'u 'e koe ha fakamo'oni fakasino ke fakamo'oni'i 'aki ae ofa ae Otua?

Nae kei fili pe 'a Sisu, ke fakamu'omu'a ae Otua. Faka'osi, hanga leva ehe tevolo 'o'oatu ha halatu'usi ke fakahoko 'aki ae misiona 'a Sisu. Pea koe ahiahi ia hono tolu — ke ngaue'aki ha halatu'usi kae oua'e fakamu'omu'a ae Otua.

Koe uluaki taimi eni, ke tanaki ai ae vahehongofulu, moe me'a'ofa, he 2021. Na'e fakamu'omu'a 'e Sisu ae Otua! Ketau muimui mu'a kihe sipinga, kuo Ne ta mai.

"Tamai hevani, oku mau hu atu kiate Koe 'aki 'emau vahehongofulu mo 'emau me'a'ofa, he pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, ihe emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Sanuali 9, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E 'EPALAHAME 'A E 'OTUA

'Oku 'ikai faingofua ke fakamu'omu'a 'ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia 'Epalahame ke tokoni'i kitautolu ke fakamu'omu'a ae Otua 'ihe 'etau mo'ui he 'aho ni?

Kuo ta'u 80 eni 'a 'Epalame, he taimi na'a ne tuku ai hono 'api, ka ne fononga atu he toafa. Kuo ui ia 'ehe 'Otua, pea ne hanga leva 'o fakamu'omu'a ae 'Otua. Kae hili ha ngaahi ta'u, kuo kamata ke loi 'a Epalame, koe'uhi ke fakahaofi 'a'ene mo'ui.

Koeha nai, ne manavahe ai a Epalame, pea tuku ai 'ene fakamu'omu'a ae 'Otua? Ka oku fa'a hoko pe!

Kuo 'iai nai ha taimi 'iho'o mo'ui, kuo ke tukuange ae me'a kotoa, ka ke muimui 'ia Sisu? Tokolahi 'o kitautolu kuo tau fai eni. Kae hili atu pe ha ngaahi taimi, kuo liliu 'etau faitotonu, 'o fai anga pe. Pea hoko ai, mo'etau tukuange ae 'Otua ke fika ua, pe toe kovi ange ihe 'etau ngaahi mo'ui.

Ni'ihi 'o kitautolu, kuo tau ongo'i siva 'etau 'amanaki, koe'uhi kuo 'ikai ke a'usia ehe 'etau mo'ui, 'aia na'a tau faka'amua. Na'ake a'usia nai ae me'a kotoa, na'ake taumu'a kiai he ta'u kuo 'osi? Mahalo pe, 'ikai. Pea faingofua leva ke tau to, 'ihe 'etau ngaahi holi mo 'etau ngaahi ongo'i manavahe.

Na'e to'a 'a 'Epalame, kene pole'i 'ae 'Otua, ke fakahoko 'Ene tala'ofa. Koe'uhi, he na'e tala'ofa kia 'Epalame mo hono hako, ha fonua. Ka, 'ia Senesi 15, na'e hanga ai 'e Epalame 'o pole'i 'a e 'Otua:

"E Sihova, koeha teke foaki kiate au, he 'oku ou masiva fanau, pea koe tauhi 'o hoku 'api, koe

'Eliesa ni 'o Tamasikusi?"

'Io, 'oku 'iai pe 'ae taimi 'oku fiema'u ia ke tau talanoa fetohotohoi ai moe 'Otua. 'Oua 'e fakalongolongo pe, kapau 'oku 'iai ha ngaahi me'a, 'oku ke fie fakaha ki ho'o Tamai fakahevani. 'Oku ke lotofu'i? Tala ki Ai. 'Oku ke ongo'i li'ekina, lolotonga koia, kuo Ne 'osi tala'ofa mai, 'e 'iate koe? Pole'i ho 'Otua, hange koia na'e fai 'e'Epalame.

Koia ai, na'e fekau'i 'ehe 'Otua 'a Epalame, ke hu mai ki tu'a mei hono teniti. Pea Ne peheange leva kia Epalame, "Hanga hake ki he langi, 'o lau 'ae ngaahi fetu'u, 'o kapau te ke fa'a lau ia; pea ne pehe kiate ia, 'E tatau moia ho hako." Hanga heni ehe Otua o fakamanatu kia Epalame, koe Otua, oku Otua, ka oku 'ikai ko Epalame!

Pea koe'uhi, koe fakamu'omu'a 'e Epalame ae 'Otua, na'e liliu ai hono hingoa ko Epalahame. Pea koe'uhi, ko'ene fie faitotonu, na'a ne hoko ai, koe fika 'uluaki, ke ha, hono hingoa he vahehongofulu, 'ihe Folofola.

Na'e fakamu'omu'a 'e Epalahame 'ae 'Otua. Pea ko'ene ta sipinga, oku ne fakakouna'i kitautolu ke tau fai ae me'a tatau. 'Ihe tanaki ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, oku oatu 'ae pole, ketau fakamu'omu'a ae 'Otua.

"Tamai Hevani, oku mau hu atu kiate Koe, he pongipongi ni 'aki 'emau Vahehongofulu mo'emau me'a'ofa. Tokoni mai kemau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe, Koe 'i he 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi. Emeni."

3

Sanuali 16, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E MOSESE 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua, ke fakamu'omu'a ae Otua. Koeha nai tetau ako meia Mosese, ke tokoni'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ae Otua, he aho ni?

Feinga a Mosese, kene fakamoui ae kakai, 'i hono malohi pe 'o'ona. Ka nae ikai ke malava. Pea nae fakahee'i ia mei Isipite. Pea ikai ke hoko ene ngaahi misi. Osi ha ngaahi ta'u 'a 'ene ngaue fakatauhi sipi, ne 'iai ha me'a ngali kehe nae hoko kia Mosese. Nae ui ehe Otua, ke toe fakafou, ae ngaahi faka'anaua 'o'ene kei talavou — ke fakatauataina'i ae kakai Isileli, mei he nofo popula.

Nae te'eki ai ke mateuteu a Mosese. Ikai lava ke lea lelei, pea tui ia, oku fu'u motu'a, kene pole'i a Felo. Pea nae mooni eni. Kia Mosese ke fakamu'omu'a ae Otua, oku 'uhinga ia, ke 'oua tene tui, ki hono poto pe 'o'ona, mo hono malohi. Ka ne foaki kakato 'ene mo'ui, kihe to'ukupu oe Otua, pea tali ae ui, fakafalala he malohi 'oe Otua. Ekesotosi 4:10-12:

“Pea peheange a Mosese kia Sihova, E hoku Eiki, oku ikai koe le'oafea au talu mei mu'a pe talu hoo folofola ki hoo tamaioeiki: ka koe lea toohi au, moe elelo toohi. Pea peheange e Sihova kiate ia, Kohai nae ngaohi ae ngutu oe tangata? Pea kohai oku ngaohi ae noa, pe koe tuli, pe koe mata 'a, pe koe kui? Ikai koau Sihova?

Pea koeni, keke alu, pea ko au, teu i ho ngutu, ke

ako kiate koe aia teke lea aki”.

Pea koe'uhi, na'e fakamu'omu'a 'e Mosese ae Otua, nae fakamo'ui ai hono pule'anga kotoa mei he nofo popula. Nae 'ikai ke haohaoa 'a Mosese, pea oku tatau pe mo kitautolu. Hange kohono hanga 'ehe Otua, 'o ui a Mosese, oku pehe pe 'a 'ene kei ui mai kitautolu, ke fakamu'omu'a la, ihe 'etau ngaahi mo'ui. Oku tau takitaha pe ae misiona mavahe ke fakahoko aki, 'a'etau fakamu'omu'a ae Otua. Pea neongo 'e iai ae taimi faingataa, 'e kei faitokonia pe, kitautolu 'ehe Laumalie Maonioni 'aki ae lototo'a ke fakahoko'Ene ngaue.

Nae fakamu'omu'a 'e Mosese ae Otua. Pea ke hoko ene ta sipinga, koe fa'ifa'itaki'anga ke tau muimui kiai. Pea ihe tanaki ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe meaofa, tuku mu'a ketau fakamu'omu'a ae Otua.

“Tamai hevani, 'oku mau hu atu kiate Koe, he pongipongi ni, 'aki 'emau vahehongofulu mo 'emau me'a'ofa. Tuku mai ke mau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'i he 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni.”

Sanuali 23, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E SIOSIUA 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Koeha nai tetau ako meia Siosiuua, ke tokoni'i kitautolu ke tau fakamu'omu'a ae Otua, he 'aho ni?

Na'e nofo popula 'a Siosiuua 'i Isipite. Pea na'a ne anga, kihe ngaahi fakamamahi nae fai kiate ia. Ka, ihe aho e taha, nae hu atu ha tokotaha kihe palasi o Felo, pea ne talaage ke fakatau'ataina'i ae kakai Isileli. Nae mamata tonu a Siosiuua, ki hono fakamaa'i e Sihova ae ngaahi otua tamapua o Isipite. Taimi si'i mei ai, pea ne fononga iha tahi momoa, ki he 'ene tau'ataina.

Pea hoko ai a Siosiuua koe tokotaha muimui Kia Mosese, 'o a'u ki he Mo'unga ko Sainai, 'aia na'e foaki ai ehe Otua, ae fonu. Taimi si'i mei heni, kuo fili ia, kene fakafongonga'l honau matakali, kihe fonua, nae tala'ofa kiate kinautolu ehe Otua. Pau pe, naane fakatou fiefia mo tailiili he taimi tatau.

Nae kau fakataha foki a Siosiuua moe kau asiiasi 'e toko tahataha, he vakai kihe faka'ofa'ofa 'oe fonua tenau ma'u. Ka koe pango, he naehoko heni, 'a'ene fehanga'angai mo hono kaunga asiiasi, 'o sivi'i ai hono lototo'a.

Koe toko hongofulu oe kau asiiasi, na'a nau sio pe kihe me'a tatau, nae sio kiai a Siosiuua, ka na'e 'ikai kenau loto tatau. Naa nau pehe, 'ekinautolu, 'e hanga ehe kau Kenani, 'o faka'auha kinautolu. Pea

na'e pau leva kehanga 'e Siosiuua 'o fakamu'omu'a 'a e Otua mo'Ene tala'ofa, pea 'ikai ai, ke kau fakataha moe ni'ihi ko'eni.

Hili nai ha ta'u e 40, na'e fili ai 'a Siosiuua kene taki atu e fanau 'a Isileli, kihe fonua ko'eni ne tala'ofa ange kiate kinautolu. Na'e 'ikai ke faingofua eni, ka nae pau ae loto 'o Siosiuua, kene fakamu'omu'a ae Otua, 'o tatau aipe, pe koeha 'e hoko! Pea koe lea eni a Siosiuua ki he fanau 'a Isileli — Siosiuua 24:15:

“Pea kapau 'oku matamatakovi kiate kimoutolu ke tauhi a Sihova, mou fili he aho ni aia temou tauhi; pe koe ngaahi otua nae tauhi e hoo mou ngaahi tamai ihe kauvai e taha oe vai lahi, pe kihe ngaahi otua oe kau Amoli, ae fonua onautolu oku mou nofo ai; ka ko au mo hoku fale, temau tauhi a Sihova.”

Hanga heni e Siosiuua, 'o fakamu'omu'a ae Otua, pea nae tauhia ma'upe ia 'ehe Otua. 'Io, ke tau muimui mu'a he sipinga, kuo ta mai e Siosiuua. Pea ihe tanaki ehe kau Tikoni ae vaehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ketau fakamu'omu'a ae Otua, ma'u aipe.'

“Tamai hevani, oku mau hu atu kiate Koe he pongipongi ni, 'aki 'emau vaehongofulu mo'emau me'a'ofa. Tuku mai ke mau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni.”

Sanuali 30, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E LUTE 'AE 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koe ha nai, tetau ako meia Lute, ke tokoni'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ae Otua, he 'aho ni?

Nae ikai koha Isileli a Lute, 'ihono fanau'i ia. Na'ane tupu hake koe Moape, pea mahalo pe na'a ne lotu kia Kemosi, koe ika na'e 'otua 'aki 'ehe kau Moape, pea na'e toe 'iloa ia, koe "faka'auha". Ia 2 Ngaahi Tu'i 3:27, tau vakai ai kihe tu'i o Moape, naa ne feilaulau 'aki hono uluaki foha, kia Kemosi, koe feilaulau toto.

Ka ihe tafa'aki e taha, nae lea'aki e Naomi, koe fa'e ihe fono a Lute, ko Sihova, koe Otua 'ofa ia 'o Isileli. Na'a Ne fakahaofi hono kakai meihe nofo popula. Pea ne ui kinautolu ke nau 'ofa mo fefaka'apa'apa'aki. Pau pe, ne fuoloa, ae hu ia a Lute kia Sihova, pea toki hoko mai ae ngaahi faingata'a.

Nae a'u kiha taimi, ne mole ai, 'a hono hoa mo hono ongo foha, 'i loto pe, he ta'u 'e 10. Pea ko'ene ongo tamaiki ihe fono, Lute mo Oopa, na'a na fu'u loto mamahi lahi foki. Neongo na'e faingata'a ae fononga, he kei mo'ui honau ngaahi husepaniti, ka 'oku toe fakalilifu ange eni ia. Fakakaukau leva a Naomi ke foki ki Isileli, kae fekau 'ene ongo tama ihe fono, kena takitaha foki kihona 'api. Loto leva a Oopa ia ke foki. Ka na'e 'ikai ke loto kiai a Lute!

Neongo ae fu'u houa fakapo'uli tu'u ko'eni ki he mo'ui a Lute, nae 'ikai kene tukuaki'i ae Otua, koeuhi, koe me'a kuone a'usia. Ka na'a ne fakamu'omu'a pe

'ae Otua, 'one vilitaki ke muimui pe 'ia Naomi pea ke hokohoko atu aipe, 'a'ene lotu kia Sihova Pea ko'ene ngaahi lea eni, oku lekooti 'ia Lute 1:16:

"Oua na'ake kole keu li'aki koe, pe keu foki mei he 'eku muimui iate koe: he koe potu 'oku ke 'alu kiai, te ta o ai; pea koe potu teke mohe ai, te ta mohe ai; koho kakai, e hoko ko hoku kakai, pea ko ho Otua, ko hoku Otua."

Mahalo pe 'oku faingata'a'ia ho'o mo'ui, he taimi ni. Oku ikai fakapapau'i mai 'ehe 'etau fakamu'omu'a 'ae Otua, 'e faingofua ange ai 'etau mo'ui, ka 'oku 'uhinga ia, tetau ilo ai 'ae nonga moe fakamo'ui. Io, na'e ma'u e Lute ae husepaniti 'ofa pea kau atu kihe kakai ae Otua. Pea ko hono mo'oni, ne hoko ai 'a Lute koe tupu'anga 'oe Eiki ko Sisu, koe Fakamo'ui o mamani.

Na'e fakamu'omu'a 'e Lute 'ae Otua. Pea 'oku hanga 'ehe 'ene mo'ui, 'o ta mai ae sipinga ketau muimui kiai. Pea ihe tanaki 'ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, 'oku pole'i kitautolu, ketau fakamu'omu'a ae Otua, ma'u aipe.

"Tamai hevani, oku mau hu atu kiate Koe ihe pongipongi ni, 'aki 'emau vahehongofulu, mo'emau me'a'ofa. Tuku mu'a, ke mau loto to'a ke fakamu'omu'a ma'u pe Koe, 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

6

Fepueli 6, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E 'ANA 'A E 'OTUA

Oku 'ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koe ha nai tetau ako meia Ana, ke tokoni'i kitautolu, ketau fakamu'omu'a ae Otua, he 'aho ni?

Na'e a'usia 'e Ana, ha mana fakafo ihe 'ene mo'ui. Na'e tali 'ehe Otua, 'a'ene lotu, pea foaki ange kiai ae foha. Pau pe, na'ane fu'u fiefia, he taimi na'ane 'ilo ai, 'oku feitama. Ngaahi mahina ki mu'a, na'ane 'alu kihe temipale i Selusalema, pea ne fakaava hono loto, kihe Otua, mo tala'ofa, kapau e foaki ange kiai ha foha, tene fakatapui ia, ki he ngaue ae Otua.

Kuo ne hoko eni koe fa'e, pea na'e kehe aupito 'a'ene mo'ui. Na'ane fakahingoa hono foha, ko Samuela, ko hono uHINGA, "ongona ehe Otua". Pea tau fakakaukau loto atu, kihe ta'utu 'a Ana, 'o fai hono ako'i a Samuela 'aki hono toutou vahevahe ange kiai, a e ngaahi fakafo 'oe Otua. 'Io, ko Samuela, koe mana ia, pea na'e 'ofeina lahi ia 'e Ana 'aki hono loto kotoa.

Ka kuo tei hoko mai ae taimi, kene ave ai a Samuela kihe temipale, ke tauhi kihe Otua 'o hange ko'ene palomesi. Pea neongo nae toe 'oange 'ehe Otua, moe ngaahi fanau, ka ko Samuela, ae 'uluaki. Pau pe, na'e ikai ke faingofua, hono tukuange ia kihe Otua, lolotonga 'ene kei si'i. 'Io, 'oku fa'a faingata'a ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koe ngaahi lea eni 'a Ana 'oku lekooti ia 1 Samuela 2:1&2:

"Pea nae lotu a Ana, o pehe, Oku fiefia hoku loto

ia Sihova, oku fakahihiki hoku malohi ia Sihova; kuo mafaa hoku ngutu ki hoku ngaahi filii; koe mea ihe eku fiefia i hoo fakamoui. Oku ikai ha tokotaha oku maonioni o hange ko Sihova: he oku ikai ha toko taha mo koe: pea oku ikai foki ha makatuu o hange ko ho tau Otua."

Io, pea nae hoko foki a Samuela koe taha oe kau palofita iloa he hisitolia oe kakai Isileli. Koe tangata ia ae Otua naa ne fakanofu tu'i a Saula pea pehe foki mo Tevita. Ne ikai mei hoko eni kotoa kapau na'e 'ikai fakamu'omu'a ehe ene fa'e 'ae Otua.

Kapau koe matu'a koe, kuo ke fakakaukau nai, pe koeha, e hoko kiho'o fanau, kapau teke fakamu'omu'a ae Otua? 'Io, 'oku faingata'a ke vavaloi, pe 'e fefee, ae mamani 'e tupu hake ai ae fanau, 'oku nau fakamo'oni'i a hono fakamu'omu'a 'ehe 'enua matu'a ae Otua.

Nae fakamu'omu'a 'e Ana 'ae Otua, pea 'oku hanga ehe 'ene ta sipinga, o pole'i kitautolu ke muimui kiai. Pea ihe tanaki ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tukumu'a ketau fakamu'omu'a 'ae Otua, ma'uaipe.

"Tamai hevani, oku mau hu atu kiate Koe, he pongipongi ni, aki emau vahehongofulu mo 'emau me'a'ofa. Tuku mu'a, ke mau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Fepueli 13, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E TEVITA 'A E 'OTUA

Oku 'ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Tevita, ke tokoni'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ae Otua, he aho ni?

Oku manatua 'a Tevita koe helo he hisitolia oe kakai Isileli. Koe tumutumu 'o ene mo'ui ae taimi na'ane tali ai ae ui, ke fakamu'omu'a ae Otua. Taimi nae tetetete ai e kau Isileli he manavahe he fu'u saieniti mo'ene ngaahi fakamanamana, nae fakamu'omu'a 'e Tevita ae Otua, ihe 'ene mo'ui. Pehe 'ehe ni'ihii 'oku ngali vale 'a'ene to'o hake ae ngaahi fo'i maka, pea hanga atu kia Kolaiate 'ihe huafa o Sihova. Ka nae fakamu'omu'a 'e Tevita ia ae Otua, pea fakamo'ui ia 'ehe Otua, 'ihe tau koia.

Pea hoko atu e talanoa, ki hono fakanofu tu'i a Tevita, ikuna'i e saieniti, ngaue he palasi pea ta'ane moe ofefine oe tu'i. Sai pe, kapau 'oku ke fakakaukau, nae hoko atu a Tevita mei he naunau ki he naunau. Ka nae 'ikai ke pehee.

Nae hanga e Saula 'o fakatanga'i ia, pea hanga mai moe kau sotia na'a nau mamata tonu ki hono fakapoongi o Saula, 'o kumi a Tevita ke kapa ia — mo'ui pe mate.

Ka neongo kotoa eni, na'e kei fakamu'omu'a pe 'e Tevita ae Otua. Taimi na'a ne hu atu ai ki he potu na'e tofaa ai 'a Saula, na'e malava pe, kene tamate'i ae tokotaha pule kakaha ko'eni, kae hoko ia kihe taloni, ka na'e 'ikai kene fai pehee, koe'uhi, he 'e 'ikai finangalo lelei ae Otua, kiha fa'ahinga sauni pehe ni, koia ai na'e fakamu'omu'a pe 'e Tevita ae Otua, pea

foki pe 'o toitoi.

Na'e 'ikai foki ke fakamu'omu'a ma'upe 'e Tevita ae Otua. Ko'ene tonu mo hono fakapoongi 'a e husepaniti 'o Patisepa, 'oku ne fakaho'ata mai, ae fakatataa mahino e ngaahi angahala he mo'ui 'a Tevita, na'a ne mo'ua ai, he taimi na'a ne fakamu'omu'a ai ia. Ka na'e faifai atu pe, pea ne tafoki 'o fakatomala, pea ne toe fakamu'omu'a leva ae Otua. Pea 'ihe fakaikuiku 'o'ene mo'ui, na'e ikai kene fiemalie, he vakai atu 'oku masani ange hono fale, he fale 'oe Otua. Pea ne, fuakava leva, tene fai e me'a kotoa, tene mafeia, ke langa ae fale oe Otua, ke masani ange ia 'i hono palasi.

'Io, na'e fakamu'omu'a 'e Tevita ae Otua. Hanga leva 'ehe 'ene ta sipinga, 'o kouna'i kitautolu, ke tau fai ae me'a tatau. Pea ihe tanaki 'ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ke tau fakamu'omu'a ae Otua ma'u aipe.

"Tamai hevani, oku mau hu atu kiate Koe, he pongipongi ni, 'aki 'e mau vahehongofulu mo'emaui me'a'ofa. Tuku mai kemau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe ihe'emaui mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Fepueli 20, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E TANIELA & HONO NGAAHI KAUNGAME'A, 'A E 'OTUA

Oku 'ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Taniela ke tokoni'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ae Otua, he 'aho ni?

Nae kei talavou pe a Taniela, 'ihono 'ave ia ki Papilone, koe kolomu'a 'oe pule'anga lahi taha 'o mamani ihe kuonga koia. Hanga mai leva 'a Tu'i Nepukanesa 'o 'ave ae kau talavou lelei mo poto taha mei he ngaahi pule'anga na'ane ikuna'i, o ako'i kinautolu ihe ngaahi saienisi moe lotu fakapapilone, koe'uhi, ke nau tokoni ki hono fakalahi hono pule'anga. Nae fe'unga moe toko taha mano ae kau talavou nae 'ave fakataha mo Taniela, pea nae fili meiatekinautolu ae lelei taha 'oe kau lelei taha, 'o 'ave kinautolu ia kihe Palasi. Pea nae kau heni a Taniela, Setaleki, Mesake mo Apiteniko.

Ko honau uluaki sivi'i, na'e fakafou mai ia, he me'akai fakatohitapu. Ko'enu fakamu'omu'a ae Otua, nae mei hoko ia 'o mole ai e ngaahi faingamalie kotoape, pea a'u pe ki he 'enu mo'ui. Ka na'e tukupa, ae kau talavou ko'eni, kenau fakamu'omu'a ae Otua 'o tatau aipe, pe koeha 'e hoko mai. Na'a nau faitotonu ihe enau me'atokoni, pea foaki ai ehe Otua kiate kinautolu, ae poto 'o nau hokoai, koe kau mataotao taha he "univesiti" o Papilone.

Ne hoko ai a Taniela koe taki kihe kau saienisi, pea toki hoko hake leva hono ngaahi kaungame'a 'e tokotolu, koe kau taki ma'olunga taha 'ihe kolomu'a, ko Papilone. Pea na'e hoko pe 'eni, koe'uhi, ko'enu

fakamu'omu'a ae Otua neongo hono ngaahi nunu'a. Pea ko hono mo'oni, na'a nau a'u 'o loto pe, ke tutu mo'ui kinautolu, kae 'oua na'a li'aki 'enu tui. Pea'oku hanga e Taniela 3:17 & 18 'o lekooti mai'enu lea 'o pehe ni:

"Kapau oku pehe oku malohi aho mau Otua, aia oku mau tauhi, ke fakahaofi akimautolu mei he afi kakaha, pea te ne fakahaofi akimautolu mei ho nima, e tu'i. Pea kapau 'e 'ikai, keke 'ilo pe e tu'i, e ikai temau tauhi'i ho ngaahi otua, pe hu ki he me'a fakatataa koula aia kuo ke fokotu'u."

Pea na'e a'u pe kihe motu'a 'a Taniela, na'e kei sai ange pe kiai, ke li ia kihe 'ana oe fanga laione, 'i hano tuku 'a'ene 'uluaki lotu ki hono Otua, he pongipongi kotoa. Nae hoko mai leva ae Otua, 'o fai hono fakahaofi, pea mo'ui ai 'a Taniela 'o fakahikihiki'i ae Otua, pea ne hoko ai koe Palemia 'o Papilone.

Nae fakamu'omu'a 'e Taniela ae Otua. Hanga leva 'ehe 'ene ta sipinga, 'o kouna'i kitautolu ketau fai ae me'a tatau. Pea ihe tanaki ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ketau fakamu'omu'a ae Otua ma'u aipe.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu kiate Koe he pongipongi ni, 'aki 'emau vahehongofulu, mo'emau me'a'ofa. Tuku mai ke mau to'a ke fakamu'omu'a ma'u pe Koe, 'i he 'emau mo'ui ma'uaipe, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

“Pea tala ‘e Sisu kiate ia,
Ke ke ofa kia Sihova ko
ho Otua aki ho laumalie
kotoa, mo hoo moui
kotoa, mo ho loto kotoa.
Koe uluaki pea koe lahi
ia oe fekau. Pea ko hono
ua oku tatau mo ia, Ke
ke ofa ki ho kaungaapi
o hange pe ko koe. Koe
fekau ni e ua oku tautau
ai ae fono kotoa moe
kau Palofita.”

MATIU 22:37-40
TOHI TAPU KATO'A: PAAKI MOTU'A

9

Fepueli 27, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI E 'ESETA 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Eseta, ke tokoni'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ae Otua, he aho ni?

Taimi nae loto ai a Eseta kene kau ki he fili, na'ane iku ai o hoko koe kuini oe Puleanga Peasia, pea pau pe nae lahi e ngaahi fakafehu'ia nae 'ihono loto. Ko hono kakai, na'e lolotonga nofo popula, pea ha popo'uli leva ae kaha'u kiate kinautolu. Hange kuo li'aki kinautolu ehe Otua, kihe Puleanga Peasia, kae kei fakakouna'i pe kinautolu kenau kei talangofua ange. Ka koe hoihoifua o Eseta, nae hoko ia koe faingamalie kene hoko ai, 'o lakasi ae fefine kotoa he Pule'anga.

'Io, ko Eseta, nae hoihoifua ia he tapa kotoa, pea nae fakatokanga'i pe ia ehe tu'i. Koia ai, nae fili leva e Ahasivelo a Eseta ke hoko ko hono kuini. Pea a'usia leva ai e Eseta, ae fiefia kotoa, naane fa'a fakakaukau loto kiai, ihe 'ene mo'ui, he taimi lahi.

Oku faingata'a ke fakamu'omu'a ae Otua, he taimi oku tau tofanga ai he masiva moe fe'amokaki. Ka ihe taimi tatau, oku fa'a hanga ehe koloa, moe mafai 'o tohoaki'i mama'o kitautolu mei he Otua. Oku malava fefe, keke kei fakamu'omu'a ae Otua, lolotonga ia, oku ke ma'u ae koloa lahi moe mafai ke 'akilotoa 'akinautolu, oku nofo takai iate koe?

Muimui kihe ta sipinga a Eseta, pea ke manatua kinautolu oku si'i fiema'u hufanga. Kaka'a'i ehe tokotaha fale'i 'o Tu'i Ahasivelo, ae tu'i, aki 'a'ene fokotu'u 'ae lao fakamate, felave'i moe kakai Hepelu.

Pea i he taimi nae pole'i ai a Kuini Eseta ke ne kole ha meesi, mei he tu'i, naa ne manavahe. Pea ko'ene tali, oku lekooti ia 'ia Eseta 4:16:

"Alu pea fakakatoa fakataha ae ngaahi Siu kotoa pe oku nofo i Susani, pea ke mou 'aukai koeuhi koau, pea oua naa mou kai pe inu ihe aho e tolu, ihe po, pe ihe aho: Ko au mo eku kau fefine temau'aukai foki: pea koia teu hu ai kihe tu'i, aia oku taau moe fono: pea kapau teu mate ai, teu mate pe".

Nae ikai ke hao a Eseta ia mei he manavahe. Ka naa ne to'a pe, o hange ko'ene hoihoifua. Hili ene kolea ae Hepelu kotoa, ke aukai mo lotu, naane hu atu leva kihe tu'i, 'ikai fakaafea ia. Pea koe momeniti eni, naa ne fakamu'omu'a ai 'ae Otua, 'one lea 'aki ae ngaahi lea fakangalongata'a koeni, he hisitolia kotoa: "Kapau teu mate ai, teu mate pe."

'Io, fakamu'omu'a 'e Eseta ae Otua, pea ko'ene ta sipinga, oku ne kouna'i kitautolu ketau muimui ki ai. I he tanaki ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ketau fakamu'omu'a ae Otua, ma'u aipe!

"Tamai fakahevani, oku mau hu atu kiate Koe he pongipongi ni 'aki 'emau vahehongofulu mo'e mau me'a'ofa. Tuku mai, ke mau to'a, ke fakamu'omu'a Koe ihe emau mo'ui ma'u aipe, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Ma'asi 6, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E PITA 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Pita, ke tokoni'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ae Otua he 'aho ni?

Ko Pita, koe taha ia, he kau akonga motu'a taha, nae ui e Sisu. Naane loto'alovili mo falala'anga. Fotu mai a Sisu, kiate kinautolu he po afaa, e taha, oku ne ha'u he fukahi tahi. Pea ko Pita eni, nae fuofua lea atu, koeuhi, koene fie kau fakataha mo Sisu, 'o tatau aipe, kapau, oku fiema'u kene puna meihe vaka 'o lue he tahi. 'Io, nae ngali faingofua kia Pita ae fakamu'omu'a oe Otua, kae oua kuo ne mei melemo.

Fuolaa si'i pe, 'ene lue he fukahi tahi, kuo veiveiua a Pita. Pea 'ihono fongia ia ehe tahi, naa ne ongo'i ma aupito. Io, naa ne kole kia Sisu, kene alu atu kiai he tahi, ka koeni, kuo ikai kene malava. Kaila leva a Pita kia Sisu, pea fakamo'ui ia.

Hange pe eni, ko hono taki atu a Sisu, ke kalusefai, nae kei tala'ofa aipe a Pita ke muimui iate la, o tatau aipe pe koeha. Ka nae fakatokanga ange a Sisu, felave'i mo hono lavaki'i la he po koia. Ikai manavahe a Pita! Naane osi mateuteu ke mate ma'a Sisu. Pea ha mahino eni, he'ene me'a na'e fai 'i Ketisemani, neongo nae iai ae kau sotia.

Kae malo pe, ko Pita, koe tokotaha toutai ka oku ikai koha sotia. Hala ene ta, o tau pe, he telinga oe tangata. Pea koia nae hoko ai a Sisu ia o fakamo'ui ae tangata, pea Ne pehe ai kia Pita, oku ikai ke fiema'u malu'i la. Oku uHINGA nai eni kihe ha?

Osi mateuteu a Pita ke tau, ka nae valoki'i ia e

Sisu. Naa ne muimui mama'o pe kia Sisu, pea ne fakafisinga'i la 'o liunga tolu, he po koia, o hange pe koia, nae 'osi talaage e Sisu.

Kae lolotonga kotoa eni, nae kei tu'u tafa'aki pe 'a Sione 'ia Sisu lolotonga e fakalilifu hono fakamaua mo hono kalusefai la. Ka ko Pita, na'ane toe to mama'o 'aupito. Pea e lava fefee ai, kene toe taki ha me'a, he hiliange eni?

Ke fakamu'omu'a ae Otua, lolotonga 'etau feto'aki, puputu'u, moe fakama, 'oku ikai ke malava ia. Ngata pe, ihe malohi oe Otua, tetau lava ai o tali 'Ene fakamolemole, pea tau toe kamata fo'ou. 'Io, ne toki hoko a Pita koe taki fisifisimu'a, he toutou falala ma'upe a Sisu, kiate ia. Mahalo pe, na'e 'ikai teke fa'a faitotonu 'iho'o vahehongofulu mo ho'o me'a'ofa, he kuohili. Ka koe fakamu'omu'a oe Otua, oku'uhinga ia, keke kole mo tali ae fakamolemole ae Otua, he aho ni. Oku uHINGA ia, ke fai ha kamata fo'ou, 'o falala kihe Otua 'aki ho'o pa'anga!

Na'e fakamu'omu'a 'e Pita ae Otua. Pea ke hanga mu'a 'ehe 'ene ta sipinga, 'o kouna'i kitautolu ketau muimui kiai. I he tanaki 'ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tukumu'a ketau fakamu'omu'a 'ae Otua.

"E Tamai fakahevani, 'oku mau hu atu kiate Koe, he pongipongi ni, 'aki 'emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa. Pea koho mau loto ia, ke mau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Ma'asi 13, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E PAULA 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Paula ke tokoni'i kitautolu, ke fakamu'omu'a ae Otua, he aho ni?

Na'e fakamu'omu'a ma'upe 'e Paula ae Otua, ka, ihe 'ene fakatanga'i ae kau muimui o Sisu, nae ikai ai kene malava ke sio kihe me'a oku i mu'a iate ia. Koe toki taimi pe, naa ne to ai, kihe kelekele, pea fakakuihi ia ehe maama a Sisu, naa ne toki kamata leva ke malava 'o sio. Kia Paula, ke fakamu'omu'a ae Otua, na'e 'uhinga ia, kene fakafehu'ia 'ene ngaahi mahalo, pea foki kihe Folofola!

Hili ha ta'u e tolu i Alepea, nae foki a Paula moha lotu tui pau, oku te'eki ai ke tukuange ehe Otua, ae maama ko'eni. Ko Sisu, koe Fakamo'ui, 'oku Ne kei fie a'u atu, kihe taha kotoape. Hokohoko atu leva e Paula, hono fakamu'omu'a ae Otua 'aki 'ene 'alu mei he feitu'u kihe feitu'u moe kolo kihe kolo, ke talaki a Sisu. Pea 'ikai ha toe me'a, tene ta'ofi a Paula, mei hono fakamu'omu'a ae Otua 'o a'u pe kihe taimi lahi, na'e feinga ae kakai, ke tamate'i ia.

Taimi e taha, na'e puke ai ehe kakai a Paula mo Sailosi, o haehae hona kofu, mo haha, pea fakahu kinua kihe fale fakapopula. Pea lolotonga 'ena fetoto'i, na'ana fai 'enaua, ae me'a fakaofa fau! 'Ikai kena launga, ka na'ana lotu kinua kia Sisu.

Kapau koho momeniti faingata'a'ia taha eni, pea hange 'oku fehalaaki e me'a kotoape, fakatokanga'i ange, koe taimi lelei taha eni ke ke lotu mo hu ai ki

he Otua he 'aho ni.

Fakafokifa kuo tuku mai 'ehe Otua, ae fu'u mofuike lahi! Fakakaukau ae pule he pilisone, kuo hola e kau popula, pea ne to'o hake leva 'ene heleta, ke tamate'i ia. 'Io, pea na'e 'ikai foki ke ngalo ia, 'ia Paula mo Sailosi, ae ngaahi fakamamahi nae fai 'ehe 'ofisa pilisone ko'eni, kiate kinua. Pea ke sauni ae me'a ae 'ofisa, na'e fai, koe me'a pe, na'e fiema'u, ko'ena talitali pe, ke hanga 'ehe 'ofisa, 'o to'o 'ene mo'ui.

Ka koe'uhi, na'e fakamu'omu'a 'e Paula ia mo Sailosi ae Otua, na'a na fakamolemole'i ae'ofisa, he lau miniti pe, pea na kaila atu, ke 'oua na'a ne fai ha me'a ke mole ai 'ene mo'ui, he 'oku nau kakato pe, he lotu pilisone! Koia ai, ihe taimi pe koia, na'e fe'iloaki ai 'ae 'ofisa mo hono famili pea mo Sisu, pea ihe faka'osinga oe po koia, kuo nau kau fakataha ihe hu, ki he Tu'i oe ngaahi tu'i.

'Io, nae fakamu'omu'a 'e Paula mo Sailosi ae Otua. Pea ke hanga mu'a ehe ena ta sipinga, 'o kouna'i kitautolu ketau muimui kiai. I he tanaki ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ketau fakamu'omu'a ae Otua.

"E Tamai fakahevani, 'oku mau hu atu kiate Koe he pongipongi ni, 'aki 'emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa. Pea koho mau lotu ia, ke mau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe 'ihe'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi. Emeni."

12

Ma'asi 20, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E SIONE 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Sione ke tokoni'i kitautolu ke tau fakamu'omu'a a e Otua, he 'aho ni?

Ko Sione, koe si'isi'i taha ia he kau akonga. Na'ane 'ofa 'ia Sisu, 'aki hono loto kotoa. Pea lolotonga e feholaiki kotoa ae kau akonga, 'ihono puke o Sisu ehe kau sotia Loma, na'e kei muimui ofi pe a Sione kiate ia. Pea hanga leva e Sisu, 'o fakalangilangi'i ae faitotonu a Sione, 'aki 'Ene tukuange kiate ia, kene tokanga'i ae fefine, na'ane tokanga'i mavahe a Sisu, 'aia ko Mele, ko 'ene fa'e!

Ka ko Sione, he'ene kei si'i, koe tokotaha loto 'ita mo fai sauni. Na'e faingata'a kiate ia, kene ma'u ha 'ofa kiate kinautolu oku nau fakatale'i a Sisu. Na'e 'iai e taimi na'a ne fokotu'u ange kia Sisu, ke tuku hifo ha afi mei langi, ke faka'auha ae kau Samaletani 'oku nau fakasitu'a'i ia. Pea koe fakamu'omu'a 'oe Otua, 'ihe mo'ui a Sione, na'e 'ikai ke hoko mai 'iha lau momeniti pe! Ka na'e hoko ia koe tukupa, 'i he 'ene mo'ui kotoa, ke 'ofa 'o hange koe 'ofa a Sisu.

Hili e ha'ele a Sisu, kihe langi, na'e nofo faitotonu aipe a Sione, 'o a'u kihe 'ene mate he ta'u nai e 70. Na'a ne hoko foki koe faifekau he Siasi 'i Efeso, pea na'a ne tohi 'ae ngaahi tohi lahi he Fuakava Fo'ou, kau ai 'ae "Ongoongolelei Na'e Tohi 'e Sione" moe "Fakaha kia Sione".

Ka koe ngaahi tohi oku nau hanga 'o fakaho'ata lelei taha mai 'ae liukava mo'oni na'e hoko kihe 'ene

mo'ui, 'o hange koia 'oku ne 'omai 'ia 1 Sione 4:7

"E kainga ofeina, ke tau feofaaki kiate kitautolu; he oku mei he Otua, ae ofa; pea ko ia kotoape oku ofa, kuo fanau'i ia i he Otua, pea oku ne ilo'i ae Otua."

Taimi lahi, 'oku tau lotomamahi, he 'ikai ke tau malava ke fa'a kataki mo mapukepuke hotau loto holi. Ka nae fou a Sione he fu'u fononga'anga loloa, kene a'usia, ae liukava oe mo'ui, 'ihe 'ene hanga 'o fakamu'omu'a ae Otua, ihe aho kotoa 'o 'ene mo'ui.

Pea 'oku hanga 'ehe 'ene ta sipinga, 'o kouna'i kitautolu ke tau muimui kiai. Pea 'i he tanaki mai ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ke tau fakamu'omu'a 'ae Otua.

"E Tamai fakahevani, oku mau hu atu kiate Koe he pongipongi ni, 'aki 'emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa. Pea koho mau loto ia, ke mau ma'u ha lototo'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

13

Ma'asi 27, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E NOA 'A E 'OTUA

Oku 'ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koe ha nai tetau ako meia Noa, ke tokoni'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ae Otua, he 'aho ni?

Kapau oku ke pehe, koe kakai ho kolo, oku ikai ke nau tokanga kihe Otua, pea ta oku ke a'usia ae fa'ahinga ongo nae ma'u e Noa. Pe ko hono mooni, nae ikai koe Otua pe, nae 'ikai kenau tokanga kiai. Nae ikai foki, kenau fetoka'i'aki. Naa nau a'u ai, kinautolu kihe tu'unga, nae fu'u palaku fau.

Pea kapau, nae tuku pe, kenau hokohoko atu, e iku o faka'auha ae tokotaha kotoa. Pea koe taimi eni, nae fuofua hu mai ai ae Otua ke fakahaofi a mamani. Nae fekau'i a Noa, kene fakamu'omu'a ae Otua, pea fakatapui 'a'ene mo'ui, ke langa ha 'a'ake, pea fai ha ui, kihe taha kotoa ke fakatomala mo liliu 'enau to'onga mo'ui.

Hanga mai ae kakai ia ko'eni, o manuki'i mo lumoluma'i a Noa, ka nae 'ikai pe tene tafoki pe holomui ai, mei he fekau nae fekau'i ia kiai. Nae fakamu'omu'a 'e Noa ae Otua, pea ne muimui kihe ngaahi tu'utu'uni kotoape nae 'oange kiate ia.

Oku fa'a 'ahi'ahi'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a 'etau ngaahi palani mo'etau ngaahi fiema'u.

Mahalo pe, koha tokotaha pule ngaue koe 'oku ke pule'i ha ngaahi koloa lahi. Pe 'oku toutou faifeinga ke solova ho'o fusimo'omo. Hange pe ko Noa, 'oku

pole'i kitautolu he 'aho kotoa, uike kotoa, mahina kotoa, ke tau fakamu'omu'a ae Pule'anga oe Otua. Kuo 'osi tala'ofa mai ae Otua, tene fakalahi mai, ae ngaahi me'a ni kotoape. Pea koe Otua, oku Ne tauhi faitotonu, Ene ngaahi tala'ofa.

Hoko mai e lomaki, pea hao a Noa mo hono famili he 'a'ake. 'Io, nae fakahaofi heni ae fa'ahinga oe tangata.

Kae hange pe, koe ngaahi 'aho o Noa, koe kakai koia, oku fekau'i koe kiai, ehe Otua, tenau tafoki mai 'o manuki'i mo lumoluma'i koe. Ka oku vave ni mai pe, ae aho, e foki mai ai ae Otua, ke fakamo'ui kitautolu. Pea ko kinautolu na'a nau fakamu'omu'a ae Otua, tenau vakai kihe ola 'o'enua ngaue, fakataha mo kinautolu 'e fakahaofi.

Nae fakamu'omu'a 'e Noa, e Otua, 'ihe lau'ipapa moe fo'i fa'o kotoa na'ane tuki he 'a'ake. Ke hanga mua ehe ene ta sipinga, o kouna'i kitautolu, ke tau muimui kiai. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ketau fakamu'omu'a ae Otua.

"E Tamai fakahevani, oku mau hu atu kiate Koe he pongipongi ni, aki emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa, pea koho mau loto ia, ke mau lototo'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi. Emeni."

KUATA UA

**KAKAI 'I HE TOHITAPU
NA'E 'IKAI KE NAU
FAKAMU'OMU'A
'A E 'OTUA**

14

Epeleli 3, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E SIUTASI 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Siutasi, he ikai kene fakamu'omu'a ae Otua?

Tui e toenga e kau akonga, ko Siutasi ae lelei taha 'iate kinautolu, he naa ne 'atamai vave, pea toe mafai'ia foki. Io, nae tui pe a Siutasi ia, ko Sisu, 'ae Misaia na'e tala'ofa mai. Ka na'e fiema'u e Siutasi ia ke muimui kia Sisu, koe'uhi, kene ma'u ha tu'unga ma'olunga he pule'anga oe Otua.

Fakamanatu mai e Ellen White kia tautolu, "na'e 'osi 'afio'i pe, 'ehe Fakamo'ui ia, ae loto o Siutasi: Pea ne afio'i moe loloto oe angahala 'oku ne tofanga ai, pea kapau he'ikai tali e Siutasi ae kelesi ae Otua, ko'ene ngoto fu'u ia. Nae feinga lahi ae Eiki, ke fehokotaki mo Siutasi, he aho kotoa, 'iha ngaahi founa 'e malava ke a'usia ai e Siutasi, 'a 'Ene fu'u ofa to matakakano. Kapau pe tene fakaava hono loto, kia Kalaisi, 'e hanga mai Ene kelesi, o fakatauataina'i ia mei he tevolo oe siokita. Pea kapau nae fai eni e Siutasi, naa ne mei hoko koe kanititeiti kihe pule'anga oe Otua." (The Desire of Ages, Peesi 294).

Tokolahi 'o kitautolu, 'oku tau mohu taleniti moe poto, ke tau a'usia aki 'etau ngaahi taumu'a, mo fai 'aki 'ae taki he ngaahi siasi fakakolo. Kae hange ko Siutasi, 'e malava ke tau tui kia Sisu, kae lolotonga ia, oku tau nofo pilisone he'etau siokita. Ko Siutasi nae tauhi pa'anga, koia ai, na'a ne fiefia he a'usia ae ngaahi foaki na'e liliu koe ngaahi me'a kehe. Pea koe fakamu'omu'a ae Otua ihe 'etau vahehongofulu moe faitukupa, e hoko ia koe founa ke ala mai ai a Sisu 'o fakafo'ou ho tau ngaahi loto. Hange pe ko Siutasi, tetau malava pe, ke muimui ia Sisu, ke ma'u ai ho tau 'api ihe Langi. Ka oku ikai fakalotolahi'i kitautolu ehe

Folofola, ke tau faka'amua 'a langi koeuhi, ko hono koloa. Ihe taimi 'a Siutasi, ke muimui ia Sisu, koe tali eni, na'ane ma'u meia Sisu:

"Oku ma'u ehe fanga fokisi ae tafu, moe fanga manu oe ataa ae moheanga; ka oku ikai ke ma'u ehe Foha oe tangata ha potu ke tokoto ai hono ulu" (Matiu 8:19, 20)

Taimi nae fakafisinga'i ai e Siutasi a Sisu, pea iku o taonakita, koe taimi ia nae ikuna ai e siokita, ihe ene mo'ui. Ikai ha toe mahu'inga'oe paanga. Koia ai, nae hoko ae kongasiliva e 30, koe fakamalala, moe fakamanatu 'o'ene fili hala. Pea oku fakaafe mai ae Otua, keke fakamu'omu'a hono Puleanga, ihe mea kotoa oku ke fai. Pea e toki hoko leva ae paanga koe tapuaki, kapau tetau faka'ataa 'a Sisu, ke Ne ikuna'i ae siokita, iho tau loto.

Nae ikai tali e Siutasi ke fakamu'omu'a ae Otua, pea ko hono ikuanga ee. Fakatauange ke tau ako mei ai he aho ni. Pea ihe tanaki ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe meaofa tuku mu'a ketau fakamu'omu'a ae Otua ma'u aipe.

"E Tamai fakahevani, oku mau hu atu kiate Koe, he pongipongi ni, aki emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa, pea koho mau loto ia ke ma'u ha lototo'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Epeleli 10, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E ATAMA MO 'IVI 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Atama mo lvi, he ikai kena fakamu'omu'a ae Otua, ihe momeniti mahuinga taha ko'eni, kihe ena moui?

Nae ma'u e Atama mo lvi ae me'a kotoa. Koho na 'api, nae fakafoofa. Pea uHINGA lelei aupito ae ngaue naa na fai. Naa na fe'ofa'aki fau, pea koena me'akai, koe lelei taha ia, he mamani.

Naa na ma'u ae nonga mei he hopo ae la'a, 'o a'u kihe ene to. Ikai ngata pe ihe etau faahinga nonga — hala ha palopalema, ka koe nonga ae Otua — aia koe fetaiaki mo'oni ae me'a kotoa.

Naa na mahino'i lelei ae fakatu'utu'unga hotau palanite. Koe Otua, oku ma'olunga taha. Koe faahinga oe tangata — tangata moe fefine, oku na tu'u fakataha 'o lofasia ae kelekele, ihona lalo va'e. Pea e haohaoa pe ae mea kotoa, kapau tena tauhi pau kihe fokotu'utu'u ko'eni.

Ka ihe aho e taha, ne talangataa ai a lvi mo Atama, kihe fokotuutuu koeni, 'ona kai ae fua 'oe akau, aki 'ena pehee, tena liliu ai o 'otua. Koe maumau'i koeni, oe fokotuutuu koeni, naane hanga ai o maumau'i ae fengau'e'aki fenapasi ae me'a kotoape, 'o hoko mai ai ae mate. Oku ngaue'aki ehe Folofola, ae fo'i lea koe "angahala" ke ne fakaho'ata mai 'a hono maumau'i ae melino fungani ae Otua, naa Ne fakafetaiaki'aki, ae me'a hono kotoa.

Koe taimi pe, 'e hiki hake ai eha taha, ha me'a pea ne pehe, he'ikai lava ia ke mo'ui, kapau he ikai ke 'iai, ae me'a koia, oku fakatu'utamaki lahi aupito ia, he ko hono nunu'a, koe siokita, ta'etopono, pea iku ai kihe mate. Pea oku kau heni moe ngaahi faito'o konatapu, moe ngaahi holi fakasino. Pea na'a

mo'etau hiki hake moha tangata ketau 'otua kiai, oku tau maumau'i ai ae fokotu'utu'u faka'Otua, pea tau utu leva ae kona 'o'etau faianga, 'o iku ai kihe mate.

Koe lesone, ke ako meihe a'usia a Atama mo lvi, 'oku kei 'Otua pe ae 'Otua, ka 'oku 'ikai ko kitautolu. Pea koe tefito'i mo'oni eni 'iho tau 'univeesi. Taimi oku tau lau ai he Folofola, "Oku pehe 'ehe Otua", tokanga, telia na'a 'ahi'ahi'i koe, hange ko Atama mo lvi, kena fekumi kiha "ana totonu". Koe angahala eni, pea 'oku iku ia kihe mate.

'Oku fekau'i mai kitautolu 'ehe Otua, ke tau 'omai 'etau vahehongofulu, moe me'a'ofa. Koe Otua, 'oku Otua, ka oku ikai ko kitautolu. Kae hange pe ko Atama mo lvi, 'oku 'ahi'ahi'i pe kitautolu, ke tau hoko pe, koho tau otua, pea tau fai ai ae mea kehe. 'Io, kuo'osi foaki mai pe, ehe Otua ia, ae tau'atana ke tau fili, ka oku ikai kene to'o ai, ae ngaahi nunu'a! Nae mavahe a Atama mo lvi he aho pe koia, mei he ngoue, ka na'a na 'amanaki ki he Fakamo'ui, kuo tala'ofa ae Otua, te Ne 'omi. Pea koe aho ni, 'oku tau amanaki atu kihe fakamo'ui, 'ia Sisu Kalaisi. Kae hange pe ko Atama mo lvi, 'e kei ahiahi'i pe kitautolu ke 'oua tetau fakamu'omu'a ae Otua. Ka oku hanga ehe 'ofa ae Otua, o kouna'i kitautolu, ke fakamu'omu'a 'a e Pule'anga oe Otua.

Pea ihe tanaki ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tukumu'a ke tau faka mu'omu'a ae Otua, ma'u aipe.

"Tamai fakahevani, oku mau hu atu kiate Koe he pongipongi ni, aki emau vahehongofulu, mo'emau me'a'ofa, pea koho mau loto ia ke mau fakamuomua ma'upe Koe ihe emau moui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

16

Epeleli 17, 2021

TAIMI NA'E IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E KEINI, 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai te tau ako meia Keini, 'i he ikai kene fakamu'omu'a ae Otua?

Kuo osi mavahe a Atama mo Ivi, mei he Ngoue ko lteni. Fanau'i mai a Keini. Pea nau kau fakataha, he fekuki moe faingata'a. Ngaue malohi a Atama, ha ma'u'anga mo'ui ma'a ene fanau mei he kelekele, kae 'oua kenau matu'otu'a fe'unga ke tokoni ange kiate ia.

Manako a Keini ke goue, kae manako a Epeli ke tauhi fagamanu. Na'ana fakatou tokaga pe, ki he gaahi fakamatala 'a'ena ongo matu'a, 'o kau kihe Otua moe goue. Na'ana fakatou fanongo pe, ki he talanoa'i hono feilaulau'i ehe Otua ae uluaki monumanu, ke fakamolemole 'ena agahala, mo fakakofu ho nau fakama. Pea nae fakatou fie hu pe a Keini mo Epeli kihe Otua.

Ihe 'ena hoko o matu'otu'a, pehe ehe Folofola, naa na takitaha omai me'a'ofa meihe lelei taha, naana ma'u. 'Omai e Epeli ae lelei taha mei he uluaki 'o'ene fagamanu, pea 'omai e Keini ae uluaki fua 'o'ene goue. Finangalo lelei ae Otua kihe me'a'ofa a Epeli, ka Ne fakasitu'a'i ae me'a'ofa a Keini. 'Ita lahi heni a Keini, 'o 'ikai ki he Otua, pe kiate ia, ka ki hono tehina, Epeli. Koe fakasitu'a'i kita, oku ikai koha me'a faingofua ia ke matatali, 'eha taha. Pea koeuhi, oku tau feh'i'a ke fakasitu'a'i kitautolu, oku lahi leva e taimi oku tau ngaue ai, ke oua naa fakasitu'a'i kitautolu. Tau feilaulau ta'u lahi ke ako, ke oua fakasitu'a'i ha'ate kole ngaue. Feilaulau'i e taimi moe paanga, ke tauhi hoto faka'ofa'ofa.

Feilaulau'i moe taleniti, ke ma'u pa'aga ke tali ma'u pe 'ete kaati, he falekoloa. Ka neongo ae fai hoto lelei taha, oku kei hoko mai pe ae fakasitu'a'i ia. Pea koe mea eni nae hoko kia Keini. Naane fakasitu'a'i ae fougā foaki me'a'ofa, ae Otua. Nae tonu kene kau fakataha mohono tehina, ke feilaulau 'aki ha monumanu, ka na'e 'ikai. Mahalo na'a ne pehe, 'e fe'unga pe 'ene foaki, 'a'ene lelei taha.

Taimi lahi, oku tau fa'a fai pe etau fakakaukau kihe etau ngaahi me'a'ofa. Ka oku hala eni ia. Koe Otua oku Otua, ka oku ikai ko kitautolu. Kuo Ne osi omai ae fakahinohino pau kihe vahehongofulu moe me'a'ofa, pea oku fiema'u ke tau muimui kiai.

'I hono fakasitu'a'i pe, nae ikai ke toe tafoki mai a Keini kihe Otua, matu'a, pe ki hono tehina. Feinga e Otua ke tokoni, ka nae ikai toe tali la e Keini. Pule leva 'a anghala ia he 'ene moui, pea ne hoko ai, koe uluaki tokotaha fakapo, he hisitolia.

Nae fakafisi a Keini kene fakamu'omu'a ae Otua. Pea ne inu hono nunu'a mo kinautolu nae iate ia. Ke hoko mai e ofa ae Otua, ketau fakamu'omu'a ma'u pe la. Pea ihe tanaki he kau tikoni ae vahehongofulu & me'a'ofa, tuku mu'a ke fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu he pongipongi ni aki emau vahehongofulu moemau me'a'ofa'Omi mu'a ke mau to'a, ke fakamu'omu'a mau pe Koe, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Epeleli 24, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E SAMISONI 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai te tau ako meia Samisoni, ihe ikai kene fakamu'omu'a ae Otua?

Nae fanau'i a Samisoni, koe Nasaline. UHINGA ENI, oku iai ae to'onga mo'ui, kuopau ke fai kiai. Uluaki, tapu ke inu uaine, huhu'a'i kalepi, pe ha huhu'a pe, mei he vaine. Tapu ke ala kihe sino mate, pea mahuinga taha, tapu ke kosi hono 'ulu.

Koe tamasi'i malohi mo to'a, talu ene tupu. Pea ihe 'ene hoko o talavou, nae taki ia ehe Otua, kiha fefine Filisitia. Pea oku pehe ni hono fakamatala'i ena fetaulaki:

“Pea nae alu hifo a Samisoni, moene tamai moene fa'e, ki Timinate, pea nau hoko kihe ngaahi ngoue vaine i Timinate pea, vakai, naa ne fetaulaki moe laione mui aia nae oho ngungulu ange kiate ia. Pea nae hoko malohi lahi ae Laumalie o Sihova kiate ia, pea ne haehae ae laione o hange ko ene haehae ae uhiki'i kosi...

Pea hili ae ngaahi aho niihi, nae toe liu mai ai ke ma'u ia, pea afe ia mei he hala ke mamata kihe agaaga oe laione, pea vakai, nae iai ae fuifui pi mo hone. Pea nae too eia mei ai ki hono nima, pea alu pe mo kai”. Fakamaau 14:5-9.

Fakatokangai, aia nae manako a Samisoni ke fai? Mahino e fakahinohino ae Otua: tapu ke ala kihe huhu'a'i kalepi, pe koe sino mate. Ka, ihe fakamatala nounou koeni, oku ha ai ene talangata'a kihe tuutuuni nae fai kiai. Pea hili ia, nae faingofua kiate ia, ke fakangofua ke kosi hono ulu, he kuo ne 'osi fili

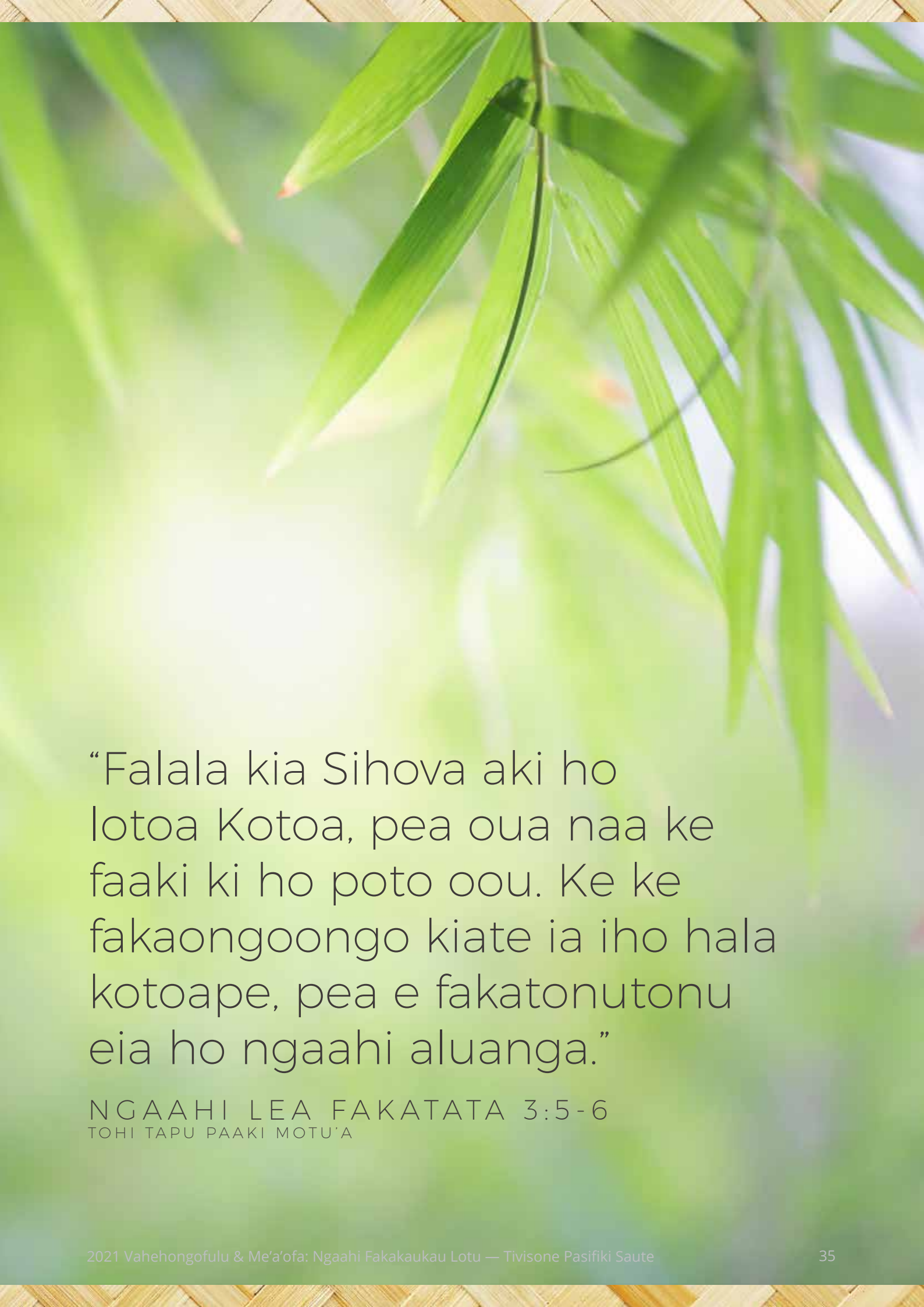
ke fononga atu he hala 'oe angatu'u. Fakatokanga'i ange oku ikai 'a hake pe ha taha 'o fili, ke fakatale'i ae Otua. Ka oku iai maupe, 'a'etau ngaahi faianga, oku nau tataki kitautolu, ke oua tetau fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeni, oku Ne fakaafe mai, ke tau fakamu'omu'a la he aho ni, koeuhi, ke 'oua na'a tau hange ko Samisoni.

Pea koe taimi nae toki 'a hake ai a Samisoni mei he 'ene ngaahi ulungia fakalaumalie, 'o ui tokoni kihe Otua, na'a Ne kei talia pe ia. Pea ko hono mo'oni, oku tala mai pe ehe Folofola, nae talia ehe Otua ae ngaahi lotu kotoape, a Samisoni. 'Io, nae manava'ofa ae Otua kia Samisoni, pea 'e pehe mai pe, kiate kitautolu.

Kapau nae ikai teke faitotonu 'ihoo vahehongofulu, mo hoo me'a'ofa, he kuohili, oku malava pe, keke kamata fo'ou he aho ni. Nae ikai fakamu'omu'a maupe e Samisoni, ae Otua. Pea ko hono nunu'a, nae fakalilifu fau kiate ia, moe kakai nae nofo takai iate ia. Pea lolotonga hono fakatokanga'i kitautolu ehe ta sipinga a Samisoni, oku hanga mai, 'ehe ofa ae Otua, o kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a Hono Puleanga ma'uaipe. Pea ihe tanaki ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, oku pole'i kitautolu ke tau fakamu'omu'a ma'u aipe, ae Otua.

“E Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa he pongipongi ni. Pea ko'emau lotu, ke Ke 'omai ha lototo'a, ke mau fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe 'emau moui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni.”

“Falala kia Sihova aki ho
lotoa Kotoa, pea oua naa ke
faaki ki ho poto oou. Ke ke
fakaongoongo kiate ia iho hala
kotoape, pea e fakatonutonu
eia ho ngaahi aluanga.”

NGAAHI LEA FAKATATA 3:5-6
TOHI TAPU PAAKI MOTU'A

18

Me 1, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E HE ONGO FOHA 'O ILAI 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako mei he ongo foha o Ilai, he ikai kena fakamu'omu'a ae Otua?

Koe tangata lahi a Ilai, pea naa ne mateaki'i hono fatongia fakataula'eiki lahi. Lolotonga e taimi oe Kau Fakamaau, nae ha'u e kakai, mei he potu kehekehe, ke hu kihe Otua. Pea na'e mateuteu maupe a Ilai, ke malu'i e tapanikale mo tataki ae kakai, he lotu.

Lauafe e kakai nae hau kihe tapanikale, he ta'u kotoa, pea nae mateuteu maupe a Ilai, ke tokoni kia nautolu. Aho e taha, ne hau ha fefine o kole, haane tama, he nae hala fanau. Pea 'i hono fanau'i mai, ae tama, nae fakamu'omu'a leva ehe fa'e, Ana, ae Otua, 'one omai, e tamasi'i ke ngaue he tapanikale. Ako'i leva e Ilai a Samuela, he me'a kotoa na'ane 'ilo kau kihe Otua moe ngaahi ouau fakataula'eiki. Pea aho ai e taha, nae folofola mai e Otua kia Ilai fakafounga he tamasi'i. Manatu'i e talanoa, hono ui tu'o tolu ehe Otua a Samuela he lolotonga oe po? Koe me'a oku fa'a ngalo 'ia tautolu, koe kakano e fekau nae fiemau ehe Otua ke fakaa'u kia Ilai.

Fu'u tafataha a Ilai he tokanga kihe kakai Isileli, kae fakali'eli'aki, hono ongo foha. Ka nae 'osi fakahoko ehe Otua, kia Ilai ae mahuinga ke ako'i hono ongo foha, ke fakamu'omu'a la. Nae 'ikai fai kiheni a Ilai, pea ko hono nunu'a nae fakalilifu fau.

Hoko e ongo foha o Ilai koe ongo taula'eiki, na'e ikai kena fakamu'omu'a ae Otua. Iikai kena fakaapaapa'i e ngaahi feilaulau, nae omai kihe tapanikale, ehe kau

faitotonu o Isileli. Pea ko hono mooni, oku pehe ehe Folofola:

“Koia nae lahi aupito ae agahala ae ogo talavou ihe 'ao 'o Sihova: he nae fehia ae kakai kihe feilaulau kia Sihova.” (1 Samuela 2:17)

Fakalilifu fau eni. He koe ikai faka'apa'apa'i e ngaahi me'a'ofa kihe Otua, koe ikai ia, kena fakamolumalu'i kinautolu. Pea oku ikai to'o ma'ama'a eni ehe Otua, 'o iku ai e ongo foha o Ilai, 'o tamate'i ehe kau Filisitia. Pea na'e mate mo Ilai he aho tatau pe, hili hono fakahoko atu kiai kuo kapa, 'ae Puha 'oe Fuakava. Taimi e ni'ihi, oku ikai, ketau fakaapaapa'i 'e tau vahehongofulu moe me'a'ofa 'o hange, koia oku taau ke fai. Tokanga, he oku fakaho'ata heni, 'a'etau fehokotaki mo ho tau Otua Fakatupu.

Nae ikai ke fakamu'omu'a ehe ongo foha o Ilai, ae Otua, pea ko hono nunu'a nae fakalilifu fau. Oku kouna'i kitautolu ehe ofa ae Otua, ke tau fakamu'omu'a Hono Puleanga, lolotonga koia, oku hoko ae ta sipinga a Ilai, koe fakatokanga kiate kitautolu. Pea ihe tanaki ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ke tau fakamu'omu'a maupe ae Otua.

“E Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki, emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa kiate Koe he pongipongi ni. Pea koemau lotu, ke Ke omi ha lototo'a, ke mau fakamu'omu'a maupe Koe ia Sisu Kalaisi. Emeni.”

Me 8, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E SAULA 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Saula, ihe ikai kene fakamu'omu'a ae Otua?

Koe tangata lahi mo talavou a Saula. Naane maolunga ange he kau tangata kehe. Pea koe kanititeiti totonu pe eni, kene hoko koe uluaki tu'i o Isileli. Nae ta'u 30 a Saula he'ene hoko koe tu'i, Pea naane pule foki he ta'u e 42.

Lolotonga ae taimi koeni, nae lahi e ngaahi me'a nae tonu hono fakahoko e Saula. Ka koe pango, he nae fa'atoutou fakafisi a Saula, ke muimui kakato kihe ngaahi tuutuuni kotoa ae Otua. Hange nae ilo lahi ange a Saula ia, ke kumi ha fougā kehe ke fakalelei'i aki, aia nae talaange ehe Otua.

Pea oku iai moho tau niihi, oku tau pehe ni tofū pe. Niihi oku nau 'omi, enau ngaahi fakamatala, kihe uHINGA oku nau fai aipe, 'a'enua ngaahi fougā felave'i moe vahehongofulu moe me'a'ofa. Koe fakamu'omu'a oe Otua, nae 'ikai faingofua ia kia Saula. Pea oku pehee pe foki mo kitautolu.

Nae hokohoko atu pe a Saula he hala koeni, 'o a'u kihe taimi, ne fakasitu'a'i ai ia ehe Otua. Nae ikai toe malu'i ehe Otua a Saula, o a'u kihe taimi nae fakamamahi'i ai ia ehe laumalie uli. 'Io, oku tuku mai pe ehe Otua, ke tau tauatāina ke fakafisinga'i la, moene ngaahi tapuaki. Tafoki a Saula ia o kovi, pea ne fakamoleki taimi, ke tuli ene sevaniti faitotonu, ko Tevita.

Koe sotia mo'onia mo hiva malie a Tevita, talu mei he taimi na'ana uluaki fetaulaki ai mo Saula.

Pea koe kaume'a fafale ia o Sonatane, foha o Saula. Ka nae kei tuli holo pe ia e Saula ke tamate'i. Koe'uhi koe ha? Koe MEHEKA!

Pea ne iku kihe kau faimana, o pehe, tene toe fanongoa ai ae le'o oe Otua. Ka nae ikai. Neongo e feinga a Saula ke tafoki, ka naane ngaue'aki ae fougā nae tapui ehe Otua. Ihe ikai ketau fakamu'omu'a ae Otua, he ngaahi me'a iiki oe mo'ui, tenau taki kitautolu, ke tau, he mama'o fau.

Mahalo pe, nae ikai teke fa'a fakamu'omu'a ae Otua, iho'o vahehongofulu moe me'a'ofa pe koha tapa kehe pe iho'o mo'ui. Ka oku ofa ae Otua mo fai meesi. Pea oku Ne mafeia ke fakamolemole'i koe he taimi ni, kapau teke kamata leva ke fakamu'omu'a la iho'o mo'ui, he aho ni.

Nae ikai fakamu'omu'a e Saula, ae Otua, he'ene mo'ui, pea nae fakalilifu fau hono nunu'a. Ketau ako mu'a mei he mo'ui a Saula. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ketau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki emau vahehongofulu moe me'a'ofa he pongipongi ni. Pea ko'emau lotu, ke Ke omai ha loto to'a, ke mau fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi. Emeni."

20

Me 15, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E SOLOMONE 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Solomone, ihe ikai tene fakamuomua ae Otua?

Kamata lelei e mea kotoa kia Solomone. Pea nae taki ia ehe kalauni, kene kumi poto, mei he Otua — aia koene fiema'u lahi taha ia. Pea talia 'a'ene kole. Ne toe tapuaki'i foki e pule a Solomone, aki e koloa lahi moe mo'ui lelei. Kae pango, ne a'u kiha taimi, ne faka'uHINGA me'a a Solomone ia. Ne ngaue'aki hono poto, ke faka'uHINGA 'aki, 'a'ene maumau'i e ngaahi fono ae Otua.

Fakamalohi'i e Solomone ae niihi, ke langa e fale oe Otua. Pea ne toe ta'ane moe kau Pilinisesi mei he ngaahi feituu, kehekehe, kene malava o fakahoko ai ha ngaahi talite loi mo hono ngaahi fili.

Langa 'olita leva a Solomone kihe fanga 'otua hono ngaahi mali, ke talitali 'aki kinautolu kihono puleanga.

Pea langa leva e Solomone hono palasi, 'o liunga tolu hono lahi, he Temipale, ke malava o hao kotoa kiai, mohono kau nofo. Hange, nae tonu e ngaahi laka ni he kamata, koeuhi, nae ma'u mei heni e koloa lahi ae puleanga. Ka, nae tupu heni hono fakalahi e tukuhau, moe tae faitotonu, nae ikai malava ke mapukepuke.

Nae 'osi omai foki ehe Otua, ae fono, ke tu'uloa ai e koloa'ia moe melino ae puleanga, ka koe pango, nae ngaue hala'aki heni e Solomone hono poto, ke liliu e ngaahi fono, ke taau mo hono loto. Nae ikai fakamu'omu'a e Solomone ae Otua, pea iku ai mavaeua a Isileli, kiha puleanga e ua, he hili 'ene

mate.

Aho ni, oku iai pe, ae kakai poto oku nau kei omai 'uhinga lelei, o maumau'i aki e fono ae Otua. Ke fakamu'omu'a ae Otua, oku uHINGA ia, ke tauhi ma'u mo muimui pau, ki he 'Ene Folofola!

Mateuteu ae Otua, ke fakaava mai e ngaahi matapa, kihe moui lelei, koloa, moe tuumalie, o fakatatau mo Ene palani, kihe etau ngaahi mo'ui. Pea oku iai moe taimi, oku Ne tapuni ae matapa, telia, naa uesia etau tui moho tau kaha'u, iha 'atau fou atu ai.

Koe faitotonu ae Otua, oku ne ue'i 'a 'etau tali e fai ange kiate Ia. Kapau oku tau faitotonu he mea si'i, te Ne 'omi, ketau pule kihe me'alahi. Koe kau tauhi kitautolu, oku tau fiefia ke tauhi Ene koloa.

Nae ikai fakamu'omu'a 'e Solomone 'ae Otua. Pea kohono nunu'a, nae fakalilifu kiai mo kinautolu, nae nofo takai iai.

Koe 'ofa e, 'ae Otua, oku ne kouna'i kitautolu ke tau fakamu'omu'a Hono puleanga. Ka oku hoko ae ta sipinga 'a Solomone, koe fakatokanga kiate kitautolu he aho ni. Pea ihe tanaki ehe kau tikoni, e vahehongofulu moe me'a'ofa, oku pole'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ma'u aipe 'ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu, aki 'emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa he pongipongi ni. Pea ko'emau lotu, ke Ke 'omai ha lototo'a ke mau fakamu'omu'a ma'u pe Koe ihe emau moui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Me 22, 2021

TAIMI NA'E IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E ISILELI 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako mei Isileli, ihe ikai kenau fakamu'omu'a ae Otua?

Taimi nae foki atu ai a Mosese ki Isipite ke fakatau'atina e kakai Isileli, nae ha mahino, ae ikai kenau mateuteu. Kuo lau senituli enau nofo popula, pea kuo molia 'enau visone 'oe Otua, mo kinautolu foki. Ka nae haofaki'i pe kinautolu ehe Otua, o hange ko'Ene talaofa kia Epalahame.

Ihe enau hoko kihe toafa, ne nau fakavalevale aki e tau'atina, he nae ikai kenau anga kiai. Naa nau fie foki ange kinautolu kihe nofo popula, he fakafalala, kiha Otua, oku ikai kenau malava o sio ki Ai. Ka nae fa'a kataki'i kinautolu ehe Otua, 'o fakaho'ata mai ia, he pou'ao, afi, moe mana.

Pea koe fono ae Otua, koe fakahinohino ia, nae fiema'u kenau ako, kenau tauatina ai, tautautefito kihe fono oe Sapate, aia, oku ha ai, ae hu kihe Otua, moe founa ke fakaapaapa'i, aki, ae niihi kehe moe fakatupu foki.

Ka koe taimi mahuinga taha, kenau ha mahino ai, nae ikai felave'i ia moe Sapate, pe koe fono. Ka koe sivi'i enau faka'uhinga, mo 'enau tui. Koe taimi nae fekau'i ai e kau asiase e toko 12, kenau savea'i e fonua, nae ikai kenau foki mai moha ngaahi lipooti oku fepakipaki. Naa nau loto tatau kotoa, he anga oe fonua. Ka naa nau tokehekehe, ihono fakauhinga'i ae ngaahi mo'oni'i me'a felave'i moe fonua. Pea ko Kelepi mo Siosiuu, naa na 'atamai'ia, kinaua, pea fokotu'utu'u ena fokotu'u fakakaukau, he fo'i mooni kuo fakatauatina'i kinautolu ehe Otua mei he puleanga malohi taha i mamani, he taimi koia.

Koe fakamoui fakafo koeni, koe fakailonga pau taha ia, e hokohoko atu e Otua, ke fai kihe Ene ngaahi talaofa. Naa na fie fakamu'omu'a ae Otua, koeuhi, koia naa na sio tonu ai.

Ka ne kau fakataha kotoa e kau Isileli ia, moe kau asiase ko'ee e toko 10, he manavahe. Pea ikai ai kenau fakamu'omu'a ae Otua koeuhi, koe ta'efalala kihe Ene taki hala he kuohili. Pea kohono nunu'a nae fakalilifu fau. Hanga ehe Otua, o tuku kotoa e toutangata ni, ke he takai holo he toafa, kae oua kenau mate ai. Pea ko'enau fanau pe, tenau a'usia 'a Kenani. Taimi lahi oku tau hange pe, koe kau asiase ko'eni e toko 10. Kuo tau osi a'usia mo'oni ae faitotonu ae Otua, he taimi oku tau faka'utumauku ai, he fakafoki 'etau vahehongofulu, moe me'a'ofa. Kae pango, oku kei 'iai pe ae taimi oku hange oku tau veiveiua, pe 'e foaki koaa, etau vahehongofulu moe me'a'ofa, pe ikai. Koe fakamu'omu'a oe Otua, ihe etau vahehongofulu moe me'a'ofa, oku uHINGA ia ko'etau falala, kihe ngaahi ola kuo tau a'usia.

Nae ikai fakamu'omu'a 'e Isileli ae Otua. Pea kohono nunu'a nae fakalilifu fau. Ka koe ofa ae Otua, oku ne kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a la mo Hono Pule'anga. Pea 'ihe tanaki ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ke tau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa, he pongipongi ni. Pea ko'emau lotu, ke Ke omai ha lototo'a, ke mau fakamu'omu'a ma'upe Koe ihe emau mo'ui, ia Sisu Kalaisi. Emeni."

22

Me 29, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E HE KAU FALESI 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako mei he kau Falesi, he ikai kenau fakamu'omu'a 'ae Otua?

Koe kau Falesi moe kau faiako oe fono, nae kau kinautolu he kakai, nae faka'apa'apa'ia lahi taha i Isileli, he kongia ki mu'a oe senituli uluaki. Na'e fakatapui enau moui, kihono ako mo mo'ui'aki e Folofola. Tokolahi naa nau malava ke lau ma'uloto ae Tola, mo faifeinga ke muimui'i pau hono ngaahi tu'utu'uni. Pea hanga leva ehe enau muimui pau koeni kihe Folofola, o oange kiate kinautolu 'ae ongo'i malu moe laukau foki. Pea ne osi talaofa pe, ae Otua, 'e tapuaki'i kinautolu 'e tauhi 'Ene fono.

Ka ihe taimi ne kamata ai, e malanga a Sisu, naa Ne fulihi ae Fono, mei hono faigataa ke muimui'i, kiha mea oku ta'emalava ke muimui'i. Tuhu a Sisu kihe kihe gaahi tefito'i mooni oe fono, hange koe 'ofa moe manava'ofa. Pea nae hoko eni, koe pole faufaua kihe kau Falesi, koe'uhi, he naa nau fu'u fakamahu'iga'i e koloa moe mafai naa nau ma'u meiho nau tu'unga. Pea nae a'u pe o lea hangatonu atu a Sisu, kiate kinautolu:

"E malaia akimoutolu, koe kau tangata tohi moe Falesi, koe malualoi, koeuhi oku mou tukuhau ihe mini, moe aneto, moe kumino, ka oku mou taetokanga kihe ngaahi mea mamafa oe fono, koe faitotonu, moe loto ofa, moe tui: nae totonu ho'o mou fai eni, kae oua naa liaki ena. Koe kau takimua kui, oku mou heu'i ae fanga lango, kae folo ae kameli." (Matiu 23:23, 24)

Nae a'u foki e kau Falesi ia o lau, pe koe lau'i mini

foou 'e fiha oku tupu ihe enau goue, koeuhi, ke foaki pau aki enau vahehongofulu kihe tempale.

Pea ne ikai toe afe a Sisu, hono tuhu'i tonu atu kihe kau Falesi, enau taliui pau kihe mea fakaikiiki oe fono, kae liaki hono elito, aia koe fakamaau totonu, 'alo'ofa, moe tui. Pea koe uHINGA ia hono foaki mai ae fono.

Ha mahino heni ae me'a e ua: (1) Koe kau Falesi, ae mafai lahi, nae ihe tu'a puipui, ke tamate'i o Sisu, he nae ikai kenau kataki'i ha faiako pehe ni, ke fakatale'i honau mafai. (2) Koe fuu tokolahi oe kakai laauvale, ne fa'a talaange kia nautolu, oku ikai ke nau taau. Ka oku mateuteu ae Otua, ke talia mo fakafo'ou kinautolu. Pea oku faingofua pe, ketau kei sio, kihe ngaahi me'a koeni, he loto siasi. Koe niihi oku nau faitotonu kihe Otua he mea kotoa. Pea iai e niihi, oku nau kei faifeinga, ke langalanga hake e mo'ui.

Ka oku fakamanatu mai ehe Otua kiate tautolu, oku ikai ha taha e taau fe'uga. Ka oku talitali lelei kinautolu kihono Puleanga, 'ia Sisu Kalaisi. Ke fakamuomua ae Otua, oku 'uhiga ia, ketau kei lau etau lau'i mini, pea gaue anga'ofa. Nae ikai ke fakamu'omu'a e Otua, ehe kau Falesi, pea kohono nunu'a ee oku fakalilifu fau. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni, e vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ke tau fakamuomua ma'upe ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu aki emau vahehongofulu moemau meaofa he pongipongi ni. Pea ko'emau lotu, keke omai ha lototo'a, ke mau fakamu'omu'a ma'u pe Koe, ihe emau moui, ia Sisu Kalaisi. Emeni."

Sune 5, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'EHE TALAVOU KOLOA'IA 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako mei he talavou koloa 'ia, ihe ikai kene fakamu'omu'a ae Otua?

Taimi nae fetaulaki ai a Sisu, moe talavou koloa'ia, mahalo pe ne fiefia e kau akonga, ke ma'u ha taha koloa'ia, kenau kau fakataha. Ka nae ikai ke fuoloa eni, kuo talaange e Sisu, ki he talavou, ke fakatau e me'a kotoa 'oku ne ma'u, pea foaki kihe masiva. Pea koe talanoa eni, moe me'a nae hoko:

"Kapau koho loto keke haohaoa, alu o fakatau aia oku 'a'au, mo foaki kihe masiva, pea teke ma'u ai ae koloa ihe langi: pea ke ha'u, o muimui iate au. Ka ihe fanongo ae talavou kihe lea koia, naane alu mamahi: he nae lahi ene koloa.

Pea pehe ai e Sisu kihe ene kau akonga, Ko'eku tala mooni atu kiate kimoutolu, E faingataa aupito ke hu ae tangata koloa'ia ki he puleanga oe langi. Pea oku ou tala foki kiate kimoutolu, oku faingofua ke hu ae kameli ihe ava'i hui, ihe hu ae tangata koloa'ia ki he puleanga oe Otua.

Pea ihe fanongo ki ai ene kau akonga, naa nau ofo lahi aupito, o nau pehe, Pea kohai e moui? Pea vakai a Sisu, 'one pehe kiate kinautolu, oku ikai faa fai eni, ehe tangata; ka oku faa fai ehe Otua ae mea kotoape." (Matiu 23:21-26)

Koe me'a nae ikai mahino'i ehe talavou koloa'ia, nae faingofua pe! Kete a'usia ae fakamou, moe fehokotaki kakato moe Otua moe tangata, oku fiemau, ke tukuange kotoa, ene koloa. Pea e lau eni, ehe Folofola, koe fetaiaki kakato ihe melino moe

Otua, kakai kehe, hoto kita, pea mo natula foki.

Pea kiate kinautolu, oku tanaki koloa, 'o tatau aipe, pe koeha hono lahi, tene 'ai kinautolu, ke tau tokanga ke tauhi ke malu. 'Io, he oku malava ehe koloa, ke 'ai kinautolu ke tau ongo'i malu mo fonu mafai. Kae oua naa ngalo, koe koloa, 'iate ia pe, koe tapuaki ia mei he Otua. Pea koe taimi pe, oku kamata hake ai ke tau tui, koe ola eni, 'o'eku ngaue pe, 'a'aku, pea oku ikai fiema'u ia ke toe vahevahe atu kiha ni'ihi kehe, koe taimi ia, 'e malava ai ke liliu ae koloa, koe MALA.

'Io, na'e fakamu'omu'a 'ehe talavou koloa'ia 'ene koloa, Pea na'e tangi a Sisu, he me'a ni, koe'uhi, koe 'ikai ke a'usia 'ehe talavou ma'u koloa ni ae fakamo'ui, koe'uhi, ko'ene koloa. Koe fakamu'omu'a 'ae Otua, 'oku 'uhinga ia, ke toki fika ua, mai 'etau koloa. Koe loto 'ofa, moe loto to, ke foaki, koe 'ulungaanga pau ia e Puleanga oe Otua.

Na'e ikai fakamu'omu'a ehe talavou koloa'ia, ae Otua, pea kohono nunu'a na'e fakalilifu fau kiate ia, mo kinautolu na'a nau takataki ia. Ka koe ofa ae Otua, oku ne kouna'i kinautolu ketau fakamu'omu'a ma'upe la mo hono Pule'anga. Pea 'ihe tanaki mai ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a, ke tau fakamu'omu'a ma'upe 'ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki 'emau vahehongofulu mo 'emau me'a'ofa kiate Koe he pongipongi ni. Pea ko'emau lotu, ke Ke omai ha lototo'a, ke mau fakamu'omu'a ma'upe Koe, ihe emau moui, ia Sisu Kalaisi, Emeni."

NGAAHI TEFITO'I MO'ONI, KE TATAKI 'AKI ETAU FOAKI

Koe faka'ilonga 'oha mo'ui kuo tukulolo kakato kihe Otua. Levitiko 1:4,9.

Koe falala kihe ivi moe mafai oe Otua ke tauhia. Saame 34:8-10; 1 Fakamatalame'a Hokohoko 29:14.

Koe foaki, 'oku pau ke ha'u mei he loto 'oku melino moe ni'ihiki kehe. Matiu 5:23, 24.

Muimui kihe to'onga foaki a Sisu, 'aia na'a Ne feilaulau Hono kotoa, koe'uhi, ko kitautolu. 2 Kolinito 8:1,9.

Ke fakahaa'i 'aki, 'ae hounga'ia, falala, fakafeta'i moe faka'apa'apa ki he Otua, koe'uhi, ko Ene ngaahi tapuaki. Leafakatata 3:9, 10:2,2 Kolinito 9:12,13

24

Sune 12, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E ANANAIA MO SAFAILA 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai, tetau ako meia Ananaia mo Safaila, ihe ikai kena fakamu'omu'a ae Otua?

Naa na fie fakamu'omu'a pe ae Otua. Naana tui kia Sisu, pea mei papitaiso ihe Laumalie Ma'oni'oni. Ka nae faingata'a kia Ananaia mo Safaila ke tauhi ena ngaahi talaofa kihe Otua.

Naa na uluaki talaofa, tena foaki kotoa, ae pa'anga nae ma'u mei hona kekele. Pea koe taha eni ha me'a'ofa tonunga, pea nae lahi ia he me'a na'e kolea ehe Otua. Kimu'a ke fai e fakatau, naa na fiefia ke fai ae tala'ofa koeni.

Mahalo pe koe vakai, kihe tokolahi, naa nau fakatau atu enau koloa, pea foaki kotoa kihe kau apositolo. Ka nae toki hoko mai ae palopalema, he taimi nae ma'u mai ai e Ananaia mo Safaila ae paanga. Hoko mai leva ae manumanu, 'o fanau'i mai ena palani, pea koe palani koia, naa ne taki atu kinaua kihe mate!

Na lototaha ke tala kihe siasi, nae si'isi'i ange ae paanga nae ma'u mai, he me'a naa na fakakaukau kiai.

Pea 'ihe ngataanga oe aho koia, kuo fakatou mate pea tanu a Ananaia mo Safaila. Koeha nai, nae fu'u pehe'i ai kinaua ehe Otua? Nae hoko nai e paanga, koha uhinga feunga ia, ke fakangata ai 'ena mo'ui?

Oku ikai to'o ma'ama'a ehe Otua ae faitotonu moe

angatotonu. Pea oku mo'oni eni felave'i mo'etau vahehongofulu moe me'a'ofa, ihe aho ni, o hange pe koia, koe paanga nae ma'u e Ananaia mo Safaila, he fakatau hona kekele. Oku ikai fakamalohi'i ehe Otua ia ha taha, kene tukupa ae lahi oe paanga kene foaki he mahina kotoa. Ka ko'etau tukupa pe, ki Ai, pea mahino leva, 'oku 'amanaki mai ae Otua, ke tau tauhi ae fai tukupa koia.

Kae fefee nai, kapau na'e 'ikai ketau fa'a malava o tauhia etau tukupa, he kuo hili? Feinga leva ke tuku, etau lohiaki'i kitautolu pea moe Otua. Pea oku malava pe ketau fai kihe 'etau tukupa, 'iha taimi pe, kau ai ae aho ni.

Ko Ananaia mo Safaila, nae 'ikai kena fakamu'omu'a 'ae Otua. Pea ko hono nunu'a nae fakalilifu faufaua kiate kinaua, pea mo kinautolu, na'e nofo takatakai 'iate kinaua.

Koe 'ofa ae Otua, 'oku ne kouna'i kitautolu ke fakamu'omu'a ma'upe la mo Hono Pule'anga. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ke tau fakamu'omu'a ma'upe 'ae Otua mo hono Pule'anga.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki 'emau vahehongofulu, mo'emau me'a'ofa kiate Koe he pongipongi ni. Pea ko'emau lotu, ke Ke omai ha lototo'a, ke mau fakamu'omu'a mau pe Koe, 'ihe emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi. Emeni."

Sune 19, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E HE SIASI LEOTISIA 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai teu ako mei he Siasi Leotisia, 'a'e nau fekuki ke fakamu'omu'a ae Otua?

Talamai koe Siasi i Leotisia, naa nau fekuki lahi, ke fakamu'omu'a ae Otua. Nae ikai tenau fakasitu'a'i ae Otua, ka nae ikai te Ne fika uluaki ihe enau moui. Ui ai e Sisu, honau anga, koe mamafana — ikai ke vela pe momoko. Pea koe folofola eni:

“Oku folofola aki ae gaahi me'a ni ehe Emeni, koe Fakamooni agatonu mo mooni, koe Tupuaga oe gaahi mea kuo fakatupu ehe Otua; Oku ou iloi hoo gaue, oku ikai teke momoko pe vela. Amusia age eau oku ke momoko pe vela. Koia koeuhi oku ke mamafana pe, o ikai momoko pe vela, teu puaki koe mei hoku gutu. Koeuhi oku ke pehe, Oku ou koloaia, pea kuo fakama'umea'i au, pea oku ikai teu masiva iha mea; ka oku ikai teke ilo oku ke kovi lahi, pea malaia, pea masiva, pea kui, pea telefua. Oku ou akonaki'i koe ke ke fakatau iate au, ae koula kuo ahiahi ihe afi, koeuhi keke koloa 'ia ai, pea moe kofu hinehina, koeuhi keke kofu aki, ke oua naa ha mai ae ma, o hoo telefua; pea ke tulu'i ho mata aki ae mea tulu'i mata, koeuhi keke 'a ai. Ko kinautolu oku ou ofa ai, oku ou valoki'i mo taute'i; koia keke fai feiga, mo fakatomala. Vakai oku ou tuu ihe matapa, mo tukituki, kapau e fanogo eha taha ki hoku le'o, mo to'o ae matapa, teu hu atu kiate ia, pea tema keinaga fakataha mo au. Koia ia, e ikuna, teu

foaki kiai ke nofo moau i hoku nofo'a fakaeieiki, o hage foki ko eku ikuna, pea nofo mo eku Tamai i hono nofoa faka'eieiki. Koia oku ai ae teliga, ke fakafanongo ia kihe folofola ae Laumalie, kihe ngaahi siasi.” (Fakaha 3:14 – 22)

Oku afio'i ehe Otua, etau ngaue kotoa moe gaahi uHINGA, oku fai 'aki. Oku Ne afio'i, etau tae malava, moetau lavame'a Pea oku afioi e Sisu, e tau fakagaligali faitotonu. Oku Ne afioi e tau faiaga kotoa. Pea koe me'a ia, oku ikai fakatale'i ai kitautolu ehe Otua. Ka oku hokohoko atu pe, e tukituki a Sisu, he matapa, ho loto, meihe aho kihe aho, uike kihe uike, ta'u kihe ta'u. Pea ko'etau faka'ataa pe a Sisu ke hu mai, e faigofua leva hono fakamu'omu'a e Otua.

Nae ikai fakamu'omu'a ehe Siasi Leotisia, ae Otua, pea ko hono nunu'a, nae fakalilifu fau kiate kinautolu, mo kinautolu nae nofo takai 'ia nautolu. Ka oku hanga ehe ofa ae Otua, o kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ae Otua. Pea ke hoko mua e sipinga nae ta, ehe Siasi Leotisia, koe fakatokanga kiate ki tautolu he aho ni. Ihe tanaki mai ehe kau tikoni ae vaehongofulu moe me'a'ofa, ke tau fakamu'omu'a ma'upe 'ae 'Otua.

“E Tamai hevani, oku mau hu atu aki kiate Koe, 'emau vaehongofulu, mo'emau me'a'ofa he pongipongi ni. Pea ko'emau kole, keKe omai ha lototo'a, ke mau fakamu'omu'a ma'upe Koe ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni.”

26

Sune 26, 2021

TAIMI NA'E 'IKAI FAKAMU'OMU'A AI 'E LUSEFA 'A E 'OTUA

Oku ikai faingofua ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka koeha nai tetau ako meia Lusefa, ihe ikai tene fakamu'omu'a ae Otua?

Taimi e niihi, oku tau tatali, ke tokamalie e mea kotoa, he'etau moui, pea tau toki faitotonu ihe etau vahehongofulu mo'etau me'a'ofa. Oku tau fa'a pehe, kapau nae faigamalie pe, heikai keu fefa'uhi au, ke fakamu'omu'a ae Otua. Kapau nae sai eku vahega, Kapau nae i lalo e totongi tupu, Kapau naaku ofi kihe Otua ... Kapau... Kapau..."

Taha e kau agelo hoihoifua mo mafai lahi he loto lagi, na'ane nofo he 'ataakai masani taha, mone mata'ia e Otua, he aho kotoa. Ka nae ikai tokoni eni, ke faitotonu ai, koeuhi, koe fili eni kuopau kete fai neongo pe koeha e tuuga oku te 'iai.

Ne fuu hikisia a Lusefa, ke fakamu'omu'a e Otua. Haga e hono kita, o fakamu'omu'a ia, pea ne loto pe, kene hoko ko hono otua — ke fai tu'utu'uni, pea ke ma'u ma'upe, o oua e kaunoa'ia ai e Otua. Koeha, ka hu ai kihe Otua, aki e lelei taha, pea mo ene gaue?

Koe gaahi 'uhiga koeni, oku kei elito aki pe, ae faingataa, ke tau fakamu'omu'a ae Otua, ihe 'etau vahehongofulu, moe me'a'ofa.

Hanga maupe, 'e kita, mo'ete fiema'u, o fakafe'atugia'i, maupe kitautolu. Pea tau iku ai o pehe, "Oku ikai fiema'u ehe Otua ia, ae paaga koeni." Lahi 'anoa e paaga ia ae siasi, pea teu gaue'aki, pe 'eau e paaga koeni, ma'aku mo'eku fiemau!"

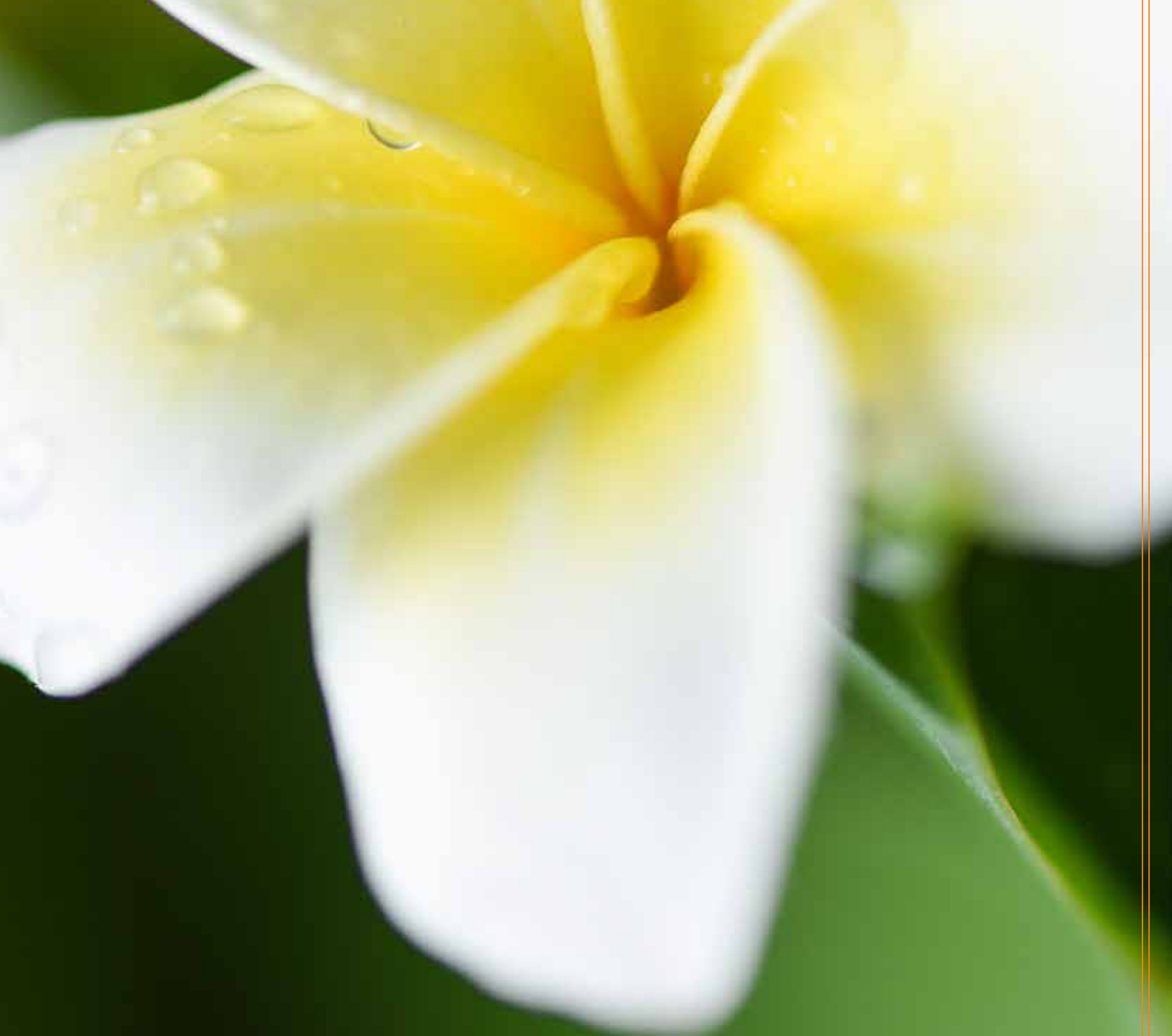
Oku iai pe, ae 'afaki, oku mooni ai eni. Koe Otua moe siasi, oku ikai kena holiholi vale atu kiho'o pa'anga. He koe uhiga, oku mahu'inga ange, ke 'uhinga'aki etau foaki, koe faitotonu moe aga fakatokilalo, kihe Otua. Oku kei Otua pe ae Otua, ka oku ikai ko kitautolu. Oku ui mai 'ae Otua, ke foaki ange ae vahehongofulu, kihe lelei pe atautolu. Koe vahehongofulu moe me'a'ofa, koe faitoo lelei taha ia, kihe manumanu moe siokita.

Ka koe tatali ko'ee, kiha taimi 'e faigamalie age, ke toki fai ai, ete foaki, koe fouga pau taha ia, ke tuku ai, 'a'etau fakamu'omu'a ae Otua, he'etau moui. Koe Otua ee, oku ui mai ke tukulolo age ho tau kita, kiate ia, he aho ni, pea te Ne fakaava mai, ae gaahi matapa fonu tapuaki o hevani, ke tau inasi kotoa ai.

Nae ikai fakamu'omu'a e Lusefa, ae Otua, pea ko hono nunu'a, 'oku fakalilifu fau kiate ia, kau agelo, mo kitautolu foki. Koe ofa ae Otua, oku ne kouna'i kitautolu, ke fakamu'omu'a la mo Hono pule'anga. Pea ke hoko aia nae fai e Lusefa, koe fakatokaga fefeka kiate kitautolu, he aho ni.

Ihe tanaki ehe kau tikoni e vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ketau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki kiate Koe, emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa he pongipongi ni. Pea ko'emau kole, ke Ke 'omai ha lototo'a, ke mau fakamu'omu'a ma'upe Koe, ihe 'emau mo'ui, ia Sisu Kalaisi, Emeni."

KUATA TOLU

**KAU FAKAFO'OU LOTU,
PAIONIA & KAU MISINALE,
NA'A NAU FILI KE
FAKAMU'OMU'A
'A E 'OTUA**

Siulai 3, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E HE KAU WALDENSES 'A E 'OTUA

Mole e mea kotoa mei he kau Waldenses, he taimi naa nau fakamu'omu'a ai e Otua. Ka nae ikai kenau lotofu'i ai. Pea koeha leva, tetau ako mei heni, ke tokoni'i kitautolu ke tau fakamu'omu'a e Otua, he aho ni.

Senituli hono 12, nae tapui ai ehe Siasi Katolika Loma, ke lau ehe laauvale, e Tohi Tapu. Pea kuopau ke fakataga'i ha taha pe, tene pole'i e mafai e Siasi, tautautefito kihe Tu'i Tapu. Ne hoko leva heni, e mafai koeni, koe manufekai fakaha ia.

Lolotoga e taimi po'ulitu'u koeni he hisitolia e tagata, haga leva e Pita Waldo o tukuage ene koloa, kae fakatapui ene moui, ke tokoni'i e niihi kehe. Hoko leva heni, e liliu fooki i Falanise, he tu'u hake e kakai malaga, o tukuage enau koloa, kae moui pikitai taha he Folofola. Pea koe me'a nae fakamamafa'i lahi taha ehe kau Waldenses, koe liliu e Folofola, kihe lea 'e mahino kiha taha pe.

Ihe 1179, ne alu ai a Waldo moe tokotaha ki Loma, pea talitali lelei ai kinaua e Tu'itapu Alekisanita 111, moe Mafai Fakaloma. Pea naa na fakaha ai 'ena tui, kihe kau Penolo e toko tolu. Koe iku'aga oe fakataha koeni, nae ta'epau aupito, pea hanga ehe Kosilio Luta, he ta'u koia o fakahala'i mamafa e ngaahi fakakaukau a Waldo.

Fokotu'u leva e Waldo mohono kau muimui, e founga kenau alu meihe kolo kihe kolo, ke fetuutaki ai moe toega honau kau muimui. Pea i heni, naa nau lotu fakataha mo vete ai enau gaahi angahala. Pea nae faitokonia leva ehe kau memipa, ha taha

malaga pe, he'enua kulupu, mo tokoni'i ia ke hoko atu fakapulipuli pe, kihe kolo hoko mai.

Mole foki honau gaahi tu'uga he sosaieti, pea nau iku o fehokaki o toitoi he gaahi mouga pea moe gaahi 'ana. Ka naa nau kei fakamu'omu'a pe e Otua, o fakamatala'i la kiha taha pe, tenau fetaulaki. Faifai, pea nau a'usia ae mahino, koe gaue oku nau fai, koe hoko koe maama he fakapo'uli. Ne nau hoko koe kau fakafofoga oe Fakafo'ou Lotu, pea nau liaki enau fiemalie kae fakamu'omu'a ae Otua mo Hono Pule'anga.

Kuo ui kitautolu, koe toenga kakai he aho ni — koe kau tagata, kau fefine moe fanau, ke tu'u faitotonu kihe Folofola, aki etau fakamu'omu'a ae Otua mo Hono Pule'anga. Pea oku haga ehe lototo'a ae kau muimui Waldenses ko'eni, o fakalototo'a'i kitautolu ketau tukuage hotau kotoa, ma'a Sisu, naa Ne foaki Hono kotoa, ke fai hotau huhu'i. 'Ihe tanaki mai ehe kau tikoni ae vahehongofulu, moe me'a'ofa, tuku mu'a ketau fakamu'omu'a ma'upe 'ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki 'emau vahehongofulu, moe me'a'ofa he pongipongi ko'eni. Ko'emau kole, ke Ke omai mu'a ha lototo'a, kema fakamu'omu'a ma'upe Koe ihe emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Memorial of John Huss at Prague's Old Town Square; Prague, Czech Republic

Siulai 10, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E JOHN HUSS 'A E 'OTUA

Na'e mole e mo'ui a John Huss he 'ene fakamu'omu'a ae Otua. Pea koeha nai, tetau ako mei ai he aho ni, ke tokoni'i kitautolu ke tau fakamu'omu'a ae Otua ihe etau moui.

Senituli 14, ne haga ai ehe Siasi Katolika Loma o fakatau atu e 'itulisesia kihe gaahi famili oku nau fiemau ke fakapapau'i oku i hevani, honau gaahi ofaaga kuo mate, ka oku ikai ke nau vela taegata i heli. Pea kuopau ke fakataga'i ha taha pe, tene pole'i e mafai koeni oe Siasi moe Tu'i Tapu. Hoko leva heni e mafai ko'eni, koe manufekai fakaha ia, oku ha he Tohi Tapu.

Lolotoga e taimi fakapouli koeni, he hisitolia e tagata, ne fili ai a John Huss, kene hoko koe tagata malaga i Prague, ihe Lepupilika o Czech. Naa ne fakafepaki'i fefeka e gaahi loi koeni, mone malu'i e mo'oni oku ha he Folofola ae Otua. Pea neogo hono fakahee'i ia, naa ne kei tu'u kaivi pe, hono fakamu'omu'a ae Otua.

Taimi ne fakataha ai e Kosilio Constance, nae fekau'i ai a Huss, kene iai, 'o fai ha'ane fakamatala, kihe 'ene tui. Ka ihe'ene a'u atu pe, ne puke leva ia 'o li kihe pilisone. Ne faifai atu pea toki 'omai ia kihe Kosilio, o fekau'i kene si'aki ene tui. Naane tali, 'ikai, kiheni, pea toe fakafoki ia, kihe pilisone. Aho 6 Siulai, 1415, ne tutu mo'ui ai e tagata ni, koe'uhi ko'ene fakafepaki kihe tokateline, ae Siasi Katolika. Ka ihe lolotoga hono tutu mo'ui ia, naane hiva aki ae gaahi Saame.

Lahi e gaahi founa, oku tau fakatukutuku'i ai e mooni, he aho ni, pea pole'i ai maupe kitautolu ke tau fefiohi e tau tui, he gaahi fougā kehekehe.

Ka oku fakaafe ma'u mai e Otua, ke tau tukupa, ke tu'u ma'u he mooni, neogo pe koe ha, e hoko mai. 'Io, e iai pe ae taimi, e taki kitautolu ehe faitukupa koeni, kihe mate. Ka oku fiemau ke tau to'a ihe Laumalie Ma'oni'oni, o fakamu'omu'a maupe ae Otua, o tatau aipe, pe koeha, e hoko mai.

Oku tau ma'u tapuaki, mei he gaahi talanoa oe kau tagata moe kau fefine, naa nau feilaulau'i enau nonga moe fiemalie, ke fakahoko'aki e fekau, nae tuku e Sisu kihe Siasi. Pea mahalo, kapau nae ikai enau lototo'a moe faka'utumauku, heikai ketau a'usia ae ogoogolelei oe fakamo'ui, he aho ko'eni. Pea koia ai, koho tau taimi, leva eni, ke tau fakamu'omu'a ai ae Otua, pea fakahoko 'Ene misiona.

Nae fakamu'omu'a e John Huss ae Otua, neongo nae iku o mole ai ene mo'ui. Pea ke hoko mu'a, ene ta sipiga, koe fakalototo'a kia tautolu he aho ni. Nae foaki e Sisu, hono kotoa, ke fai 'aki hotau fakatau, pea ke hoko mai mua 'Ene ofa, ke Ne kouna'i kitautolu ke fakamu'omu'a ma'upe Hono puleaga, he'etau mo'ui. Ihe tanaki mai ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, ke tau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua, he'etau gaahi mo'ui.

"Tamai hevani, oku mau hu atu aki, emau vahehongofulu moe me'a'ofa he pongipongi ni. Ko'emau kole, ke Ke omai mu'a ha lototo'a kemau fakamu'omu'a ma'upe Koe ihe emau moui, ia Sisu Kalaisi. Emeni."

Monument of Martin Luther in Eisleben

Siulai 17, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI E MATINI LUTELO 'A E 'OTUA

Nae mole ae me'a kotoa meia Matini Lutelo, he taimi naane fakamu'omu'a ai ae Otua. Ka koeha tetau ako meihe ene moui he aho ni, ke tokoni'i kitautolu ke tau fakamuomua e Otua, ihe etau mo'ui?

Ihe senituli hono 16, ne haga ai ehe Siasi Katolika Loma, o tataki e kakai, ke nau tui, koe siasi, 'oku fiema'u ketau fou atu ai, ke ma'u ae fakamo'ui. Pea nae pau ke fakataga'i ha taha pe, tene fakafepaki'i ae mafai koeni oe Siasi pea moe Tu'i Tapu. Hoko leva heni ae mafai koeni, koe manufekai fakaha ia, oku ha, he Tohi Tapu.

Ko Matini Lutelo, koe taha'i patele li'oa ia he Katolika, lolotoga e taimi fakapouli koeni he hisitolia oe tagata. Ka ihe ene lau e Folofola, naane ilo ai, oku malava pe ae taha kotoa ia ke fetuutaki hagatonu moe Otua, ta'ekau ai, ha taha tu'uvaha'a. Pea fakafouga he Folofola, ne pole'i ai e Lutelo, ae mafai oe Tu'i Tapu, ko Leo hono 10.

Ako'i e Lutelo, koe fakamo'ui, pea a'u kihe mo'ui taegata, oku ikai fakatau aki ia, ha gaue lelei, ka koe meaofa 'ata'ataa pe ia ae Otua, he Ene kelesi, o fakafouga he tui, ae tokotaha tui, 'ia Sisu Kalaisi. Nae hoko eni, koe pole lahi kihe mafai oe Tu'i Tapu, 'aki 'a'ene ako'i, koe Tohi Tapu, pe taha, oku ha'u mei ai, ae gaahi 'ilo faka Otua kotoa.

Nae tu'usi heni a Lutelo, mo fakataga'i ia, he Siasi Katolika Loma, pea moe Emipola Loma. Ka nae ikai tuku ai, hono fakamu'omu'a ia e Lutelo ae Otua, pea

mo'ene tu'u kakaivi, kihe me'a naane tui kiai. Pea nae tohi ai e Lutelo e gaahi lea ko'eni, he fo'i hiva, naane fa'u:

"Koe Kolotau Malohi" Ikai ha fakamalo kihe Folofola, oku mafai taha he mamani! Oku 'atautolu ae Laumalie moe me'a'ofa kotoa, fakafounga 'iate la, oku iho tau tafa'aki:

Tukuage e koloa, moho tau fa'ahinga, ke alu he 'oku fakataimi pe; 'E mole e mo'ui; Ka koe mo'oni ae Otua, mo Hono pule'anga 'E tu'uloa pe, 'o ta'egata".

Nae fakamu'omu'a, e Matini Lutelo ae Otua, neongo ae mole 'ene me'a kotoa. Pea ko'ene lototo'a, oku fakalototo'a ia kia tautolu he aho ni. Nae tukuage foki e Sisu, 'a'Ene kotoa, ke huhu'i aki kitaua. Pea ke hoko mai mu'a, Ene ofa, ke kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ma'u pe Hono Puleaga, ihe etau ngaahi mo'ui. Ihe tanaki mai ehe kau tikoni ae vahehongofulu, moe me'a'ofa, tuku mu'a ke tau fakamu'omu'a ma'u pe, 'ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu aki, emau vahehongofulu, mo'emau me'a'ofa, he pongipongi ni. Ko'emau kole, ke Ke omai ha lototo'a, kemau fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe emau mo'ui, ia Sisu Kalaisi. Emeni."

William Tyndale of Tindale handing jailer packet to John Rogers

Siulai 24, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E VILIAMI TINITALE 'A E 'OTUA

Nae mole ae me'a kotoa a Viliami Tinitale he taimi naa ne fakamu'omu'a ai e Otua. Ka nae ikai pe, ke holomui ai. Pea koeha nai tetau ako mei ai, ketau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua 'i he'etau mo'ui?

I he senituli 16, ne tapui ai ehe Siasi Katolika, 'a hono lau e Tohi Tapu, eha taha pe. Pea ka iai ha taha, tene pole'i e mafai koeni, tautautefito kihe Tu'i Tapu, kuopau ke fakataga'i ia. Pea hoko ai ae mafai koeni, koe manufekai fakaha ia, aia 'oku lave kiai ae Folofola. Lolotoga e taimi fakapo'uli koeni he hisitolia oe tagata, ne hoko ai, a Viliami Tinitale koe maama, i he ene liliu e Tohi Tapu, ki he lea faka-Pilitania.

Koe liliu Tohi Tapu faka-Pilitania 'a Tinitale, koe fuofua liliu ia, nae fakahoko hagatonu mei he Lea Faka-Hepelu moe Faka-Kaliki. Pea koe fuofua liliu pe foki eni, nae paaki, he kuoga koeni, o tufaki ai e popoaki. Ne hoko eni, koe fakafepaki lahi kihe Siasi, ihe enau tui, koe Siasi pe oku iai ae mafai, ke fakamahino'i ae Tohi Tapu.

Nae hola leva heni a Tinitale o kumi hufaga kia Emipola Salesi 5, o Flemish i Pelisiume. Ka ihe 1535, nae puke ai a Tinitale o fakahu pilisone i Filifooti. Ihe ta'u 1536, nae fakahalaia'i ai ia, o tautea no'ou'a'i ia, pea faka'osi aki hono tutu hono sino. Ka ko'ene lotu fakaosi, naa ne, kole ai, ke faka'aa age mu'a ae fofoga oe Tu'i o Ingilani. Pea nae tali ene lotu! He nae ikai fuoloa meihe ene foaki mo'ui, ke fakamu'omu'a hono Eiki, kuo fakatahataha'i mo fakatapui ai eheTu'i o Ingilani, ae fuofua Tohi Tapu, King James.

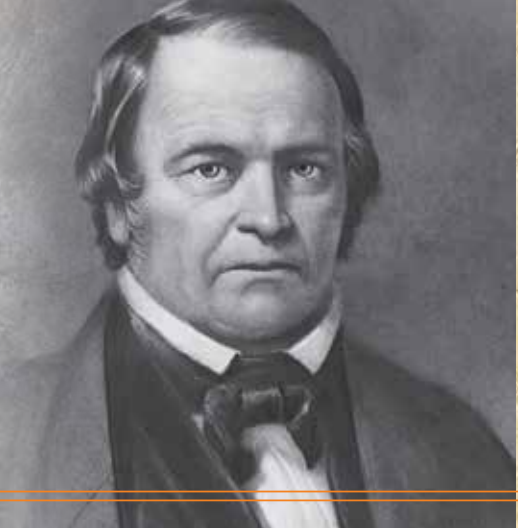
Pea hoko ai ae paaki fo'ou koeni, koe tokoni lahi kihe kakai, kenau lava o lau mo mahino'i 'ae Folofola, 'iate kinautolu pe.

Oku ui kitautolu, ketau tokoni'i e kakai, ke nau mahino'i e Folofola, pea fai mei ai, ho nau fakatau'ataina'i, fakamo'ui, mo ma'u ha amanaki ihe Eiki ko Sisu Kalaisi. Ihe taimi, oku tau faitotonu ai, he foaki etau vahehongofulu moe me'a'ofa, oku tau tokoni ai, ki hono 'ave e Popoaki ae Angelo e Tolu kihe tapa kotoape o mamani 'o hage koia, kuo fekau'i kitautolu ke fakahoko. Oku mahuinga fau keke tokoni'i e ngaahi misiona, aki ho'o fakamu'omu'a ae Otua. Pea ke pehe pe foki mo ha'o tuku taimi ke tokoni'i mo fakalototo'a'i kinautolu oku nofo takai iate koe.

Nae fakamu'omu'a 'e Viliami Tinitale, ae Otua, 'o a'u kihe mole 'ene mo'ui. Pea oku hanga ehe 'ene lototo'a, o fakalototo'a'i kitautolu, he aho ni. Nae foaki foki e Sisu, Ene kotoa, ke fai 'aki hotau huhu'i pea 'oku haga 'ehe 'Ene 'ofa, 'o kouna'i kitautolu, ke fakamu'omu'a 'a Hono Pule'anga, ihe 'etau moui. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ke ketau fakamu'omu'a ma'upe 'a e Otua mo Hono Pule'anga.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa, kiate Koe he pongipongi ni. Ko'emau kole, ke Ke omai ha lototo'a, kemau fakamu'omu'a ma'u pe Koe, 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

31

Siulai 31, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E VILIAMI MILA 'A E 'OTUA

Neogo hono lau a Viliami Mila koe tangata faha koe'uhi, ko'ene fakamu'omu'a ae Otua, nae ikai pe, ke holomui ai ene mo'ui. Pea koeha leva tetau ako mei ai, ke tau fakamu'omu'a 'ae Otua, 'ihe 'etau ngaahi mo'ui, he aho ni?

Koe tagata agatotonu eni, nae ikai kene tui, oku mooni ae Tohi Tapu. Kae hoko e mea, taemavala ke fakamatala'ia, he tau naa ne lolotoga kau ai, o liliu ene fakakaukau. Naa ne fakafehu'ia, "Kapau koe Lao pe o Natula, oku pule kihe univeesi, koe ha nae ikai mate ai, he pa, ae fo'i pomu ofi aupito mai kiate ia!"

Naa ne pehe leva, kene kamata ako ke loloto ange e Folofola. Pea 'i mui, he'ene faama, i Whitehall, i Niu Ioke, ne tukupa ai a Viliami Mila, kene lau mo ako fakafo'iveesi ai, e Tohi Tapu, kene mahino'i. Pea naane fai eni he ta'u e 2, 1816 – 1818. Ne hoko leva e taimi koeni, kene tupulekina ai he ofa'i mavahe hono, Fakamo'ui ko Sisu Kalaisi.

Koe taha e gaahi me'a mavahe, naa ne 'ilo, koe kikite oe 2300 "efiafi moe pogipogi" 'aia oku ha 'ia Taniela 8:14. Nae ha heni, ae kikite kihe me'a e hoko he 1843 pe koe 1844, pea ne haga o vahevahe 'ene 'ilo ko'eni, kihe tokolahi taha na'a ne malava ke vahe kiai. Nae ikai foki koha tokotaha malaga eni, pea nae ikai pe, ke malaga ia.

Ka ihono kouna'i ia ehe Laumalie Maonioni, kene fakaha kihe niihi kehe, aia kuo ne toki ilo, naa ne kole kihe Otua, ke fakamahino'i lelei mai kiate ia hono ui. Pea nae pehe, kapau e kole age kiai eha taha, kene vahevahe ange aia, kuo ne toki ilo, 'e hoko ia, koe fakailoga meihe Otua, pea tene vahevahe leva moe tokotaha koia, 'a'ene ilo foou. Nae teeki ke osi mei heni ha houa, kuo tu'u mai e tokotaha pe hono

famili, o kole ange kene vahe vahe ange mu'a kiai, aia naa ne toki ilo.

Ne hoha'a heni a Viliami Mila, he fu'u tali vave, nae fai mai ehe Otua, ke vahe atu ae 'ilo foou, na'ane toki ma'u. Ka koe'uhi, koe tagata faipau ia, kihe ene lea, naa ne fakamu'omu'a ae Otua, pea ne kamata leva, ke malaga'i ae popoaki, oku ikai ke li'aki ehe Otua ae mamani, pea oku vave moe taimi te Ne fakahoko ai, moe me'a lahi.

Nae taki atu ehe ene malaga, 'o hoko kihe mamahi lahi 'i Okatopa 23, 1844. Nae a'u o lau mano e kakai, naa nau tatali, o pehe, e foki mai a Sisu, he aho koia — ka nae ikai. Ta koe aho eni ia, nae kamata ai Ene ngaue he Potu Toputapu oe falefehikitaki ihe lagi. Pea nae meihe, mamahi lahi koeni, hono ui ehe Otua, e kau Paionia, oe Siasi Ahofitu Teuteu Atu Ki He Ha'ele 'Angaua Mai! Ihe aho ni, oku laka hake he gaahi fonua e 200, oku malaga'i atu ai, ehe Siasi Ahofitu, 'ae ogoogolelei 'oe vave, ke toe foki mai a Sisu. Pea oku lau miliona e kakai, oku nau fonu ihe amanaki lelei, koe'uhi, koe tukupa nae fai e Viliami Mila, ke fakamu'omu'a ae 'Otua.

Nae fakamu'omu'a e Viliami Mila, ae Otua, neogo hono katakata'i ia. Pea oku haga 'e he ene lototo'a, o kouna'i kitautolu he aho ni ke fakamu'omu'a ae Otua he etau moui. Ihe tanaki mai ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ke tau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu aki emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa kiate Koe he pogipogi ni. Omai mu'a ha lototo'a ke mau fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe 'emau moui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Akosi 7, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E SOFEFA PEITI 'A E 'OTUA

Neogo hono lau 'a Sosefa Peiti koe tangata faha, koe'uhi, ko'ene fakamu'omu'a ae Otua, nae ikai pe, ke holomui ai ene mo'ui. Pea koeha leva te tau ako mei ai, ke tau fakamu'omu'a ae Otua, ihe etau gaahi mo'ui, he aho ni?

Koe Kapiteni Folautahi malolo, a Sosefa Peiti, he taimi naa ne fuofua fanogo ai, he popoaki a Viliami Mila, felave'i moe vave ke toe foki mai a Sisu. Pea naane tui, koe mo'oni eni. Ko Peiti, koe tagata, naane fakamu'omu'a ae Otua, he mea kotoa, pea naane foaki ivi, paaga 'o a'u kihe ene fakatau hono fale, ke tokoni ki hono fakamafola ae ogoogo, oe Ha'ele Angaua Mai.

Ka nae hoko ae pole lahi heni, ihe haga mai e foha o Peiti, o fakasitu'a'i e popoaki, pea ne alu ita, mei api o hoko koe tokotaha folau tahi. Ka neogo kotoa eni, nae kei pikitai pe, a Peiti kihe ene tui. Hoko mai e ta'u 1883 moe ikai foki mai e Eiki. Toe hoko mai e Mamahi Lahi oe 1844, 'o lulu'i e tui a Peiti moe kau muimui o Viliami Mila. Nae fakakata'aki kinautolu, pea ne nau toe foki o langalanga fo'ou mei he hala'ata'ataa!

Nae toe foki a Peiti ia moe ni'ihii, o toe ako e Folofola, o nau fakapapau'i ai, ko Okatopa 22, 1844 koe aho ia, nae hu ai a Sisu, kihe Fale Fehikitaki ihe lagi, o hoko ai koe Fakalaloa ma'ae kakai tui, kihe Tamai.

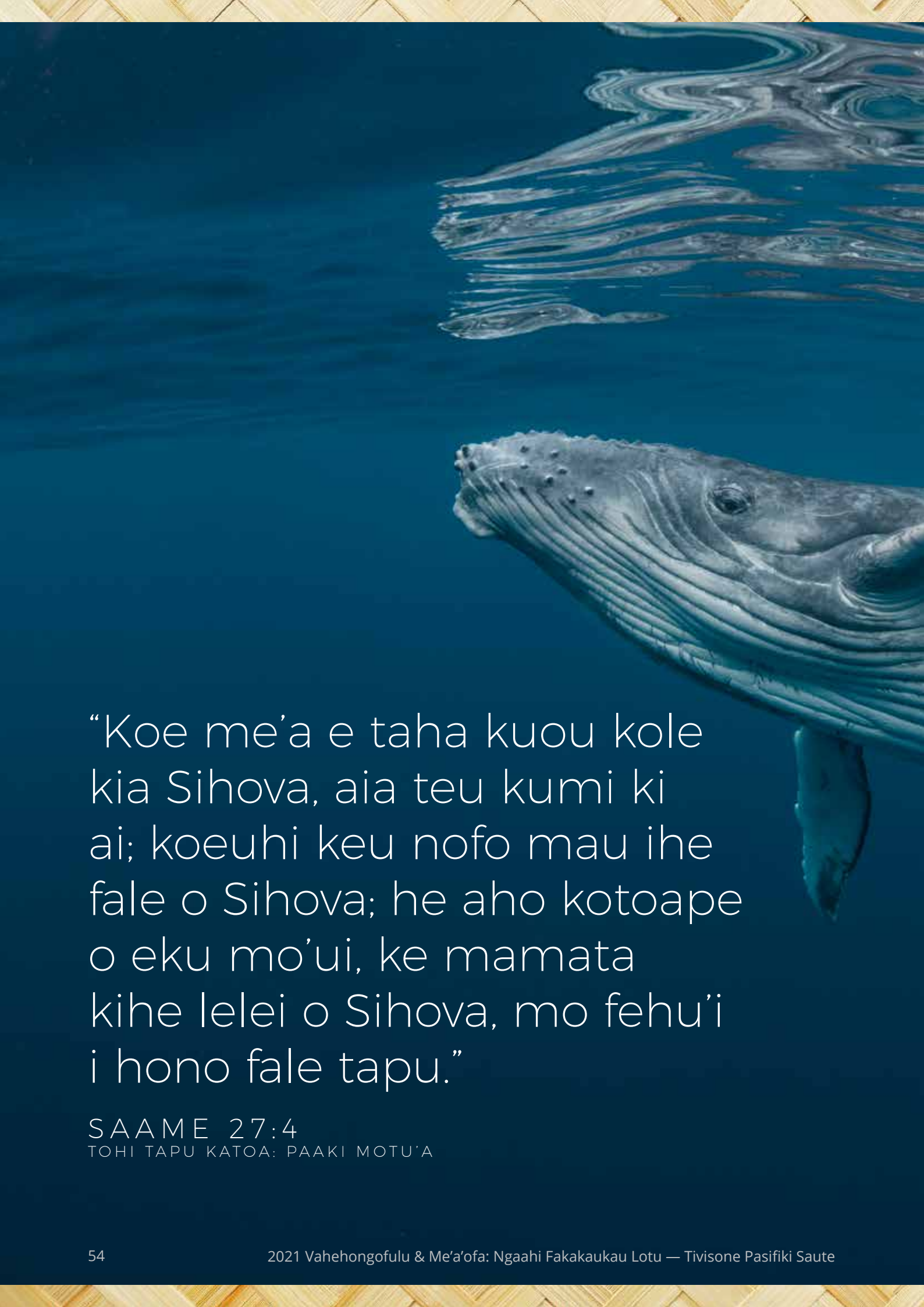
Ka nae ikai si'i ai e faigata'a! Aho e taha, hala ha me'akai, ke si'i inasi ai a Peiti, ihono api. Naa ne kole mo kei tukupa pe kihe Otua, o tatau aipe, pe koeha 'e hoko mai. Pea ihe aho tatau pe, nae a'u mai e sila, oku iai e paaga feunga iai, ke tauhia aki ia. Io, nae hanga ehe Otua, o kouna'l ae tokotaha, kene ave ae paanga ko'eni, ke feau 'aki e fiema'u a Peiti, ihe taimi

naane fiemau lahi taha ai.

Pea ihe hokohoko atu ene ako mo hono gaahi kaugame'a, nae ilo ai e Peiti, ae fo'i mooni koia, koe aho hono fitu, koe Sapate ia. Naa ne vahevahe leva eni mohono kaungatui ko Semisi mo Eleni Uaiti. Pea koe kii kulupu kau taki eni, naa nau fokotu'u ae Siasi Ahofitu Teuteu Atu kihe Ha'ele Angaua Mai ae Eiki, aia kuo hoko ia koe siasi fakamamani lahi, he aho ni.

Nae fakamu'omu'a 'e Sosefa Peiti ae Otua, neogo hono manukia ia. Pea oku hoko ene lototo'a, koe tokoni kiate kitautolu he aho ni. Io, nae foaki e Sisu, Ene kotoa, ke fai ho tau huhu'i, pea oku hanga ehe Ene ofa, o kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a la mo Hono Puleanga, he etau mo'ui. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni, e vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ketau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu aki emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa kiate Koe he pongipongi ni. Omai mu'a ha lototo'a kemau fakamu'omu'a ma'upe Koe'ihe 'emau mo'ui, ia Sisu Kalaisi, Emeni."

“Koe me’a e taha kuou kole
kia Sihova, aia teu kumi ki
ai; koeuhi keu nofo mau ihe
fale o Sihova; he aho kotoape
o eku mo’ui, ke mamata
kihe lelei o Sihova, mo fehu’i
i hono fale tapu.”

SAAME 27:4
TOHI TAPU KATO'A: PAAKI MOTU'A

Akosi 14, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E SEMISI MO ELENI UAITI 'A E 'OTUA

Nae kei si'i pe a Semisi mo Eleni Uaiti, he taimi nena fili ai, ke fakamu'omu'a ae Otua. Pea nae mole heni ena me'a kotoa, ka nae ikai kena holomui ai. Koeha nai te tau ako, meia Semisi mo Eleni Uaiti, he aho ni, ke tau fakamu'omu'a ma'upe 'ae Otua?

Nae fakanofu faifekau a Semisi Uaiti, he 1843, hili ia hano tali 'ehe kakai e toko 1000 e Tui Ahofitu, fakafounga he'ene malaga. Na'ane, ngaue malohi, 'i hono tufaki e ogoogolelei 'e toe foki mai a Sisu, he 1844.

Ko Eleni, nae lilelila, tupu meihe fakatamaki nae hoko kiai, he'ene kei si'i. Fili hono famili kenau tui kihe Tohi Tapu. Pea koe'uhi, ko'enau fakamu'omu'a 'ae Otua, nae kapusi ai kinautolu mei honau siasi tupu'anga.

Nae fetaulaki a Semisi mo Eleni, he hili, ae Mamahi Lahi o Okatopa 22, 1844, pea na mali he 1846. Pea koeuhi, koena tukupa, kihe mooni, nae ikai kena mau api he uluaki ta'u e 6 'o'ena nofo mali, kae nofo pe moe gaahi kaungame'a, pe ihe ongomatu'a.

'I Novema 1848, ne mata visone ai a Eleni Uaiti, 'e pulusi e Semisi ha pepa, pea e tupulekina ia o lahi, o hoko koe maama, ke kapa 'a mamani. Nae faigataa mo mamafa ke pulusi ha pepa, he taimi koeni. Ka naana fili ke fakamu'omu'a ae Otua, pea tafe mai leva e paaga, mei he kakai ne liukava enau moui, o hoko atu aki e gaue, moe pulusi tohi.

I he 1849, nae paaki ai e Semisi e, "Mooni Lolotonga" pea hoko ia koe "Review and Herald" he 1850. Pea fakafounga he feilaulau ae kii tokosi'i koeni, ae tupulekina, ae tui, 'oku fakatefito he Tohi Tapu katokatoa! Pea 'ihe 1863, nae fokotu'utu'u ai ae

Konifelenisi Lahi ae Siasi Ahofitu Teuteu Atu kihe Ha'ele 'Anga Ua Mai 'ae Eiki.

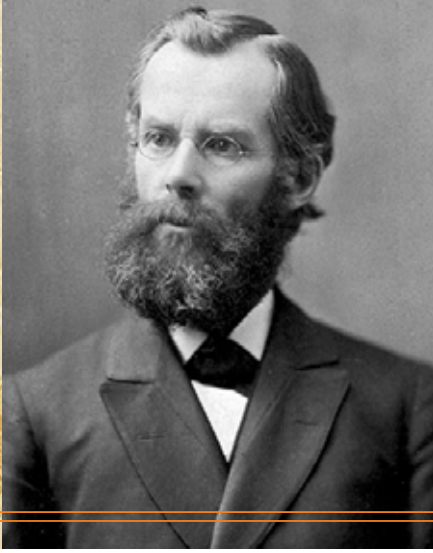
Nae fakamu'omu'a e Semisi Uaiti ae Otua, he me'a kotoape. Nae ikai osi ene ako, ka naa ne fatu e tohinoa e fa, fokotu'u e falepaaki e ua, moe kolisi e taha, aia oku iloa he aho ni, koe Univesiti Anitelu. Naa ne fokotu'u moe siasi, 'one taki ai, pea paaki foki mo hono Tohi Himi. Naa ne fakatau mai mo fakatau atu e gaahi tofi'a lahi, mo fakalele e gaahi feitu'u ma'ae fanau iiki. Pea naa ne fa'a fonoga miuli pe, mei Tekisisi ki Kenisisi he Hala Kilisihoma.

Koe fefine loto fa'a fakakaukau foki 'a Eleni Uaiti. Naane tokoni lahi hono fakapapau'i, ae mo'oni oe Folofola pea mo hono fokotu'utu'u ae fouga fakalele oe Siasi Ahofitu. 'Io, ke fakamu'omu'a 'ae 'Otua, kuopau pe, ke fai 'ae feilaulau. Pea na'e 'ikai ha toe holomui, he mo'ui a Semisi mo Eleni Uaiti, 'o a'u pe kihe to'o 'e mate ae mo'ui, hona ogo foha e toko ua, koe'uhi koe puke he mahaki na'e to.

Na'e fakamu'omu'a 'e Semisi mo Eleni Uaiti, ae Otua, neogo ae mole hona kotoa! Pea oku hoko ena lototo'a, koe tokoni kiate kitautolu he aho ni. Nae foaki e Sisu hono kotoa, ke fai hotau huhu'i. Pea ko'Ene ofa, oku ne kouna'i kitautolu he aho ni, ke fakamu'omu'a Hono pule'anga. 'Ihe tanaki mai ehe kau tikoni 'ae vahehongofulu, moe me'a'ofa, tuku ketau fakamu'omu'a ma'upe 'ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu aki emau vahe hongofulu moemau me'a'ofa kiate Koe he pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

34

Akosi 21, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E SIONE 'ANITELU, 'A E 'OTUA

Koe tagata alafua a Sione 'Anitelu. Pea naa ne malava ke hoko koe mo'unga'i tagata, ka naa ne fakamu'omu'a ae Otua, pea feilaulau'i ene me'a kotoa, ke tufaki ae Mo'oni, ki mamani. Koeha nai tetau ako, mei ai, he aho ni, ketau fakamu'omu'a ae Otua, ihe 'etau mo'ui? Koe tagata poto, a Sione Anitelu. Ihe ene ta'u 13, naane tali ai, a Sisu, ko hono Fakamo'ui. Naane tupulekina ihe manako ke ako ae Folofola, meihe ene kei si'i. Pea ne ako'i ia, ke lau e Tohitapu, he Lea Fakahepelu, Fakakaliki, moe Lea Fakalatina.

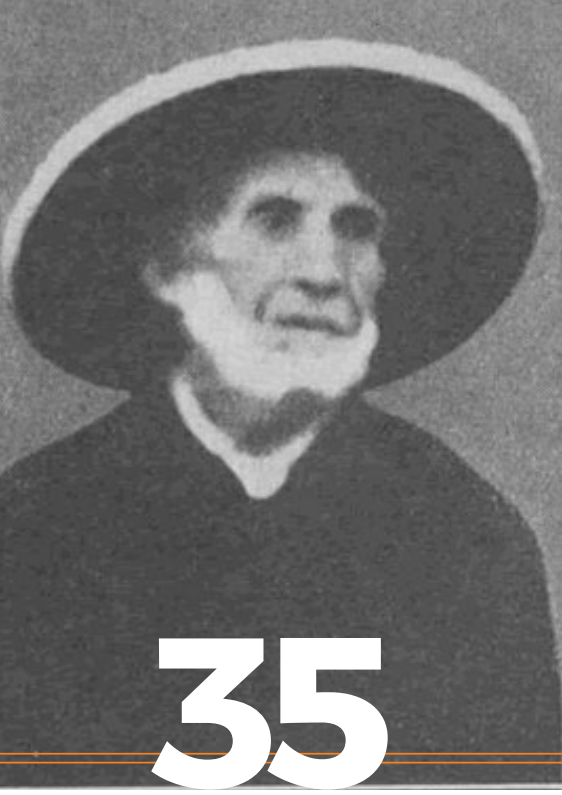
Ihe taimi naane ako ai felave'i moe Sapate, naa ne tui koe mo'oni ia, pea ne tukupa, ke ako mo malaga'i atu ae mooni koeni. Naane tokoni foki 'i hono fa'u e gaahi tokateline lahi moe gaahi fokotu'utu'u oe Siasi Ahofitu. Pea ihe ene fakamu'omu'a ae Otua, naane fakatapui ene mo'ui, ke gaue'i e toenga siasi oe kikite, he Folofola. Ihe taimi, ne fakakaukau'i ai ehe Siasi, ke ave ha fakamisinale, ki 'Iulope, ko Sione Anitelu, nae fili. Neogo, ene teghia e mate hono mali, nae tukuage e Anitelu ene kotoa, kane tali ae ui. Ihe 1874, ne folau ai a Sione Anitelu, mo'ene fanau, Salesi mo Mele, ki 'Iulope. Pea neogo e kei si'i ae ongo tamaiki ni, naa na hoko, koe paionia mo'onia i Suitisalani, 'aki ena 'etita'i, liliu, fokotu'utu'u tohi, mo hono tokoni'i ke fokotu'u ae tohinoa fakamamani lahi oe gaue fakamisinale, aia oku iloa koe, Les Signes des Temps — The Signs of the Times.

'Ihe 1878, nae alu a Sione Anitelu, kihe Konifelenisi Lahi, pea ne 'ave ai a Mele, koeuhi, naane ilo'i oku ma'u ia, 'ehe mahaki fatafata. Pea ihe ena tu'uta atu pe kihe Sanitalimi 'i Battle Creek, nae fakamo'oni'i mei ai, 'ae ma'u e Mele, ae mahaki fatafata. Nae

nofo tokotaha pe foki a Salesi i Iulope. Aho e taha, na'ane tohi ai kihe ene tamai, o pehe, "Ko 'etau mavahevahe, e fuonounou pe, pea kapau tetau faitotonu, tetau toe fe'iloaki pe mo hotau gaahi 'ofa'anga. Koia ai 'e tamai, oua na'ake lotofa'i. Oku mau lotu lahi atu ma'au."

Nae si'i tauhi pe e Sione Anitelu, 'a Mele 'o a'u kihe 'ene mate, 'i hono ta'u 17. Pea ne foki leva ki 'Iulope, 'one mate foki moia, mei he mahaki tatau pe, hili pe ha gaahi ta'u si'i. Ko Sione Anitelu, 'ae taha'i mo'unga'i tagata faka'atamai, he kamakamata mai e lotu Ahofitu. Pea tokoni, 'ene ngaahi tukumo'ui, kihe tupulekina ae Siasi. Ihe aho ni, kuo a'u o tokolahi hake he memipa e 162,000, ihe gaahi fonua 'e 207 'i mamani. Pea oku fonu hotau loto, he fakamalo, kihe tangata ni, ihe 'ene mo'ui fakamu'omu'a ma'upe, 'ae Otua. 'Ilo, nae fakamu'omu'a 'e Sione Anitelu, 'ae Otua, pea ko'ene lototo'a, oku ne fakalotolahi'i kitautolu he aho ni. Nae foaki foki e Sisu mo'ene kotoa, ke fai hotau huhu'i, pea oku haga ehe Ene ofa, o kouna'i kitautolu ke fakamu'omu'a ae Otua. 'Ihe tanaki mai ehe kau tikoni, e vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ke tau fakamu'omu'a maupe, ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu aki emau vahehongofulu moe me'a'ofa kiate Koe, he pongipongi ni. Tukumai ke mau to'a, ke fakamu'omu'a maupe Koe, ia Sisu Kalaisi, Emeni."

35

Akosi 28, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E ABRAM LA RUE 'A E 'OTUA

Nae fakamu'omu'a 'e Abram La Rue ae Otua, neogo, hono pehe, ehe tokolahi, kuo fu'u vaivai ke gaue fakamisinale. Koeha nai tetau ako mei heni, ketau fakamu'omu'a ae Otua?

Nae ta'u 65 'a Abram La Rue, ihe 1883. Pea koe tagata tauhi sipi, mo ta fefie 'eni mei Kalefonia. Ko'ene faka'amu, kene 'ave, 'ae Ongoongo Lelei, ki Siaina. Ka ihe taimi naane tohi kole ai kihe Konifelenisi Lahi, na'a nau tali mai, oku ne fu'u motu'a, pea oku ikai moha paaga ke ave aki ia. Nae ikai tuka heni a La Rue. Koia, naane, ngaue'i pe, ene totongi folau, he vaka na'ane folau ai ki Hong Kong. Ihe ene tu'uta pe, ne ngaue leva koe tokotaha fakatautohi, he ta'u 'e 14.

Nae tu'u tokotaha pe, a Abram La Rue, mei he ta'u 1888 kihe 1902. Pea 'i Fepueli 2, 1902, ne tu'uta atu a Brother mo Sister J. N. Anderson pea mo Ida Thompson ke tokoni kiai. Hili mei ai ha ki'i taimi si'i, kuo papitaiso mai ha toko 9, koe ola ia e gaue nae fai e La Rue. Pea kuo taimi ke ave ae mo'oni, kihe fonua lahi o Siaina.

Ko La Rue, koe tokotaha muimui mo'oni 'o Kalaisi, 'ihe mo'ui lotu moe fakatapui foki. Naa ne fa'akataki mo tu'u tokotaha pe, he ta'u 'e 14, ihe fonua mama'o, 'o 'ikai ha totogi. Pea oku fakaho'ata heni, ae gaahi 'ulungaanga oku tonu ke a'usia, 'eha taha ngaue

faka-paionia.

Neongo ae faigata'a, nae kei fakamu'omu'a pe, 'e La Rue ae Otua. Pea ihe gaahi aho si'i pe, kimu'a, pea ne mate, na'a ne, tohituku 'ae konga lahi oe ki'i paaga si'isi'i, na'ane ma'u, kihe misiona, i Siaina. 'Io, na'ane foaki hono kotoa, ma'ae ngaue na'ane 'ofa ai.

Pea nae tanu a Abram La Rue i Hong Kong, aia naane gaue ai he ta'u e 15. Pea neongo nae ikai tene, tu'uta tonu, koe tokotaha gaue fakamisinale, i Siaina, ka nae mahu'inga fau 'a'ene gaahi tokoni, kihe fakava'e oe ngaue, ihe fu'u fonua lahi ko'eni.

Na'e fakamu'omu'a e Abram La Rue ae Otua neogo ene tu'u tokotaha. Pea oku hoko ene ta sipinga, koe fakalototo'a kia tautolu he aho ni. 'Io, na'e foaki foki e Sisu, hono kotoa, ke fai hotau huhu'i. Pea oku hanga 'ehe 'Ene ofa, o kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a 'a Hono pule'anga 'i he 'etau mo'ui. 'I he tanaki mai 'ehe kau tikoni, ae vahe hongofulu moe me'a'ofa, tukumu'a, ketau fakamu'omu'a ma'upe, 'ae Otua.

"E Tamai hevani, 'oku mau hu atu 'aki 'emau vahehongofulu moe me'a'ofa kiate Koe, he pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Sepitema 4, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E C.F.E. THOMPSON 'A E 'OTUA

Nae fakamu'omu'a ma'upe 'e C.F.E. Thompson e Otua, neogo e lahi ae ta'epau. Pea koe ha nai, tetau ako mei ai, he aho ni, ke tokoni'i kitautolu ke fakamu'omu'a 'ae Otua?

Ko C.F.E. Thompson, koe talavou mei Samaika, naa ne hiki ki Sierra Leone, 'one ilo ai, e Popoaki oe Siasi Ahofitu. Nae papitaiso ia e D.C. Babcock he 1907. Naane hoko koe tokotaha gaue faitotonu ae Siasi, i Sierra Leone.

Hili pe ha taimi si'i, mei hono papitaiso, na'e kau atu a Thomson kihe folau fakamisiona ki Ghana, he 1909, ke fakahoko ha gaahi fakataha'anga moe kakai Nsimbia i Kickam pea mo Axim, ka naane foki ai pe ki Sierra Leone he hili ae fakataha. Lolotoga eni, nae ikai ke lele lelei, ae gaahi me'a nae hoko i Ghana.

Mate e faiako fakamisinale ko Mrs. French, mei he mofi, pea fale'i ai hono mali, ke foki o tokaga'i ene mo'ui lelei. Ne siva heni ae amanaki, he hage, 'e ikai ha taha ke hoko atu e gaue 'i Ghana. Kohai nai tene hoko atu e talaki e Popoaki ae Ahofitu, i Ghana? Nae tali mai leva e Thompson, "Teu 'alu."

Ne fale'i mai a Thompson, kene tukuage e gaue i Sierra Leone, kae alu o hoko atu e gaue na'e fai ehe famili French. Pea nae ikai koha me'a faingofua eni, ka ko Thompson, koe tokotaha na'ane fakamu'omu'a

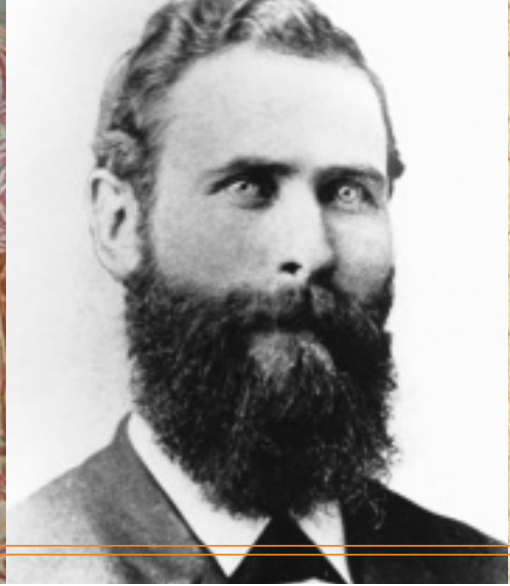
'ae Otua.

Nae tu'uta atu a Thompson ki Ghana, 'i Fepueli, 1910. Naa ne gaue 'osikiavelega ai he ta'u 'e ua. Pea 'i Ma'asi 25, oe 1912, nae mole ai ene mo'ui, 'ihono ta'u 36 pe, mei he mahaki koe ulufia hono kofuua.

Hili hono fakamu'omu'a 'e Thompson ae Otua, ihe ene kei mo'ui, kuo ne mohe eni, 'i he 'Eiki. Ka 'e 'iai pe ae taimi, tene toe a'usia ai 'a e mo'ui, 'iha'ane mamata tonu, ki he ha'ele 'angaua mai 'a e Eiki ko Sisu Kalaisi.

'lo, na'e fakamu'omu'a 'e C.F.E. Thompson 'a e Otua, neongo 'a e ngaahi ta'epau 'o e fononga'anga. Pea ko'ene lototo'a, oku hoko ia koe ta sipinga kiate kitautolu he aho ni. Na'e foaki foki e Sisu, 'a 'Ene kotoa, ma'a kitautolu. Pea ke hoko mai mu'a 'Ene 'ofa, o kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'amu'a la mo Hono Pule'anga 'ihe etau mo'ui. 'I he tanaki mai ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tukumu'a ketau fakamu'omu'a ma'upe 'a e Otua.

"Tamai hevani, 'oku mau hu atu 'aki kiate Koe 'emau vahehongofulu mo 'emau me'a'ofa, ihe pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe'i he 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

37

Sepitema 11, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E GEORGE KING 'A E 'OTUA

Nae fakamu'omu'a 'e George King ae Otua, neogo hono fakatale'i ia ehe Siasi, koe tagata malaga. Koeha nai tetau ako, mei ai, he 'aho ni, ke fakamu'omu'a ae Otua i he 'etau mo'ui?

Nae tui a George King, kuo ui ia ehe Otua, ke malaga 'aki ae ongoongo lelei oe Fakamo'ui, kihe taha kotoa. Nae hoko eni he 1880, lolotoga oku kei mo'ui a Semisi Uaiti. Pehe leva e King, kene 'eke ange kia Semisi Uaiti.

Fakaafe'i mai leva e Semisi mo Eleni Uaiti 'a King ki hona 'api. Na'a na tui, kuo fakatapui a King kihe Otua pea mo hono ui, ka na'a na veiveiua, pe kuo ma'u nai ehe talavou ni ae poto pe taleniti, ke hoko koe tokotaha malaga. Hili ha uike 'e ua mei heni, nae fakalea a Semisi Uaiti kia Richard mo Hulda Godsmark 'o vahevahe kia naua, 'a'ene lotohoha'a, ke vakai'i pe 'oku malava 'a King, ke hoko koha tokotaha ke malaga.

Nae ha'u leva a George King o nofo moe famili Godsmark. Pea alea'i moe taimi ke malaga ai ae talavou ni, kia naua, iho nau loki fakafamili pe. Koe taha eni ha taimi, faingata'a mo'oni kihe mo'ui ae talavou ni. Ongona ma'upe hono le'o, ihe lotu moe tangi, moe fai 'o'ene ako malaga, ki mu'a ke hopo e la'a, he pongipongi kotoa, neogo e momoko.

Hoko mai e aho ke fakahoko ai e malaga, pea nae ikai ke ola lelei. Nae fai aipe hono fakamahino'i kia King, oku ikai koha tokotaha malaga ia.

Neogo hono fakasitu'a'i, ka nae ikai tuka ai 'a George King, he naa ne fakamu'omu'a ae Otua. Pea nae vave pe, hono mahino'i, kohono ui, ke hoko, koe tagata

malanga tufa tohi pe. Koia ai, naa ne kamata leva ke 'alu mei he fale kihe fale, o vahevahe atu ai, ae ogoogolelei oe Fakamo'ui, mo fakatau atu e gaahi tohi fakalotu, na'a ne fataki holo. Nae ui leva eni koe "Fakatau Tohi Fakalotu" pea na'ane 'omai foki ai, moe liliu lahi kihe misiona 'ae Siasi.

Nae fatogia aki leva e George King, he ta'u nai e 30, kimu'a pea ne toki mate, 'a hono ako'i ae laugeau, ke hoko koe kau fakatau tohi fakalotu i Amelika Tonga mo Tokelau pea moe West Indies foki. Pea nae a'u atu 'a'ene gaahi fougā, ke ako mei ai ae kau taki fakamamani lahi he Potugauē ko'eni, kau ai a William Arnold mei Asitelelia, Abram La Rue i Hong Kong, Albert Stauffer i Brazil, Herbert Meyers i Burma, mo Robert Caldwell 'i Filipaini. Pea 'ihe 'ene a'u mai kihe ta'u 1886, na'e kei lau toseni pe, ae kau ngaue fakafaifekau ae siasi, ka kuo a'u e tokolahi ia oe kau fakatau Tohi Fakalotu, fakamamani lahi, ae Siasi Ahofitu, ki he toko 400.

Nae fakamu'omu'a 'e George King ae Otua, neogo, hono 'ikai fakahoko ia koe tagata malaga. Pea ko'ene to'a, mo'ene fakatokilalo, oku hoko ia koe sipiga kiate kitautolu he aho ni. Nae foaki foki e Sisu, hono kotoa, ke fai hotau huhu'i. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ketau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa kiate Koe, he pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe 'ihe emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Sepitema 18, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E ALBERT STAUFFER 'A E 'OTUA

Nae fakamu'omu'a e Albert Stauffer ae Otua, ihe taimi naa ne alu ai mei hono fonua, o gaue fakamisinale. Pea koeha nai tetau ako mei ai he aho ni, ke tokoni kiate kitautolu ke fakamu'omu'a ae Otua?

Nae meimei hokohoko atu pe, ae nofo noga mo malu a Albert ia, hono api. Ka koe'uhi, ko'ene fakamu'omu'a ae Otua, na'ane tali ae ui, mei he Konifelenisi Lahi, kene alu ki Brazil, o fakatau atu e gaahi tohi, "Koe Mo'oni Lolotonga", 'iai. Koe 1894 eni, pea nae ta'epau e ola oe gaue ni, koe'uhi, 'e fakafalala, ene mo'ui, he fakatau atu oe gaahi tohi ni. Pea nae toe faigata'a age ae gaue ni, koe'uhi, he nae ikai paaki e gaahi tohi ni he lea faka Potukali. Kae fakamalo mu'a, nae iai e kau misinale heni, ne nau tokoni, ke fokotu'u e fai'aga paaki tohi, pea fatu mo liliu ai ae ngaahi tohi ni.

Hili ha ta'u e ua mei heni, ne alu a Albert mo hono kauga gaue, kihe lotu ae siasi evagelio i Curitiba, koe kolomu'a o Paran, ihe feitu'u toga o Brazil. Pea nae ihe lotu ni, ae fefine, faima'uli 'iloa mo fiema'ua faufaua he feitu'uni, ko Mrs Ana Diedrich Otto. Pea naane fuu ohovale aupito ihe ene vakai kiha ogo talavou sola, oku na, ihe lotu. Naane fuu hoha'a aupito, koe'uhi, koe ikai ilo, pe ko 'ena ha'u mei fe, moe uhiga oku na 'asi ai.

Uike hoko mai, oku toe fakatokaga'i pe, e Mrs. Otto, ae ogo talavou, he lotu. Na'ane fanogo leva kihe 'ena ngaahi fakamatala, pea ne fakatau leva ae tohi, "Mo'ui 'ia Sisu" ihe lea faka-Siamane.

I he uike hoko mai, ne nau toe fetaulaki pe, he lotu,

pea nau fakamoleki leva e pogipongi kakato koia, he ako e Folofola. Pea iku ai o tali e Mrs Ana mo hono husepaniti, Osika Otto e tui 'ae Ahofitu.

'Io, oku fai tukupa, e kau fakatau tohi fakalotu, ke fai e gaue ni, i Brazil, Argentina, Uruguay, moe gaahi feituu kehekehe pe, o Amelika Saute pea mo mamani foki. Aho kotoa, oku nau fakamu'omu'a ae Otua, o 'alu mei he fale kihe fale. Pea kapau nae ikai e kau gaue ni, he 'ikai ke a'u e Popoaki ae Angelo e Tolu, kihe ngaahi fonua oku lahi hake he 200, he aho ni.

Na'e fakamu'omu'a 'e Albert Stauffer ae Otua he aho kotoa, ihe ene fakatau tohi fakalotu. Pea oku hoko 'a'ene lototo'a, koe sipiga ia kiate kitautolu. Nae foaki foki e Sisu, hono kotoa, ke fai hotau huhu'i, pea oku hanga ehe Ene ofa, o kouna'i kitautolu he aho ni, ke fakamu'omu'a maupe, ae Otua ihe etau mo'ui. I he tanaki mai ehe kau tikoni, ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ketau fakamu'omu'a maupe, ae Otua ihe etau mo'ui.

"Tamai hevani, oku mau hu atu aki, 'emau vahehongofulu mo' emau me'a'ofa, kiate Koe he pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

39

Sepitema 25, 2021

TAIMI NA'E FAKAMU'OMU'A AI 'E WILLIAM A. SPICER 'A E 'OTUA

Na'e fakamu'omu'a 'e William A. Spicer ae Otua, ihe ene folau holo i mamani, mo fokotu'utu'u e gaahi makatuliki ke fai aki e misiona ae Ahofitu. Pea koeha nai tetau ako mei heni he 'aho ni?

Nae ta'u 22 pe a Spicer he taimi naane folau ai ki Ingilani, ke fokotu'u ai e gaue ae Siasi. Hili ia, pea ne foki mai ki Amelika, o gaue he Konifelenisi Lahi, koe sekelitali ma'ae misiona faka-tu'apule'aga ae Siasi. Pea na'ane matu'aki longomo'ui aupito he fakalahi e gaue, kau ai, hono tanaki mai e kelekele i Zimbabwe, 'aia oku tu'u mo fakalele ai e Univesiti Solusi, he 'aho ni.

Ne hoko atu mei heni a Faifekau Spicer ki Initia he 1898, koe taha ia oe kau Faifekau e tokotolu, ne osi fakanofu, 'ihe katoa o Esia Tonga. Naane kamata'i foki heni e makasini Ahofitu mo fokotu'u e gaahi fa'unga lelei kihono fakatupulekina 'ae Siasi.

Ihe 1902, ne foki hifo a Spicer ki Amelika, 'o hoko koe sekelitali, he Konifelenisi Lahi. Koe taha, hono gaahi tefito'i fatogia, koe 'ave oe kau fakamisinale ki muli, pea naa ne fai eni he ta'u e 20. 'Io, nae 'ikai koha gaue faingofua hono fakafolau atu mo hono fakafoki mai e gaahi famili gaue fakamisinale, mei he gaahi konitineniti kehekehe o mamani. Pea na'ane fokotu'u foki moe Siasi Ahofitu, Teuteu atu Kihe Ha'ele Angaua Mai ae Eiki.

Nae ui leva ehe Otua a Spicer, kene hoko koe Palesiteni oe Konifelenisi Lahi, he ta'u e 8. 'Io, nae fakamu'omu'a maupe e Spicer, ae Otua, neogo e faingata'a moe gaahi pole felave'i moe fefolau'aki

fakamamani lahi oe fatongia ni, he konga ki mu'a oe senitulu 20. Taimi e ni'ihi, oku iai e gaahi feilaulau lahi, oku hoko he ki'i miniti pe 'e taha, 'o 'ete tukupa, ke fakamu'omu'a ae Otua. Ka nae ha mei he mo'ui tukupa 'a Spicer, he fakamu'omu'a e Otua, ae gaahi ola matu'aki fungani mo'oni, 'i he mamani ko'eni.

Oku kei 'ave pe foki mo tokoni'i ehe Siasi Ahofitu ae gaahi famili, gaue fakamisinale e lauteau kihe gaahi tapa kehekehe o mamani. 'Io, na'e fokotu'u foki e Spicer ae fa'unga gaue ko'eni, pea e lava keta fai tokonia eni, aki hono foaki eta vahehongofulu moe me'a'ofa. Pea koe koto tapuaki mo'oni, hono fakamu'omu'a 'ae Otua ihe me'a kotoa pe, oku tau fakahoko.

Na'e fakamu'omu'a e Spicer ae Otua he laui ta'u 'o 'ene mo'ui. Pea ko'ene ta sipiga, oku ne kouna'i kitautolu he aho ni. 'Io, na'e foaki foki e Sisu, mo 'Ene kotoa, ke fai hotau huhu'i. Pea oku hanga ehe 'Ene ofa, o kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua, 'ihe etau mo'ui. Ihe tanaki mai ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku mu'a ke tau fakamu'omu'a ma'upe 'ae Otua 'ihe etau mo'ui.

"Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki 'emau vahehongofulu moe me'a'ofa kiate Koe, he pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

KUATA FA

**KAKAI HE LOLOTONGA NI,
'OKU NAU FILI,
KE
FAKAMU'OMU'A
'A E 'OTUA HE
'AHO NI**

40

Okatopa 2, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'E ACE & ROENNA SINTOS 'A E 'OTUA

Nae fakapapau 'a Ace mo Roenna Sintos ke fakamu'omu'a 'ae Otua, neogo e tailiili moe ilifia, kihe kaha'u. Pea koe kamata ia, 'o'ena liukava. Koeha nai tetau ako mei heni, ketau fakamu'omu'a ae Otua ihe etau gaahi mo'ui?

Ko Ace mo Roenna, ko'ena ha'u mei Filipaini. Naa na gaue fakapuleaga, pea ma'u foki moe vahenga lelei 'aupito, he ngaahi ta'u lahi. Kae feitama ekitopiki (ectopic) a Roenna, o iku ai foki, kihe tukuange ene gaue, pea fakafisi mo Ace ke tauhi hono hoa. Pea ongo'i ai 'e Ace oku ui ia 'ehe Otua, kene kau atu, kihe gaue fakamitia ae Siasi.

Na'ana siofi fakalelei leva ae me'a ni, ka nae hage, oku ikai ha tuuga fakafiemalie ai. Kapau e tali 'e Ace ke gaue he tafa'aki fakamitia ae Siasi, kuopau kena feilaulau'i e tu'uga oe mo'ui, oku na lolotonga 'iai.

Tena to'a feuga nai, ke kei fakamu'omu'a ae Otua?

Nae faigata'a ae kamata'aga. Pea toe kovi ange, nae fiema'u ha paaga ia, ke fakahu, kae lava kena gaue'aki e tekinolosia, ke lelei ange 'ena faifatogia. Na'ana moui faka-faigofua aupito, ihe tui, oku na ihe uhohonga 'oe finagalo 'oe Otua. Pea ue'i ai heni kinaua, kena fakatapui kakato hona taleniti, kihe Otua.

Kuo 'osi atu eni e gaahi ta'u lahi, pea moe lili mo'ui ae Otua, oku fotu mai, he ongo matu'a ni, oku fu'u fakaofa fau! I he lolotonga ni, oku na fakatou gaue taimi kakato atu, 'i hono taki e

langu gaue fakamamani lahi ae Siasi Ahofitu, oku ui koe, "Faka'evangelio He Ope". Oku na mo'ui fakapotopoto aupito, pea ko'ena tu'uga fakapa'aga he aho ni, oku laka ange ia, 'i he taimi naa na kei gaue ai he Pule'anga. Pea ikai ngata ai, oku na toe ma'u katoa moe gaahi tekinolosia kotoape, oku fiema'u ke fakahoko aki ae ngaue ni, ma'a Sisu! Na'e fakamu'omu'a 'e Ace mo Roenna e Otua neongo 'ena mo'ui tailiili mo ilifia kihe kaha'u!

Pea ko'ena ta sipiga, oku na kouna'i ai, kitautolu he 'aho ni, ke tau fakamu'omu'a ae Otua. 'Io, na'e foaki 'e Sisu hono kotoa, ke fai 'aki hotau huhu'i, pea 'oku hanga 'ehe 'Ene 'ofa, 'o kouna'i kitautolu, ketau fakamu'omu'a ia, ihe etau moui. 'Ihe tanaki mai ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, oku pole'i kitautolu ke tau fakamu'omu'a ma'upe ae'Otua, ihe etau mo'ui.

"Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki 'emau vahehongofulu mo 'emau me'a'ofa kiate Koe he pongipongi ni. Tuku mai kemau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'i he 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Okatopa 9, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'E PAVEL & VALENTINA DMITRIENKO 'A E 'OTUA

Lolotoga ena fekuki moe faigata'a, nae kei fili pe, 'a Faifekau Pavel mo Valentina ke fakamu'omu'a ae Otua. Pea koeha nai, te tau ako mei heni, ke fakamu'omu'a ae Otua ihe etau mo'ui?

Nae lue lalo ma'upe a Faifekau Pavel mo Valentina he maile nai 'e 9 (14.5 kilomita) ke tauhi kiha kakai 'oku nau lotu pe, ha ki'i fale ai. Na'ana fa'a ogosia mo fiekaia he lue lalo, ka nae ikai foki ma'u ha ma ia, he gaahi palepale hili'aga me'a, i Sukhumi, koe kolomu'a oe vahenga ne nau mavahe mei Georgia, ko Abkhazia.

I he 1993, ne lau mahina e fepaki fakakautau 'a Georgia mo Abkhaz, 'o tupu ai e nounou fakame'akai ko'eni. Neogo, na'e iai pe ae ma, nae ta'o, ka nae fa'a 'osi pe ia, kimu'a ke a'u atu e ongo matu'a ni. Aho e taha, he tuku ae lotu, kuo foaki ange 'e Maya 'ae ma kia Valentina, ka na'e ikai kene haga o tali. Nae iku o tagi a Maya, pea vaeua leva 'e Valentina ae fo'i ma, kena takitaha e koga ma, mo Maya.

Nae fiefia heni a Valentina moe Faifekau, he koe osi eni e mahina 'e ono, moe te'eki ai, kena kai ha fo'i ma. Ne folofoloifo, pe 'a Valentina, ke kiki aki ene koga ma, ha ki'i supo pa'ale.

Ka ihe ena fonoga atu, naana fetaulaki mo ha tagata'eiki vaivai mo tutue, pea moe fine'eiki mousa'a, oku na si'i kole me'akai he hala. Ne manatu leva a Valentina, kihe fiefia a Maya, he'ene toe vaeua atu e fo'i ma, kena fakatou inasi mei ai. Tena to'a

fe'unga nai, ke toe vahevahe 'ena konga ma, lolotoga ena 'iha fu'u tu'uga faingata'a pehe ni?

Nae to'o hake leva e Valentina ae konga ma, mei he 'ene kato, o foaki atu kihe fine'eiki. Si'i ala mai e fine'eiki, o to'o atu e konga ma, moe 'utu'utufia 'ihe lo'imata oe fiefia moe hounga'ia.

Ne hoko fiefia atu leva e fononga a Valentina mo Pavel, koe'uhi, koe lava kena vahevahe 'ena konga ma, kae 'amu'amu ange, ena vakai tonu, kihe to lo'imata moe hounga'ia na'e fotu mai mei he ongovaivai. 'Io, oku iai pe, ae taimi e ni'ihii, oku faingata'a kete fakamu'omu'a ae Otua, tautautefito, kihe taimi 'oku te fehangahangai ai moe tonounou, 'iha me'a oku hongehangi lahi he taimi koia!

Nae fakamu'omu'a 'e Faifekau Pavel mo Valentina 'ae Otua, neongo ena fiema'u vivili. Pea ko'ena to'a, 'oku hoko ia koe sipinga kiate kitautolu he aho ni. Nae foaki foki e Sisu, mo 'Ene kotoa ma'a kitautolu, pea oku hanga 'ehe 'Ene 'ofa, o kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a Hono Pule'anga ihe etau mo'ui. 'Ihe tanaki mai ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, oku pole'i kitautolu, ketau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki emau vahehongofulu mo emau me'a'ofa kiate Koe he pongipongi ni. Tuku mai kemau to'a, ke mau fakamu'omu'a ma'upe Koe 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Okatopa 16, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'E LEE YOUNG CHAN 'A E 'OTUA

Nae fili 'a Lee Young Chan ke fakamu'omu'a ae Otua, ihe ene mo'ui. Pea koeha nai tetau ako ai, ke tokonifi kitautolu, ketau fakamu'omu'a ae Otua ihe etau mo'ui.

Nae papitaiso a Lee i Kolea Toga, ihono ta'u 17. Ka nae osi atu e gaahi ta'u, pea toki mahino kia Lee ae ivi fakafo'ou mo'ui, oe hoko koha tokotaha tauhi faitotonu. Hili 'ene 'osi mei he kolisi, ne fili ai a Lee, kene fakamu'omu'a ae Otua, he taimi pe 'e ma'u ngaue ai.

Pea nae ikai foki ke tali e Lee ha ngaue'aga, e gaue Sapate ai. Faifai, pea toki ma'u e gaue koe tokotaha tiliva. Nae osi pau pe ae loto ia o Lee, e tokonaki ehe Otua, aia kotoape oku ne fiema'u. Pea nae ikai fai'aki e Lee, 'a'ene fakapapau ko'eni, ha tukupa, kapau 'e tapuaki'i ia ehe Otua, tene faitotonu leva ki Ai. Nae tui pe 'a Lee ia, oku totonu kene faitotonu kihe Otua, 'aki ene vahehongofulu mo 'ene me'a'ofa, koe'uhi kuo osi tapuaki'i ia ehe Otua, 'aki ae koloa koia.

Ke fakamu'omu'a e Otua he vahehongofulu moe me'a'ofa, koe fakamo'oni ia, kihe 'Ene tauhi 'ofa, mo 'Ene gaahi tapuaki.

Taimi, ne ma'u famili ai a Lee, nae tokonaki ehe Otua ae fale kenau nofo ai, moe ka, ke 'alu holo ai, o fai e gaue 'ae Siasi. Pea na'e lotua mavahe 'e Lee, e gaahi tapuaki koeni. Kapau oku kei faitotonu pe ae Otua, ma'a nautolu oku ta'efaitotonu, e fefee hake nai hono lahi, 'a Ene faitotonu kia nautolu, 'oku talagofua mo fakatapui enau moui, ma'a Na? Koe talanoa o Lee, koe fakamanatu ia, kiate kitautolu, koe taimi oku tau fakatapui ai e mo'ui, ke fakamu'omu'a ae

Otua, oku ne omi ha mo'ui oku 'uhiga malie mo tonu, ma'a tautolu. Pea hage, pe koe palofita ko Taniela, te tau malava pe, ke fakatapui etau mo'ui, kei sii, ketau faitotonu mo tauhi ma'u kihe Otua.

Oku pehe, 'e Ellen White: "Koe mea lelei kotoa kuo fakafonu 'aki 'ehe Otua, ae maama ko'eni, oku uhiga ia, ke fakaho'ata mai 'aki 'Ene ofa'i ae tagata. Oku 'iate la, e masiva, moe uHINGA oe lotu. Koe koula moe siliva, 'oku 'ae Otua ia. Kae lolotoga eni, naa Ne gaahi ae tagata, pea tuku kiai, kene hoko koe TAUHI, he 'Ene koloa, 'o 'oua e tatanaki ke fokotu'una, kae tufaki ke inasi ai moe ni'ihiki kehe. Koia na'a Ne fakatupu ai e tagata, ke fakafou mai ai, 'a Ene gaahi tapuaki, kihe mamani. Pea ko la pe, na'a Ne fokotuu, e Ngaue 'Ofa, ke fakatupulekina ai e tagata, ke hange ko la, ihe 'ulugaaga ofa moe ta'esiokita, peane iku ai o a'usia ae pale naunau'ia, fakataha mo Kalaisi 'i Itaniti." (Counsels on Stewardship, peesi 15)

Nae fakamu'omu'a 'e Lee ae Otua, ihe 'ene moui. Pea ke hoko eni, koe sipiga kiate kitautolu he aho ni. Nae foaki foki e Sisu mo Ene kotoa ke fai ho tau huhu'i. Pea oku haga ehe 'Ene ofa, o kouna'i kitautolu ketau fakamu'omu'a ia. 'I he tanaki mai 'ehe kau tikoni, 'ae vahehongofulu moe me'a'ofa, 'oku pole'i kitautolu, ke fakamu'omu'a maupe, ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki 'emau vahehongofulu moe me'a'ofa, kiate Koe, 'i he pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a, ke fakamu'omu'a maupe Koe, ihe emau moui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Okatopa 23, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'E BRENTON JACKSON 'A E 'OTUA

Nae fili a Brenton Jackson ke fakamu'omu'a ae Otua ihe ene moui. Pea koeha nai tetau ako mei heni, ke tokoni'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ae Otua, ihe etau moui he aho ni?

Nae fanau'i a Brenton kiha famili 'ofa, Siasi Ahofitu, nofo i Nu'usila. Naane ofa 'ia Sisu, mo mahino'i ae lahi hono ofa'i ia ehe Otua. Ka ihe ene ta'u 13, ne mavae pea iku o vete ene ongo matu'a.

Nae uesia lahi heni e mo'ui a Brenton. Naa ne mavahe mei he siasi, pea nofo he lauta'u, 'o 'ikai ha toe fetu'utaki moe lotu. Ka nae toe mafuli ene mo'ui, he taimi na'ane hala gaue ai, pea koe toega pe ene ki'i seniti, koe \$200. Naa ne meimei a'u foki, kihe tu'unga koe 'ikai ha api, ke si'i nofo ai. Pea koe fehu'i ia nae nofo ma'u ihono loto, pe na'e anga fefee, 'ene a'usia 'ae tu'uga ko'eni.

Ka koe taimi, na'ane a'usia ai, ae momeniti fakaloloma taha ihe ene mo'ui, naane manatua e ofa ae Otua, na'ane a'usia, ihe ene kei si'i. Na'ane manatua, e feilaulau nae fai ehe ene ongo matu'a, i hono fakamu'omu'a ae Otua ihe me'a kotoa naana ma'u. Nae manatua heni e Brenton, ae ikai kenau hongea ha me'a i api, pea ne tukupa ai, ke liukava 'ene mo'ui.

Nae tukupa ai heni e Brenton 'a'ene moui kihe Otua, pea ne foaki ai, 'a'ene \$200, kihe ki'i Siasi Ahofitu fakakolo pe. Nae afio'i e Sisu ae foaki kakato 'e Brenton, 'a'ene kotoa. Pea koe me'a na'e hoko mai, koe mana fakafo fau ia.

Koe me'a kotoape, nae fiema'u e Brenton, nae

fakalato, pea oku kei pehe pe, 'o a'u mai kihe aho ni. Pea kuo hoko ai a Brenton, koe tokotaha ngaue, 'oku ne fakamu'omu'a ma'upe 'ae Otua, he me'a kotoape, 'ihe 'ene moui.

Oku fakamanatu mai 'e Ellen White, "Oku ikai fiema'u ehe Eiki, etau me'a'ofa. Pea he'ikai ke tau mafeia, ke fakama'ume'a'i la, 'aki 'etau foaki. Pea pehe 'e he tagata tohi Saame, Oku mei he Otua, ae mea kotoa, pea oku 'a'Ana foki moia oku tau fakafoki ki Ai. Ka oku hanga 'ehe Otua, 'o 'omai e faigamalie kiate kitautolu, ke tau fakaha, etau hougaia, ihe Ene gaahi aloofa, aki 'a'etau feilaulau ke inasi ai moe nihi kehe foki. Pea koe fougaa pe eni, ke tau fakaho'ata ai etau houga'ia moe ofa kihe Otua" (Counsels on Stewardship, peesi 18)

Nae fakamu'omu'a e Brenton ae Otua, ihe ene hoko 'o tagata lahi. Pea ko'ene tukupa, oku hoko ia koe sipinga kiate kitautolu he aho ni. Nae foaki foki e Sisu mo 'Ene kotoa, ke fai ho tau huhu'i. Tuku mu'a ke haga ehe Ene ofa, 'o kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a Hono Pule'aga 'ihe etau moui. 'Ihe tanaki mai 'ehe kau tikoni, 'ae vahehongofulu moe me'a'ofa, 'oku pole'i kitautolu, ketau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu kiate Koe 'aki emau vahehongofulu mo emau me'a'ofa, 'ihe pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

44

Okatopa 30, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'E SELA 'A E OTUA

Nae fili a Sela ke fakamu'omu'a ae Otua ihe ene moui. Pea koeha nai tetau ako mei ai, ke tokoni'i kitautolu ketau fakamu'omu'a ae Otua, ihe etau gaahi moui?

Taimi nae li'aki ai ia e hono husepaniti, nae ilo'i e Sela, kuopau kene kumi ha founga ke ma'u ai ha'ane moui. Ka nae ikai kene ilo pe, 'e kumi gaue, kife'ia. Naane lotua eni, pea ne ogo'i, oku kouna'i ia, kene vahevahe atu ae Folofola, mo kinautolu, oku nofo takai iai.

Pea koe'uhi, oku ikai koha fonua Kalisitiane a Initia, nae ikai faigofua, e gaue koeni, kiai. Nae kamata leva e aahi a Sela, ihono gaahi kauga'api. Naane lotu, ma'ae kau puke, pea nau sai. Naane lotu, ma'a kinautolu na'e ulusino ai e tevolo, pea nau sai. Naane lotu foki ma'a kinautolu nae pa'a, pea nau fanau. Koe'uhi, koe ikai ha'ane ma'u'aga mo'ui, nae faigata'a lahi eni kia Sela. Ka na'a ne amanaki pe, e tokonaki ehe Otua, ma'ana, aia oku ne fiemau, o tatau aipe, pe koeha hano fuoloa, ha'ane tatali kiai.

Nae iai foki ae niihi, naa nau fiefia he 'a'ahi a Sela, kae iai pe moe niihi, nae ikai kenau sai'ia ai. Aho e taha, 'a'ahi atu a Sela kihe famili, oku lolotoga fai mai enau lotu kiho nau otua. Pea naa nau fiema'u ke kau age a Sela mo kinautolu, ihe enau lotu, ka nae fakasitu'a'i eni e Sela. Ne ita heni e finemui oe api, o puke'i atu e nima o Sela, 'o mono'i he kulo lolo vela.

Lotu leva a Sela, pea ihe 'ene to'o hake hono nima, 'oku ikai vela ia. Ihe aho hoko mai, ne hau ai e tamai ae ki'i fefine 'ita, o fakamolemole kia Sela, mo kole, kene lotu ange mu'a ma'a hono famili.

Ne iku e famili koeni, o tali e Otua, pea oku nau

lotu fakataha atu mo Sela, he Siasi. Nae iai foki moe famili e 5, naa nau fakamo'oni kihe me'a nae hoko kihe nima o Sela. Nau ofoofo, pea kole a Sela ke lotu ange mua maa nautolu. Aho ni, oku gaue a Sela, koe paionia fakamisiona, pea oku tokoni'i ia, meihe gaahi me'a'ofa oku foaki fakamamani lahi ehe Siasi Ahofitu. Pea ko'ene gaue, koe fakafe'iloaki e kakai kia Sisu mo'Ene kelesi fai fakamo'ui.

Nae fakamu'omu'a e Sela ae Otua, ihe taimi faigata'a taha kihe ene moui. Pea oku hoko ene to'a, koe sipiga kiate kitautolu he aho ni. Nae foaki foki e Sisu, 'a Ene kotoa, ke fai hotau huhu'i, pea oku hanga 'ehe 'Ene 'ofa, o kouna'i kitautolu ketau fakamu'omu'a Hono Puleanga, ihe etau moui. Ihe tanaki mai ehe kau tikoni ae vahehongofulu moe me'a'ofa, oku pole'i kitautolu, ketau fakamu'omu'a ma'upe 'ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu aki kiate Koe emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa, he pongipongi ni. Tuku mai kemau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Novema 6, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'E 'EPALAHAME 'A E 'OTUA

Nae fili a Epalahame ke fakamu'omu'a ae Otua ihe ene moui. Pea koeha nai tetau ako mei ai ke tokoni'i kitautolu ke tau fakamu'omu'a ae Otua, ihe etau moui?

Ko Epalahame koe Maasai koloa'ia i Tanzania. Oku iloa e matakali, koeni he'enu faga pulu. Oku ikai ha toe me'a mahuiga ange, kihe kau Maasai, ka ko'enu fanga pulu. Pea oku le'o lahi mo loloa ange enau tagi, ka mate ha pulu, iha 'anau tagi ka mate ha taha, honau famili. Osi age, koe mahuiga oe pulu e taha, oku laka hake he paaga Amelika e 1000.

Taimi nae ako ai a Epalahame, meihe Letio Ahofitu Fakamamani Lahi, felave'i moe ofa a Sisu, na'ane fili leva kene fakamu'omu'a ae Otua, o tatau aipe, pe koeha e hoko mai. Pea koe taimi eni, naane foaki ai ae faga pulu 'e 100, koe vahehongofulu kihe Eiki.

Ikai mahino'i eni 'ehono kaunga'api, pea mo hono gaahi kaugame'a. Nau pehe kotoape, kuo ne vale.

Kae hili pe, hono ave 'e Epalahame, 'a'ene vahe hongofulu, ne kamata leva ke fa'ele mahaga ene fagapulu ia 'a'ana. Ka koe aga maheni foki, koe ki'i pulu pe, e taha, oku fanau'i mai he taimi oku fa'ele ai ha pulu. Nae foaki e Epalahame, ae pulu e 100, ka ko'eni ia, kuo tokolahi age 'ene faga pulu ia 'a'ana, he taimi ni. Nae ofofo heni, hono gaahi kaunga'api, pea kole ange ae tokotaha ia, ke ui mai e Faifekau, he oku ne fie foaki moia 'ene vahehongofulu. Naa ne talaage, oku loto moia ia, ke kau atu mo'ene faga pulu, he fa'ele mahaga.

'Io, nae ofofo foki mo Epalahame, he founa

tapuaki ae Otua, pea ne tukupa ai, tene foaki ke ua, ene vahehongofulu. Koia naane kole leva kihe Faifekau Ahofitu, ke ha'u o 'a'ahi mai kiai.

Nae ave leva 'e 'Epalahame, ae Faifekau kihe ene faga pulu, pea ne kamata leva hono lau 'a'ene vahehongofulu hono ua.

"Taha, ua, tolu, fa, nima, ono, fitu, valu, hiva" Pea ihe ene a'u kihe fika 10, na'ane fekau'i leva hono tokoni, ke faka'iloga'i mo fakamavahe'i ia, koe vahehongofulu.

"Koe inasi 'ena, oe Eiki," ko Epalahame ange ia, pea ne toe to'o mai leva moe pulu, hono fika 11, 'o fekau'i hono tokoni, ke faka'iloga'i hono teliga, koe vahehongofulu ia hono ua. Pea ne toe kamata fo'ou leva ene lau, mei he fika 1.

Nae fakamu'omu'a 'e Epalahame ae Otua, neogo e gaahi lau 'a hono gaahi kaugame'a mo hono kauga'api. Pea ko'ene to'a, oku hoko ia koe sipiga kiate kitautolu he aho ni. Nae foaki foki e Sisu, 'a 'Ene kotoa, ke fai ho tau huhu'i. Pea oku haga 'ehe 'Ene 'ofa, o kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a Hono Puleanga, ihe'etau mo'ui. Ihe tanaki mai ehe kau tikoni, ae vahehongofulu, moe me'a'ofa, 'oku pole'i kitautolu, ketau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"E Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki, kiate Koe, emau vahehongofulu, moemau me'a'ofa he pongipongi ni. Tuku mai kemau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

46

Novema 13, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'E ZUKI MO PALE 'A E 'OTUA

Nae fili a Zuki mo Pale ke fakamu'omu'a ae Otua, neogo e ilifia, kihe ta'epau ae kaha'u. Nae kamata mei heni hona liliu fo'ou. Pea koeha nai tetau ako mei ai, ke tokoni'i kitautolu, ke fakamu'omu'a ae Otua, ihe etau mo'ui?

Ko Zuki mo Pale, koe ogo me'a ta palani fale moe laga 'api 'i Saute Afilika. Pea na fili, kena gaue'aki ena pa'aga na'e fakahu, ke laga 'aki ha Falelotu Siasi Ahofitu, ma'ae lagilagi oe Otua. Kae pango, na'e kamata heni ke fehalaaki, e ngaahi me'a ia e ni'ihi.

Nae a'usia 'ehe pisinisi, e faigata'a lahi, pea ikai kena 'ilo, pe koeha, e hoko atu kiai. Ka neogo e gali, mole ae me'a kotoa, naana, kei fakamu'omu'a pe ae Otua, mo hoko atu hono laga e falelotu. Nae lau heni ehe ena loea, mo ena tauhi paaga, oku na vale, ka nae ikai ke tuka ai, 'a'ena, vilitaki.

Koe me'a faigata'a ke fakamu'omu'a e Otua, he lotolotoga e faigata'a. Pea koe malohi pe, oe Laumalie Ma'oni'oni, te Ne malava ke 'ai ha taha, ke kei faitotonu, he lotolotonga e faingata'a, moe ta'epau.

'Ahia maupe, 'e Zuki mo Pale, e laga falelotu. Pehe e Zuki, "Na'ama ogo'i maupe mei heni ae nonga, pea moe lotoma'u, pea koia, oku ma fakahoko, koe me'a totonu pe ia, ke fai." Ka, nae a'u kiha tu'uga, ne fakahoko mai ai ehe pagike, ae aho, 'e to'o ai 'ena ka, mo hona 'api, meiate kinaua! Koeha leva ena me'a e fai? Tena hiki kife? Pea koeha hono fuoloa oe faka'ataa eni 'ehe Otua, ke hoko kiate kinaua?

Toe ae 'aho e tolu, pea to'o ena koloa, ne fotu mai ae Otua. Ma'u mai e telefoni kia Zuki pea hoko eni, koe me'a kene taki atu kinaua, kena fakahoko ha aleapau, i Durban, Saute Afilika. Ne lava hono laga e falelotu, pea kuo lotu ai e kakai, he uike kotoa. Nae toe tupu aupito foki mo'ena pisinisi, pea osi atu moe hoha'a fakapa'aga kotoa, ae ogo me'a ni, he kuohili. Ka oku na kei hoko atu pe, hono fakapa'anga mo fai e gaahi laga kehe ae Siasi, o fakatatau moe tatakai ae Otua. Pehe e Ellen White: "E fefe nai ka masiva ha ni'ihi, koe'uhi, ko'enua faitokonia, e gaue ae Siasi? Nae hoko a Kalaisi o masiva, koe'uhi, ko koe, keke hoko ai 'o a'usia ae koloa ta'egata 'o Itaniti. Koloa he'ikai fa'aoa pe kaiha'asia 'eha taha, pea e malu ange ai ho'o koloa moho tofi'a, 'i ha'o fakahu me'a he pangike, moe tofi'a fakamamani." (Counsels on Stewardship, peesi 41)

Nae fakamu'omu'a 'e Zuki mo Pale ae Otua. Pea ko'ena tui, oku hoko ia koe sipinga kiate kitautolu he aho ni. Nae foaki foki 'e Sisu, a Ene kotoa, ke fai hotau huhu'i. Pea oku hanga ehe Ene ofa, o kouna'i kitautolu, ketau fakamu'omu'a Hono Pule'aga, ihe etau mo'ui. Ihe tanaki mai ehe kau tikoni, e vahehongofulu, moe me'a'ofa, oku pole'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki kiate Koe 'emau vahehongofulu, mo'emau me'a'ofa, he pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe, ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Novema 20, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'EHE PAAKI TOHI 'AHOFITU, 'A E 'OTUA

Nae fili, ehe Paaki Tohi 'Ahofitu, ke fakamu'omu'a ae Otua. Pea koeha, nai tetau ako meihe talanoa ko'eni, ketau fakamu'omu'a ai e Otua, ihe 'etau mo'ui?

Koe Paaki Tohi koeni, koe fale paaki ia ae Siasi Ahofitu, i Ghana. Pea nae iai hono mo'ua lahi kihe Pule'anga Ghana, kau fakahu koloa, moe Tivisone Hihifo Lotoloto o Afilika, aia nae a'u kihe paaga Amelika e 2 miliona. Nae pelepela, e api, pea fele moe gaahi misini, nae ikai toe gau'e'aki. Ne ikai toe lava o totogi e kau gau'e. Pea pehe, ehe tokolahi, oku totonu ke fakatautuki a, e gaahi koloa oku kei toe. Ka nae hu mai e taki fo'ou, o nau loto taha moe kau gau'e, kenau fakahoko, ha gaahi liliu lahi, kihe kautaha ni.

Nae fai leva moe fokotu'utu'u, ke totogi kotoa e gaahi mo'ua, he ta'u pe 'e 10, pea nau ilo, kotoape, oku fiema'u ha mana ia ke mafeia aki e mea koeni. Kae fakafo atu e malava ke totogi kotoa e mo'ua, he ta'u pe 'e 7, pea ihe aho ni, oku tu'u kalikali atu e Paaki Tohi Ahofitu, koe sipinga fugani, ihe lavamea he tui moe pisinisi foki. Koe uluaki me'a nae fakahoko, koe tauhi pau, ke ave ae vahehongofulu fakatahataha, pea moe fakafo'ituitui foki, o tatau aipe kapau oku ikai ke malava. Ko hono ua, koe fokotu'u e gaahi kulupu lotu, he gaahi potu kehekehe, pea naa nau tui mo falala 'e tali lotu ae Otua ma'a nautolu. Nae toe tu'usi foki mo'enua vahe 'aki e 50%, pea nae fai eni he ta'u e 5. Nae ikai mei hoko e mana ko'eni, kapau nae ikai ke tukupa e kau gau'e katoa, ke fakamu'omu'a ae Otua, he me'a hono kotoa. Pea naa nau ofo he kamata ke tali lotu ae Otua. Ne haga

mai e tokotaha gau'e ofa, o totogi hono paaki e tohi lesone fakakuata ae Lautohi Fakasapate. Pea nae hoko eni, koe liukava kihe paaki tohi.

Ke ae Otua pe ae lagilagi, he koe paaki'anga tohi koeni, nae mei fakatautuki atu, kuo hoko ia he aho ni, koe lelei taha, he gaahi fale paaki 'aga tohi kotoa ae Siasi Ahofitu i Afilika, pea fika 13, fakamamani lahi. Oku ne totogi e taha, he Univesiti Valley View, koe Faifekau e Kosipeli. Totogi atu moe tokotaha he Univesiti Ahofitu o Afilika. Pea kuo lava foki moe fetogi e gaahi misini, ne ikai toe gau'e'aki, ihe totogi koe paaga Amelika e 2.5 miliona. Osi mohono tanumaka e api, fakalelei'i e gaahi fale mo laga foki moe fale e 6, koe nofo'aga e kau gau'e.

Aho ni, oku ikai toe palopalema e vahe, neongo e COVID19. 'Iai foki moe veeni tiliva e falepaaki, moe misini uhila talifaki. Pea koe mooni, koe ave e vahehongofulu, lotu moe fakatapui, 'oku ola lelei ai e falepaaki he aho ni. Nae fakamu'omu'a ehe paaki tohi ni, ae Otua pea koe sipiga ia kiate kitautolu. Nae foaki 'e Sisu ene kotoa, ke fai hotau huhu'i, pea ko Ene ofa, oku ne kouna'i kitautolu, ke fakamu'omu'a ae Otua ma'upe. Ihe tanaki mai ehe kau tikoni, e vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ketau fakamu'omu'a ma'u pe ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu aki kiate Koe emau vahehongofulu mo emau me'a'ofa he pongipongi ni. Tuku mai kemau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe 'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

“Pea iloga aia oku mou
fai, ihe lea pe ihe gaue,
fai kotoape ihe huafa oe
Eikiko Sisu, o fakafetai ki
he Otua koe Tamai iate
ia.”

KOLOSE 3:17
TOHI TAPU KATO'A: PAAKI MOTU'A

Novema 27, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'E JOE & SUSANA 'A E 'OTUA

Nae fili a Joe mo Susana ke fakamu'omu'a ae Otua, neongo ae tailiili moe ilifia kihe ta'epau oe kaha'u. Koeha nai tetau ako mei hona talanoa, ke tokoni'i kitautolu ke fakamu'omu'a ae Otua?

Pule a Joe he tafa'aki faka'initaneti i Silver Spring, Maryland. Ne foki mai mei he kemi nae fai, o tau e me'alele, pea ne vakai atu, oku iai, ae halaga lolo oku asi mai he hala. Ne hifo pe, o kole tokoni ki hono kaugatangata ko 'Eliki. Pea fakahoko ange e 'Eliki, kiai, koe lolo, koe tafe meihe kasiketi, pea pau pe oku maumau e misini. Pea koe fakamole, ke gaahi e maumau, 'e a'u kihe paanga Amelika e 3000.

Nae toki mali atu pe foki a Joe mo Susana, pea ko'ena ki'i seniti he pagike, nae ihe \$3000 nai. Ka nae ikai fie fakamole e Joe e paaga, he me'alele, koeuhi, nae tomui 'aki e fakafoki ena vahehongofulu ae \$1500, he mahina eni e 3. Talaage e Susana kia Joe, oku ikai toe talanoa'i e me'a ni, ka koe ave ae vahehongofulu, pea tuku e gaahi me'alele ia.

Ne lea leva a Joe kia Eliki, ke fetu'utaki kihe kautaha lolo, naa nau fetogi lolo 'ene me'alele. Nae ha'u leva mei ai, ae mekenika o sio kihe mealele, pea ne fakamo'oni'i e uhiga oe maumau. Pea 'e totogi ehe kasa ia ae maumau, aia koe \$3000. Nae fe'unga hono gaahi e maumau, moe \$1500, Kae ohovale a Joe, he omai e \$3000 meihe kasa, 'o lava lelei hono totogi e maumau oe me'alele, pea mo toe lava pe, ke ave mo'ena vahehongofulu. Fakapapau'i heni e Joe mo Susana, koe ola oe fakamu'omu'a ae Otua, oku fakafo mo ta'e'amanekina ma'upe.

Koe mana fakafo, nae hoko mai, koe fakatau atu ena ka. Uike pe koia, kuo fetu'utaki mai a Wayne, koe talekita fefakatau'aki ia ae 'ulu'i ofisi, oe Siasi Ahofitu,

kia Joe, o vakai, pe oku ne fie fakatau atu ena ka. Pea koe me'a nae fakahoko mai e Wayne, oku iai e misinale i Afilika, oku ne fiema'u ke fakatau ha'ane me'alele "Isuzu Trooper" aia koe kalasi me'alele ia 'a Joe. Ne ange foki kia Joe, e totogi lelei aupito, pea fakafolau leva ae ka, ki Afilika. Ka nae hoha'a a Joe, kihe tu'uga oe ka, koe'uhi, nae 'osi a'u ki he maile e 40,000, hono gaue'aki, he taimi hono fakatau. Pea talaage e Wayne, kia Joe, kapau e iai ha me'a e hoko, tene fakahoko ange kiai. Ihe hili e mahina e 18, nae fakahoko age e Wayne kia Joe, koe ka eni, kuo laka hake he maile e 100,000 hono gaue'aki, oku kei sai pe Osi atu moe gaahi ta'u, toe fetu'utaki mai a Wayne, kuo a'u eni o maile e 300,000, hono gaue'aki e ka, ka 'oku kei lele lelei pe.

Pehe leva e Joe, "Koe Otua ia, oku Ne tauhi e me'alele ni, ke fakahoko aki 'Ene gaue, 'ehe Misinale ko'eni." Koe ta'u 61 eni o Joe, pea na'ane pehe, oku ne ako ae lesone, mahuiga aupito meihe ausia koeni, felave'i moe gaue fakamisinale, moe ave e vahehongofulu.

Nae fakamuomua e Joe mo Susana ae Otua. Pea oku hoko ena tui, koe sipiga ia, kiate kitautolu he aho ni. Nae foaki foki e Sisu, mo Ene kotoa, ke fai aki hotau huhu'i. Pea oku hanga ehe Ene ofa, o kouna'i kitautolu, ketau fakamu'omu'a hono Puleaga, ihe etau moui. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni, e vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ketau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki kiate Koe, emau vahehongofulu moemau me'a'ofa he pogipogi ni. Tuku mai kemau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

49

Tisema 4, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'E JUNIOR & STEPHANIE 'A E 'OTUA

Nae fili a Junior mo Stephanie ke fakamu'omu'a ae Otua, neongo e ilifia, kihe ta'epau oe kahau. Koeha nai tetau ako mei heni, ke tokoni'i kitautolu, ke fakamu'omu'a ae Otua, ihe etau moui? Ko Junior mo Stephanie Roberts, nae iai hona falekai i Jamaica. Naana nofo kihe Otua, pea na papitaiso, hili pe ae 'osi e mahina 'ena mali.

Nae fai ehe ogomatu'a ni, ha gaahi fili faigata'a, ihe ena tukupa, ke fakamu'omu'a ae Otua. Koe fingota moe uaine, oku manakoa taha, pea kapau tena fili, ke taofi eni, mei hona falekai, koe mate ia ena pisinisi. Ikai gata ai, ka kuopau ke tapuni foki e mea kotoa he aho Sapate. Koeha nai e hoko ka mavahe e kakai ia, kihe gaahi falekai kehe, kae li'aki ha'anaua? Tena kei to'a nai ke fakamu'omu'a ae Otua, neogo pe koeha 'e hoko?

Ka neogo, ena manavasi'i kihe kaha'u, naana kei fakamu'omu'a pe ae Otua, ihe ena pisinisi. 'Io, nae faigata'a ae kamataaga, 'o hage, e mate, ena pisinisi, koeuhi, kuo mavahe e tokolahi ia 'o'ena kau kasitoma, he kuo 'ikai ke toe fakatau atu ha fingota moha kava mei hona falekai. Pea tautau tefito, kihe ena tapuni, he po teuteu atu kihe Sapate moe aho Sapate foki. Nae hoko eni koe mole lahi kihe 'ena pisinisi.

Neogo hono ahiahi'i fefeka ena tui, naana kei ogo'i pe, e tataki ae Eiki. Koe aho ni, ikai lava ke fakatataua ena fiefia, moe tupu 'afa'afa 'o'ena pisinisi. Pehe foki e Ellen White: "Kuo maumau'i e mamani moe gaahi siasi e fono ae Otua, pea oku fiema'u ke fai ha fakatokaga kihe me'a ni. Ka iai ha taha e hu kihe manufekai mo hono imisi, pea ma'u mohono fakailoga, ihono la'e, pe ko hono nima, 'e inu,

meihe uaine kakaha oe houhau oe Otua, aia oku liligi ta'ehu'i kihe ipu o Hono houhau! Ke iai, ha fu'u fakamala'ia pehe ni felave'i moe maumau'i e Sapate oe Otua, oku mahuiga fau, ke tau tokaga mavahe kiai. Koe ha koaa, oku tau kei toto'ohi ai, siokita, mo mahuiga'ia he gaahi koloa 'e mole mo osi? Oku fu'u tuhu hagatonu mai nai, e mooni, 'o tautonu ho tau laumalie, pea tau ogo'i kovi ai? Kuo tau tafoki nai, o hage koe mamani, o fakatoli'a'i pe etau gaahi fiema'u, kae mate gaahi laumalie, he taeilo'i o Sisu moe mooni? Koe ha hono fuoloa, 'etau to'onga pehe ni? Fiema'u ketau ma'u ha tui oku mo'ui — ha tui e gaue 'ihe 'ofa, ke tokoni kiha laumalie fie moui. Tokolahi, e kau tagata moe kau fefine, oku fakatoli'a'i enau gaahi holi, kae ikai fie fai ha me'a ma'a Sisu moho nau kauga fononga, 'oku mole, he 'ikai ilo'i e mo'oni!" (Counsels on Stewardship, peesi 51)

Nae ahiahi'i a Junior mo Stephanie kena fakamu'omu'a hona kita, ka naana faitotonu 'i hono fakamu'omu'a ae Otua. Pea ko'ena tui, oku hoko ia koe sipiga kiate kitautolu.

Nae foaki foki e Sisu 'a Ene kotoa, ke fai ho tau huhu'i. Pea oku haga ehe Ene ofa, o kouna'i kitautolu, ke tau fakamu'omu'a hono Pule'aga, ihe etau mo'ui. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni, e vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ketau fakamu'omu'a ma'upe, 'ae'Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu aki kiate Koe, 'emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa he pongipongi ni. Tuku mai kemau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

50

Tisema 11, 2021

KOE FAKAMU'OMU'A 'E FERNANDO 'A E 'OTUA

Nae fili a Fernando ke fakamu'omu'a ae Otua, neogo e ilifia kihe ta'epau e kaha'u. Koeha nai tetau ako mei ai, ke tokoni'i kitautolu ke fakamu'omu'a ae Otua, ihe etau moui?

Ko Fernando, koe toketa faito'o ia i Brazilia, kolomu'a o Brazil. Kamata 'etau talanoa, mei he ene sio vitio, felave'i moe famili, gaue fakamisinale i Mongolia. Naane fie gaue fakamisinale foki, ka koene mateaki'i e gaue i Brazil, ne hange ai, 'e 'ikai malava kene mavahe.

Naane talanoa mo hono uaifi, pea na lototaha, ke fakalahi ena me'a'ofa fakamisiona, 'ihona Siasi Ahofitu, fakakolo. Nae ikai ke faigofua eni, ka nae vave pe, ena ogo'i fiefia hono fakamu'omu'a e Otua, fakafounga he'ena me'a'ofa fakamisiona.

Ogo'i e Fernando mo hono famili, oku nau ngaue fakamisinale pe, mo kinautolu, fakafounga he enau me'a'ofa. Pea ikai toe makupusi, pe 'e fefee ae mo'ui, kapau tenau toe tafoki, mei he enau tukupa, ne fai.

Pehe e Ellen White: "Oku teeki koa, ke hoko mai e taimi, ke fakasi'isi'i atu etau gaahi koloa? Ke tokoni atu e Otua, kiate koe, oku ke fili, ke ke fakahu koloa, he Pangike o Hevani. Oku ikai ke fai ai ha kole no, ka koe foaki tau'atina pe — ke fakafoki kihe Otua, aia oku 'a'ana, ka na'ane tuku atu kiate koe. Kapau oku ke matu'aki ofa ihe Otua, pea moho kauga'api, o hange pe ko koe, oku mau tui, teke fakahaa'i eni, aki ha'o foaki osikiavelega, ma'ae ngaue fakamisiona. Tokolahi e gaahi laumalie ke fakamo'ui, pea oku makatu'uga ai ae fakakolekole, keke kau fakataha mu'a moe Eiki, ke fakahaofi mai e si'i gaahi mo'ui

ko'eni na'e 'uhinga ai e foaki mo'ui a Kalaisi.

'E tapuaki'i koe ehe Eiki, he ngaahi fua lelei teke omai, ki Hono langilangi. Pea ke hoko mai ae Laumalie Ma'oni'oni, 'aia na'a Ne fakamanava ae Folofola, o pule'i ho mou ngaahi loto, pea takiekina atu kimoutolu, ke 'ofa 'i he 'Ene Folofola, 'aia koe Laumalie ia, moe mo'ui. Kene faka'a ho mata, keke 'ilo'i 'aia, 'oku 'ae Laumalie 'oe Otua.

Koe uHINGA, oku lahi ai ae si'isi'i e lotu, he aho ni, koe'uhi, he oku te'eki ai ke malava e kakai, 'o fakakaiki'i mo feilaulau'i honau kita." (Counsels on Stewardship, peesi 51)

Nae fakamu'omu'a e Fernando mo hono famili, ae Otua. Pea ko'enau tui, oku hoko ia koe sipiga kiate kitautolu. Nae foaki foki e Sisu 'a 'Ene kotoa, ke fai 'aki hotau huhu'i. Pea oku hanga 'ehe Ene ofa, o kouna'i kitautolu ke tau fakamu'omu'a hono Pule'anga, 'ihe 'etau mo'ui. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni, e vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ketau fakamu'omu'a ma'upe, 'ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki kiate Koe 'emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa he pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a ke fakamu'omu'a ma'upe Koe 'ihe 'emau moui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

Tisema 18, 2021

TAIMI TEKE FAKAMU'OMU'A AI 'A E 'OTUA

Oku ke manatu'i e taimi naake fakamu'omu'a ai e Otua, neogo ho'o ilifia kihe tu'u ta'epau ae kaha'u? Koeha nai, tetau ako mei ho'o a'usia, ke tokoni'i kitautolu, ke fakamu'omu'a ae Otua he aho ni? Oku ke manatu'i nai e taimi, naake fuofua ofa'i ai, a Sisu? Kuo tau 'osi a'usia katoa, ae faka'ofa, oe fuofua fongia ae loto, he ofa a Sisu. Ikai ha toe me'a e mahu'iga, ka koe muimui, ia Sisu, mo fakamo'oni'i koe Tu'i ia, ho'o mo'ui.

Naake feilaulau'i ho'o kotoa ke tauhi e Sapate, ke ma'oni'oni. Kai, ae me'akai totonu, mo lau pe, meihe gaahi tohi totonu. Mamata he gaahi vitio, lelei, pea ikai fanogo, kihe gaahi hiva fakamamani. 'Ikai sio, he ngaahi initaneti kovi, kae faka'anaua e loto, ke lotu mo feohi mo ho Otua. Kae pango, nae ikai loloa, ae hoholi koeni, iate koe mo ho famili. Molia atu e 'uluaki 'ofa, pea kamata ke fepaki a halai mo kelesi 'iho'o mo'ui, 'o a'u mai kihe aho ni! Koeha nai, teke tukuage, kake malava 'o toe foki ki ho'o 'uluaki ofa?

'Io, oku iai 'ae gaahi me'a, teke malava ke foaki, kae lava ai, keke toe foki kiho uluaki tu'uga, 'iha aho pe nai 'e 40 pe si'i ange: Ko ho taimi mo ho'o paaga. Ko'eni ae ongo koloa mahu'iga taha kiate koe, pea kapau he'ikai teke fakamu'omu'a ae pule'aga oe Otua, he'ikai pe, ha toe founga ia, ke foaki kakato ai ho loto, kia Sisu.

Folofola tonu mai a Sisu 'o pehe: "Oua e fokotu'u ma'a moutolu ae koloa i mamani, aia oku kai ai e he ane moe 'ume'umea, pea oku hae'i e he kau kaiha'a o kaiha'asi. Kae fokotu'u ma'a moutolu ae koloa ihe lagi, aia e ikai kai ai ehe ane pe koe umeumea, pea e ikai hae'i ia eha kaihaa ke kaihaasi. He koe potu oku

iai hoo mou koloa, pea e iai foki mo ho mou loto" (Matiu 6:19-21)

Haga e Hollywood 'o fakaloto'i e tokolahi ke tui, koho tau loto, oku totonu ke mu'omu'a. Pea koe uhiga ia oku tau tatali ai kae 'oleva ke tau ogoi oku tau fie fai e, kae toki fakahoko 'e.

He'ikai pe, tetau ogo'i oku tau fie foaki vahehongofulu moe me'a'ofa ma'upe, kapau, he 'ikai ketau fakamu'omu'a e Pule'aga oe Otua. Kapau oku ke toe fie a'usia, ho'o 'uluaki 'ofa, kamata leva ke fakafoki faitotonu, e vahehongofulu ae Otua, he aho ni; tukupa mo ha'o tala'ofa(me'a'ofa); fakamoleki taimi, he Folofola mo lotu, tuku taimi ke tokoni he gaahi misiona ae Siasi, mo faitokonia e faigata'a'ia. Kamata leva keke fai eni — vahehongofulu, me'a'ofa, lotu, gaue faka-misiona mo 'ofa, moke siofi ai ho'o mo'ui, he gaahi uike hoko mai, pe 'e fefee, ae tupulekina 'a ho'o ofa ki ho Otua moe faigofua ange ho'o muimui kia `Sisu. "He koe potu oku iai ho'o koloa, 'e iai, foki moho loto." Kuo ke fakamu'omu'a ae Otua. Koho'o tui, tene fakalototo'a'i kimautilo he aho ni. Nae foaki e Sisu, ene kotoa, ke fai hotau huhu'i. Pea oku kouna'i ai kitautolu ketau fakamu'omu'a hono Puleaga. Ihe tanaki mai ehe kau tikoni e vahehongofulu moe me'a'ofa, tuku ketau fakamu'omu'a ma'upe ae Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu kiate Koe 'aki 'emau vahehongofulu mo'emau me'a'ofa he pongipongi ni. Tuku mai kemau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe 'ihe 'emau mo'ui, ia Sisu Kalaisi, Emeni."

52

Tisema 25, 2021

TAIMI 'OKU FAKAMU'OMU'A AI KOE, 'EHE 'OTUA

Ihe ta'u e 2000 tupu kuohili, ne fakamu'omu'a ai koe ehe Otua, aki Ene foaki hono Alo pe taha, keke lava ai o mo'ui ta'egata. Koe alo'i o Sisu, koe fakamanatu ia kia koe, oku fakamu'omu'a koe ehe Otua, kimu'a keke ilo'i Ia.

Koe Kosipeli, oku IKAI koha talanoa 'o ho'o ofa, kihe Otua, koe'uhi, keNe ave ai koe kiha potu lelei ange. Ka koe talanoa ia e Otua, mo 'Ene fakamu'omu'a KOE. Koe talanoa fakafo, e Tu'i oe univeesi, keNe tukuage a hevani, kae hifo mai o pekia, ma'atautolu, ketau lava ai, o a'usia ae moui ta'egata. Koe kosipeli, koe talanoa oe Tamai: "He nae ofa pehe ae Otua kia mamani, naa ne foaki hono Alo pe taha nae fakatupu, koeuhi koia kotoape e tui kiate Ia ke oua naa auha, kae ma'u ae moui taegata." (Sione 3:16)

Pehe 'e Sisu, koe Siasi, kohono, ta'ahine ta'ane ia. Pea neogo e tonounou ae Siasi ke fai e misiona kuo omi ehe Otua, oku kei lau pe ae Siasi, koe ta'ahine ta'ane ia, o Sisu. Pea oku ui kitautolu, ketau ofa he Siasi, o hage, ko hono ofa'i ia e Sisu. Fiema'u ke tau tokaga, he gaahi founga oku tau tauhi 'aki e Siasi, aki 'etau manatu, kihe founga oku tauhi aki e Sisu ae Siasi.

Oku fakaai maupe e Sisu, ae gaahi fiemau a Hono ta'ahine ta'ane, ke fakahoko aki ene misiona. Pea oku fakafo, ae founga oku gau'e'aki e Sisu. Oku Ne oatu ae koloa kiate koe, keke fakahu, 'iho'o tohi pangike, pea oatu moe fakaafe keke fakamu'omu'a ae Otua, 'aki 'a ho'o foaki 'a ho'o koloa kihe Siasi.

Oku mahino mai heni ae me'a 'e ua:

1. Kapau oku ikai fe'unga e koloa ae siasi, mahalo pe, oku iai ha tau ni'ihii, oku nau puke 'ae gaahi koloa koeni, ma'a nautolu.
2. Oku mahino heni, ae uhiga, oku hokohoko foaki koloa ai a Sisu, ma'a nautolu oku tauhi faitotonu, he foaki atu enau koloa, ma'ae ta'ahine ta'ane!

Oku fakaafe'i foki koe, keke manatu'i, ko KOE ae Siasi. Pea koe taha, ko kitautolu, koe sino ia 'o Kalaisi. Koia ai, koe taimi oku tau gau'e aki ai hotau taleniti lelei taha, oku tau langa hake ai ae sino 'o Kalaisi. Pea oku uhiga eni, e malava 'a Kalaisi 'o fehokotaki moe kakai oe kolo, fakafouga 'iate koe.

Taimi na'e 'alo'i ai a Sisu he ta'u e 2000 tupu kuo hiliange, na'a Ne tala ai kihe univeesi, 'a Ene fakamu'omu'a koe. Pea ihe aho ni, oku fakakolekole mai ae Otua, keke fakamu'omu'a ange mu'a Ia, he 'oku ikai ke Ne fa'a tatali ke tapuaki'i koe, o laka hake he me'a oku ke fakakaukau kiai.

'Ihe ta'u koeni, oku hage mai e ofa ae Otua, 'o kouna'i kitautolu ke tau fakamu'omu'a hono pule'anga, ihe 'etau mo'ui. Pea ihe tanaki mai ehe kau tikoni, e vahehogofulu moe me'a'ofa, oku pole'i kitautolu, ketau fakamu'omu'a ma'upe ae 'Otua.

"Tamai hevani, oku mau hu atu 'aki kiate Koe, 'emau vahehogofulu mo'emau me'a'ofa he pongipongi ni. Tuku mai ke mau to'a, ke fakamu'omu'a ma'upe Koe'ihe 'emau mo'ui, 'ia Sisu Kalaisi, Emeni."

FELAVE'I MOE TOKOTAHA FA'UTOHI

FAIFEKAU SAM NEVES

Ko Faifekau Sam Neves, koe Tokoni Talekita Fetu'utaki Fakamamani Lahi ia, ae Siasi Ahofitu Teuteu Atu Kihe Foki Mai ae Eiki. Ko hono tefito'i fatogia, koe faka'iloga'i moe fakamaketi he ope pe initaneti. Na'e fanau'i ia 'i Brazil, pea hiki atu ki Ingilani, 'ihe 'ene kei ta'u hogofulu tupu pe. 'I he 'ene fu'u lahi ange, na'ane hoko koe faifekau, 'one faifekau he siasi fakakolo ai, he ta'u e 11. 'Ihe aho ni, oku ne lolotoga nofo i Silver Spring, MD 'i Amelika mo hono mali mo'ena fanau tagata 'e toko 3. Oku tui a Faifekau Sam, kuo vave ke foki mai a Sisu!

FAKAHOKOHOKO TOHI

SANUALI

Uike 01 ..... 02 Sanuali..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Sisu ae Otua.....	14
Uike 02 ..... 09 Sanuali..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Epalahame ae Otua.....	15
Uike 03 ..... 16 Sanuali..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Mosese ae Otua.....	16
Uike 04 ..... 23 Sanuali..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Siosuia ae Otua.....	17
Uike 05 ..... 30 Sanuali..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Lute ae Otua	18

FEPUELI

Uike 06 ..... 06 Fepueli..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e 'Ana ae Otua.....	19
Uike 07 ..... 13 Fepueli..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Tevita ae Otua.....	20
Uike 08 ..... 20 Fepueli..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Taniela mo Hono Ngaahi Kaume'a ae Otua...	21
Uike 09 ..... 27 Fepueli..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e 'Eseta ae Otua	24

MA'ASI

Uike 10 ..... 06 Ma'asi..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Pita ae Otua	25
Uike 11 ..... 13 Ma'asi..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Paula ae Otua	26
Uike 12 ..... 20 Ma'asi..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Sione ae Otua	27
Uike 13 ..... 27 Ma'asi..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Noa ae Otua.....	28

EPELELI

Uike 14 ..... 03 Epeleli..... Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'e Siutasi ae Otua.....	30
Uike 15 ..... 10 Epeleli..... Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'e Atama mo Ivi ae Otua	31
Uike 16 ..... 17 Epeleli..... Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'e Keini ae Otua.....	32
Uike 17 ..... 24 Epeleli..... Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'e Samisoni ae Otua	33

ME

Uike 18 ..... 01 Me	Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'ehe Ongo Foha 'o 'Ilai ae Otua	36
Uike 19 ..... 08 Me	Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'e Saula ae Otua.....	37
Uike 20 ..... 15 Me	Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'e Solomone ae Otua.....	38
Uike 21 ..... 22 Me	Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'e Isileli ae Otua.....	39
Uike 22 ..... 29 Me	Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'ehe Kau Falesi ae Otua	40

SUNI

Uike 23 ..... 05 Suni.....	Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'ehe Talavou Koloa'ia ae Otua.....	41
Uike 24 ..... 12 Suni.....	Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'e Ananaia mo Safaila ae Otua.....	44
Uike 25 ..... 19 Suni.....	Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'ehe Siasi Leotisia ae Otua.....	45
Uike 26 ..... 26 Suni.....	Taimi Na'e 'Ikai Fakamu'omu'a ai 'e Lusifa ae Otua	46

FAKAHOKOHOKO TOHI

SIULAI

Uike 27	..... 03 Siulai	..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai ehe Kau Waldenses ae Otua	 48
Uike 28	..... 10 Siulai	..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e John Huss ae Otua	 49
Uike 29	..... 17 Siulai	..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Matini Lutelo ae Otua	 50
Uike 30	..... 24 Siulai	..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Viliami Tinitale ae Otua	 51
Uike 31	..... 31 Siulai	..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Viliami Mila ae Otua	 52

AKOSI

Uike 32	..... 07 Akosi	..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Sosefa Peiti ae Otua	 53
Uike 33	..... 14 Akosi	..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Semisi mo Eleni Uaiti ae Otua	 56
Uike 34	..... 21 Akosi	..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Sione Anitelu ae Otua	 57
Uike 35	..... 28 Akosi	..... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Abram La Rue ae Otua	 58

SEPITEMA

Uike 36	..... 04 Sepitema	... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e C. F. E. Thompson ae Otua	 59
Uike 37	..... 11 Sepitema	... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e George King ae Otua	 60
Uike 38	..... 18 Sepitema	... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e Albert Stauffer ae Otua	 61
Uike 39	..... 25 Sepitema	... Taimi Na'e Fakamu'omu'a ai 'e William A. Spicer ae Otua	 63

OKATOPA

Uike 40	..... 02 Okatopa	..... Koe Fakamu'omu'a 'e Ace mo Roenna Sintos ae Otua	 64
Uike 41	..... 09 Okatopa	..... Koe Fakamu'omu'a 'e Pavel mo Valentina ae Otua	 65
Uike 42	..... 16 Okatopa	..... Koe Fakamu'omu'a 'e Lee Young Chan ae Otua	 66
Uike 43	..... 23 Okatopa	..... Koe Fakamu'omu'a 'e Brenton Jackson ae Otua	 67
Uike 44	..... 30 Okatopa	..... Koe Fakamu'omu'a 'e Sela ae Otua	 68

NOVEMA

Uike 45	..... 06 Novema	..... Koe Fakamu'omu'a 'e Epalahame ae Otua	 69
Uike 46	..... 13 Novema	..... Koe Fakamu'omu'a 'e Zuki mo Pale ae Otua	 70
Uike 47	..... 20 Novema	..... Koe Fakamu'omu'a 'e he Paaki Tohi 'Ahofitu ae Otua	 71
Uike 48	..... 27 Novema	..... Koe Fakamu'omu'a 'e Joe mo Susana ae Otua	 74

TISEMA

Uike 49	..... 04 Tisema	..... Koe Fakamu'omu'a 'e Junior mo Stephanie ae Otua	 75
Uike 50	..... 11 Tisema	..... Koe Fakamu'omu'a 'e Fernando ae Otua	 76
Uike 51	..... 18 Tisema	..... Taimi Na'ake Fakamu'omu'a ai ae Otua	 77
Uike 52	..... 25 Tisema	..... Taimi 'Oku Fakamu'omu'a ai Koe 'E he Otua	 78

Review & Herald®
PUBLISHING ASSOCIATION